

DIE ERNÄHRUNGSWIRTSCHAFT

GOSPODARKA WYŻYWIENIA

Mitteilungsblatt der Zentralkammer für die Gesamtwirtschaft im G. G. Hauptgruppe Ernährung und Landwirtschaft
Wiadomości Centralnej Izby dla Ogólnej Gospodarki w G. G. Główny Oddział Wyżywienia i Rolnictwa

Bezugspreis monatlich Zl. 3.10 zuzügl. Trägerlohn bzw. Postzustellgebühren.
Erscheint jeweils zum 5. und 20. eines Monats. Bei höherer Gewalt oder sonstigen
Einwirkungen besteht für den Verlag keine Verpflichtung für eine Ersatzlieferung.

Anzeigenbedingungen: 1 mm hohe und 22 mm breite Zeile 50 Gr. Grundschrift
Nonparallele, Textspalte 1 mm Höhe und 94 mm Spaltenbreite Zl. 4.—. Erm.
Grundpreise II. Preisliste Nr. 1. Briefanschrt. Agrarverlag, Krakau, Nürnbergstr. 5a
Telefon 116 79 und 116 80

Pränumerata monatlich Zl. 3.10 plus opłata za dostawę wzgl. za przesyłkę
pocztową. Ukazuje się 5 i 20 każdego miesiąca. W wypadku wyższej siły czy
innych wpływów wydawnictwo nie ma obowiązku dawać odszkodowania.

Warunki ogłoszeń: wiersz 1 mm wys. i 22 szer. 50 gr. Pismo podstawowe Non-
parallele, szpalta tekstowa 1 mm wys. i 94 szer. Zl. 4.—. Zniżone ceny ogłoszeń
w Cenniku Nr. 1. Adres: Wydaw. Rolnicze, Krakau, Nürnbergstr. 5a.
Telefon: 116 79 i 116 80

Nr. 6

20. 3. 1942

Jahrgang - Rok II

Marktordnung ist Wirtschaftsordnung Reglamentacja rynku to porządek gospodarczy

Von Landwirtschaftsrät Curt Bette, Krakau

In dem Beitrag „Ernährungswirtschaft in der Gesamtwirtschaft“ in Nr. 3/42 dieser Zeitschrift wurde dargelegt, aus welchen Gründen die Ernährungs- und Landwirtschaft in der Gesamtwirtschaft eine besondere Stellung einnimmt und besonderen Wirtschaftsgesetzen unterliegt, deren Abänderung außerhalb des menschlichen Machtbereiches liegt. Wenn es darauf ankommt, die Ernährung eines Volkes allein aus einem bestimmten Wirtschaftsraum zu sichern, dessen Erzeugungsmöglichkeiten nur beschränkt sind, so wirken sich in vollem Umfang die besonderen Gegebenheiten aus, denen die Ernährungs- und Landwirtschaft im Gegensatz zu anderen Wirtschaftszweigen unterliegt.

Die gewerbliche Wirtschaft und die Ernährungswirtschaft

Es sei nochmals hervorgehoben, daß im Kriege auch die gewerbliche Wirtschaft durch die kriegsbedingte Rohstoffverknappung und die Zentralisation der Arbeitskräfte auf die kriegswichtigsten Betriebe mit großen Schwierigkeiten zu kämpfen hat. Wenn aber diese kriegsbedingten Umstände einmal entfallen, so kann die gewerbliche Wirtschaft ihre Erzeugung leichter dem Bedarf anpassen und steigern.

Die Tatsache, daß in der Ernährungs- und Landwirtschaft eine solche Umstellung nicht ohne weiteres möglich ist, beweist, daß abgesehen von gewissen Einwirkungen der Kriegswirtschaft, die Ernährungs- und Landwirtschaft zwar in geringerem Maße in ihren Grundgesetzen durch den Krieg beeinflußt wird, daß aber eben auch diese Grundgesetze nach dem Kriege einen raschen Aufstieg der Ernährungs- und Landwirtschaft verhindern.

Aus dem vorstehend Gesagten ergibt sich, daß in der Ernährungs- und Landwirtschaft nach dem Kriege vielleicht durch gesteigerte Fortführung der Meliorationen, durch vermehrten Einsatz von Handelsdünger und landwirtschaftlicher Maschinen eine gewisse Erzeugungsteigerung möglich ist, daß sich aber diese Erzeugungsteigerung gegenüber der Erzeugungsteigerung in der gewerblichen Wirtschaft nicht so stark auswirken kann.

Daraus ergeben sich für die Lenkung der Ernährungswirtschaft zwei wichtige Folgerungen:

Die erste besagt, daß auch nach dem Kriege eine Marktordnung in der Ernährungswirtschaft unter allen Umständen

W artykule p. t. „Gospodarka wyżywienia w gospodarce ogólnej“, zamieszczonym w N-rze 3/42 naszego pisma, wyjaśniono bliżej powody, dla których gospodarka wyżywienia wraz z rolnictwem zajmuje specjalne stanowisko i podlega specjalnym prawom gospodarczym, których zmiana leży poza obrębem ludzkiej mocy. Szczególnie tam, gdzie jakiś naród zdany jest na to, aby wyżywić się samodzielnie na jakimś określonym obszarze gospodarczym o ograniczonych możliwościach produkcyjnych, wpływ tych szczególnych warunków, od których — w przeciwieństwie do innych gałęzi gospodarki — zależą gospodarka wyżywienia i rolnictwo, uwypatnia się w całej pełni.

Gospodarka przemysłowa a gospodarka wyżywienia

Należy zaznaczyć tu raz jeszcze, że w czasie wojny również i gospodarka przemysłowa ma do przezwyciężenia duże trudności z uwagi na wojenną ciasnotę surowców i na konieczne scentralizowanie sił roboczych w przedsiębiorstwach pracujących w pierwszym rzędzie dla zaspokojenia potrzeb wojennych. Z chwilą jednak, gdy stan rzeczy uwarunkowany wojną ustaje, gospodarka przemysłowa odzyskuje znowu możliwość łatwiejszego dostosowania swej produkcji do istniejącego zapotrzebowania i stopniowego jej rozwoju.

Fakt, iż w dziedzinie gospodarki wyżywienia i rolnictwa podobna zmiana nie jest sama przez się możliwa, dowodzi, że — pomijając niektóre objawy związane specjalnie z gospodarką wojenną — podstawowe prawa gospodarki wyżywienia i rolnictwa są wprawdzie w mniejszym stopniu zależne od wojny, ale też te same prawa utrudniają także i po wojnie szybki rozwój gospodarki wyżywienia.

Z porównania tego wynika, że w zakresie gospodarki wyżywienia i rolnictwa da się wprawdzie pomyśleć jeszcze pewien wzrost nasilenia produkcji po wojnie drogą energicznych melioracyj oraz wzmoczonego zastosowania sztucznych nawozów i maszyn rolniczych, że jednak to zwiększenie produkcji mimo wszystko nie może mieć warunków tak silnego rozwoju jak gospodarka przemysłowa.

Rozważania te prowadzą do dwóch, dla sprawy kierowania gospodarką wyżywienia nader ważnych wniosków:

Pierwszy z nich — to bezwarunkowa konieczność utrzymania reglamentacji rynku w zakresie gospodarki wyży-

den erhalten bleiben muß. Die kapitalmäßig schwächere Landwirtschaft muß durch Schließen der „Preisschere“ und Sicherung eines gerechten Preises sowie staatliche Beaufsichtigung und Lenkung der Einfuhr landwirtschaftlicher Erzeugnisse vor dem weiteren Niedergang bewahrt bleiben. Dieses Ziel kann nur erreicht werden, wenn auch in Friedenszeiten eine straffe zentrale Lenkung der Ernährungswirtschaft bestehen bleibt. Denn Marktordnung und Schutz der heimischen Landwirtschaft ohne straffe einheitliche Lenkung der gesamten Ernährungs- und Landwirtschaft sind unmöglich.

Der ehemalige polnische Staat hat eine Marktordnung im wirklichen Sinne nicht gekannt. Als die ernährungswirtschaftliche Verwaltung im Generalgouvernement ein-

Die landwirtschaftlichen Fachbücher und Zeitschriften nachfolgender Verlage liefert schnellstens der

AGRARVERLAG, Krakau, Nürnbergsstraße 5a

Reichsnährstand Verlags-G. m. b. H., Berlin

Verlag Paul Parey, Berlin

Verlag M. & H. Schaper, Hannover

Verlag Trowitzsch, Frankfurt an der Oder

Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart

Verlag Neumann, Neudamm

Verlag Pennigstorff, Berlin

gerichtet wurde, mußte sie sofort an eine straffe kriegsmäßige öffentliche Bewirtschaftung der gesamten Nahrungsgüter herangehen.

Es ist aber bereits in einem Beitrag zu dieser Zeitschrift hervorgehoben worden, daß Marktordnung und öffentliche Bewirtschaftung nicht ein und dasselbe sind. Öffentliche Bewirtschaftung ist die Sicherstellung der notwendigen Versorgungsmittel im Kriege durch zentrale staatliche Dienststellen. Die öffentliche Bewirtschaftung sieht in erster Linie das Ziel der gleichmäßigen Versorgung der Gesamtbevölkerung und die Verhütung aller Schäden, die durch Wucherer und Ausbeuter vielfach in den Zeiten der Warenverknappung angerichtet werden können.

Die öffentliche Bewirtschaftung schließt eine Marktordnung in sich, denn ohne Marktordnung, d. h. zum mindesten zentrale Warenlenkung zum Zwecke des Versorgungsausgleiches, ist eine Sicherstellung der notwendigen Nahrungsgüter für die Gesamtbevölkerung unmöglich. Während öffentliche Bewirtschaftung aber im wesentlichen eine Begleiterscheinung des Krieges ist, ist die Marktordnung ein Instrument des Staates, um die Ernährungs- und Landwirtschaft als solche zur Gesundung zu bringen (Erzeugerschutz) und gleichzeitig die allgemeine Versorgung unter Schutz des Verbrauchers sicherzustellen. Die Sorge um die Sicherung des lebensnotwendigsten Bedarfs tritt in Friedenszeiten zurück hinter der Sorge für die Gesunderhaltung der Landwirtschaft und auch für die Gesundung der Be- und Verarbeitungsbetriebe und der Verteilerbetriebe in der Ernährungswirtschaft.

Wirtschaftsstruktur des Generalgouvernements

Selbstverständlich ist, daß dabei in der Lenkung der Marktordnung auf die Belange der Gesamtwirtschaft Rücksicht genommen werden muß. Es besteht der Eindruck, als wenn manche Wirtschaftskreise im Generalgouvernement der Auffassung wären, die Regelung der Lieferbeziehungen und des Wettbewerbs, die Aufstellung von

wirtschaften auch i po wojnie. Najpierwszym bowiem postulatem jest ochrona z natury słabszego finansowo rolnictwa przed upadkiem, co wymaga zwarcia się „nożyc cen“ i utrzymania cen rolniczych na należytych poziomach, a jednocześnie nadzoru ze strony państwa i kontroli nad przywozem produktów rolniczych. Cel ten da się wszakże osiągnąć tylko o tyle, o ile sprężyste, centralne kierownictwo całością gospodarki wyżywienia będzie utrzymane także i po wojnie. Reglamentacja rynku bowiem i ochrona krajowego rolnictwa nie są do pomyślenia bez sprężystego i jednolitego kierownictwa całością gospodarki wyżywienia i rolnictwa.

W byłym państwie polskim reglamentacja rynku w rzeczywistym znaczeniu tego słowa była nieznaną. Gdy w Generalnym Gubernatorstwie urządzona została nowa administracja gospodarki wyżywienia, pierwszym i niecierpiącym zwłoki jej zadaniem stało się zorganizowanie odpowiadającej warunkom wojennym sprężystej, publicznej gospodarki całością dóbr spożywczych.

Jak to już zaznaczono w jednym z artykułów zamieszczonych w naszym piśmie, reglamentacja rynku z publiczną gospodarką — to bynajmniej nie jedno i to samo. Publiczna gospodarka jest równoznaczna z zabezpieczeniem wszystkich niezbędnych dóbr spożywczych podczas wojny przez centralne władze państwowe. Najbliższym zadaniem publicznej gospodarki jest równomierne zaopatrzenie ogółu ludności i zapobieżenie wszelkim szkodom, jakie w okresie ciasnoty towarów wyrządzić może wyzysk i lichwa żywnościowa.

W pojęciu publicznej gospodarki mieści się tym samym pojęcie reglamentacji rynku; gdyż bez reglamentacji rynku, t. zn. co najmniej bez centralnego kierowania ruchem towarów w interesie równomiernego pokrycia całości zapotrzebowania, zabezpieczenie niezbędnych dla ogółu ludności dóbr spożywczych byłoby wręcz nie do pomyślenia. Różnica leży w tym, że publiczna gospodarka jest w gruncie rzeczy tylko wtórnym objawem wojny, podczas gdy reglamentacja rynku jest w rękę władzy państwowej narzędziem uzdrowienia gospodarki wyżywienia i rolnictwa jako takiego (ochrona producenta), a zarazem środkiem zabezpieczającym zaopatrzenie ludności w żywność przy jednoczesnej ochronie producenta. Troska o zabezpieczenie zapotrzebowania najkonieczniejszych dóbr gospodarczych, t. j. artykułów pierwszej potrzeby, ustępuje w okresie pokoju na plan drugi, na pierwsze zaś miejsce wysuwa się wtedy postulat utrzymania zdrowego rolnictwa oraz sanowania przedsiębiorstw obróbki i przeróbki w dziedzinie gospodarki wyżywienia.

Struktura gospodarcza G. G.

Rozumie się samo przez się, że czynniki kierujące reglamentacją rynku muszą przy tym wszystkim mieć na względzie interes ogólny gospodarki jako całości. Ma się jednak wrażenie, że niektóre sfery gospodarcze w Generalnym Gubernatorstwie patrzą na zarządzenia tego rodzaju, jak np. unormowanie stosunków w dziedzinie dostawy i konkurencji, jak wydanie przepisów dotyczących jakości wyrobów, jak uzależnienie zakładania i rozszerzania przedsiębiorstw od zezwolenia władzy i t. p., jedynie jako na wtórne objawy gospodarki wojennej, które po wojnie ustąpią znowu w całej rozciągłości na rzecz przywróconej swobody gospodarczej prywatnego przedsiębiorcy. Pogląd taki można zrozumieć, jeśli się uwzględni, że reglamentacja rynku i publiczna gospodarka wkroczyły do Generalnego Gubernatorstwa nagle i niemal jednocześnie z tegoż utworzeniem. Sfery gospodarcze w Generalnym Gubernatorstwie — w przeciwieństwie do przebiegu tej sprawy w Rzeszy — nie miały poprostu dość czasu, aby oswoić się z zupełnie dla nich nowym, a odrazu i na stałe wprowadzonym porządkiem gospodarczym.

Ale niemniej — pogląd to mylny. Generalne Gubernatorstwo bowiem, podobnie jak wszystkie inne kraje podlegające dziś władzy niemieckiej, musi otrzymać trwałą i zdrową strukturę gospodarczą. Stosem pacierzącym tej

Gütevorschriften, der Genehmigungszwang für die Neuerichtung und Erweiterung von Betrieben seien Begleiterscheinungen der Kriegswirtschaft, die nach dem Kriege der wirtschaftlichen Freiheit des Einzelunternehmers in vollem Umfange Platz machen würden. Diese Auffassung erscheint verständlich, wenn man nochmals bedenkt, daß mit Errichtung des Generalgouvernements Marktordnung und öffentliche Bewirtschaftung schlagartig einsetzten. Den Wirtschaftskreisen des Generalgouvernements wurde im Gegensatz zu den Verhältnissen im Reich keine Zeit gelassen, sich an eine neue, auf die Dauer ausgerichtete Wirtschaftsordnung zu gewöhnen.

Das Generalgouvernement soll aber, wie auch alle anderen unter deutscher Führung stehenden Gebiete, eine dauerhafte gesunde Wirtschaftsstruktur erhalten. Das Rückgrat dieser gesunden Wirtschaftsstruktur muß vor allem die Landwirtschaft sein und die Be- und Verarbeitungsbetriebe und die Verteilerbetriebe in der Ernährungswirtschaft müssen so beschaffen sein, daß sie die ihnen zugeordneten volkswirtschaftlichen Funktionen in vollem Umfange erfüllen können. Würde mit der öffentlichen Bewirtschaftung auch gleichzeitig die weniger weitgehende, aber darum nicht weniger straffe Marktordnung verschwinden, so wären die Voraussetzungen für die Schaffung einer derartigen gesunden Wirtschaftsstruktur hinfällig.

Neues Wirtschaftsdenken

Die Betätigung im wirtschaftlichen Leben des Generalgouvernements setzt daher bei allen Beteiligten voraus, daß sie sich in die neue Wirtschaftsordnung und damit in ein neues Wirtschaftsdenken einfügen, ein Wirtschaftsdenken, das nicht so sehr den Erfolg der eigenen Tätigkeit nach dem Profit beurteilt, sondern nach der Art der Erfüllung der Aufgaben des Betriebes innerhalb des einzelnen Wirtschaftszweiges. Selbstverständlich ist, daß ein berechtigtes Gewinnstreben als wesentliche Antriebskraft zur wirtschaftlichen Betätigung anerkannt wird. Dies muß sich aber in den Grenzen halten, die vom Standpunkt der Gesamtwirtschaft und der Leistungsfähigkeit des eigenen Betriebes aus noch anerkannt werden kann.

Die Marktordnung hat nicht zuletzt zur Folge, daß auch gewisse rechtlich überkommene Begriffe durch die neuen Formen der Marktordnung abgelöst werden. Die Vertragsfreiheit erfährt eine wesentliche Einschränkung. Nun ist es nicht mehr möglich, daß z. B. Verarbeitungsbetriebe in der Gartenbauwirtschaft mit den Erzeugern Anbau- und Lieferungsverträge abschließen, durch die diese rettungslos der Profitgier der Betriebsinhaber ausgeliefert werden, weil niemand einen gerechten Ausgleich wahrnimmt und sie auf den Absatz ihrer Erzeugnisse an den Abnehmerbetrieb und etwa auch noch auf die diesem gezahlten Vorzuschüsse angewiesen sind.

Der Wettbewerb wird in geordnete Bahnen gelenkt. Nicht die wirtschaftliche und kapitalmäßige Machtstellung eines Unternehmens entscheidet, sondern ausschließlich seine Leistung und das allgemeinwirtschaftliche Interesse. Verträge, die den zwingenden Bestimmungen der Marktordnung nicht entsprechen, sind nichtig. An ihre Stelle treten die von der Marktordnung vorgeschriebenen Rechtsätze, die zum größten Teil eine allgemeinverbindliche normative Wirkung haben.

Spekulation mit den Nahrungsgütern des Volkes bleibt ein für allemal beseitigt. Der Begriff der „Börse“ für die Stätte, an der Getreide und andre wichtige Nahrungsgüter „gehandelt“ werden, bleibt verschwunden.

Soll eine Wirtschaft ganz und gar gesund, so wird es notwendig sein, daß überall dieser Wirtschaftsgeist seinen Einzug hält und daß jeder in der Wirtschaft tätige Unternehmer sich nach ihm ausrichtet. Wenn dies geschieht, wird auch die Marktordnung im Generalgouvernement das werden, was sie sein soll: Nicht das Hincinpressen der Wirtschaft in ein abstraktes Schema oder in eine Zwangsjacke, sondern eine Ordnung des Wirtschaftslebens unter Berücksichtigung der Interessen der Gesamtheit.

zdrównej struktury gospodarczej musi być przede wszystkim rolnictwo, przedsiębiorstwa zaś obróbki i przeróbki oraz przedsiębiorstwa rozdzielcze gospodarki żywienia muszą być w ten sposób zorganizowane, aby mogły wypełniać w całej rozciągłości przekazane im funkcje gospodarcze. Gdyby jednak wraz z publiczną gospodarką zniknęła miała jednocześnie może mniej daleko od niej idąca, ale niemniej od niej sprężysta reglamentacja rynku, to wraz z nią runęłaby podstawa, bez której by takiej zdrowej gospodarczej struktury nigdy stworzyć nie można.

Nowy gospodarczy sposób myślenia

Wszelki udział w gospodarczym życiu Generalnego Gubernatorstwa wymaga przede wszystkim od wszystkich interesowanych czynników i osób zupełnego zespolenia się z nowym porządkiem gospodarczym, a przez to i z nowym gospodarczym sposobem myślenia, t. j. z tym sposobem myślenia, który ocenia powodzenie własnej działalności gospodarczej nie tyle według wysokości osiągniętego zysku, ile według stopnia, w jakim przedsiębiorstwo zdołało wypełnić swe zadania w ramach danej gałęzi gospodarczej. Nie pozostaje z tym w żadnej sprzeczności fakt, iż dążność do uzyskania słusznego zysku uznana jest w dalszym ciągu za istotną pobudkę wszelkiej gospodarczej działalności. Dążność ta jednak obracać się musi w tych granicach, które dadzą się usprawiedliwić z punktu widzenia interesu gospodarki jako całości, a także i sprawności własnego przedsiębiorstwa.

Nie ostatnim wreszcie następstwem reglamentacji rynku jest fakt, że cały szereg pojęć i form, wytworzonych przez dotychczasowe prawo ustępuje z konieczności miejsca nowym pojęciom i formom, jakie przynosi reglamentacja rynku. Tak np. cofa się i kurczy nietykalna dawniej zasada swobody zawierania umów pod wpływem czynionych w niej, głęboko sięgających wyłomów. Do przeszłości należy już dziś, by np. jakieś przedsiębiorstwo przeróbki płodów ogrodnich miało możliwość zawarcia z ogrodnikiem-producentem umowy plantacyjnej, wydającej go bez ratunku na łup żądzy zysku właściciela przedsiębiorstwa, — bo mogło się to zdarzać tylko wtedy, gdy nie było jeszcze nikogo, kto by czuwał nad sprawiedliwym wyrównaniem interesów i gdy ogrodnik, chcąc nie chcąc, zdany był jeszcze w zbycie swych produktów na łaskę i nielaskę przedsiębiorcy i najczęściej zależny od wyplaconej mu przez tegoż zaliczki.

Zmieniła się również treść pojęcia konkurencji, ujętej dziś w żelazne ryzy nowego porządku rzeczy. Czynnikiem decydującym nie jest już dziś gospodarza i finansowa przewaga jednej strony nad drugą, lecz jedynie i wyłącznie wartość osiągniętego wyniku i interes ogólnogospodarczy. Umowy, które by się sprzeciwiały bezwzględnie obowiązującym zasadom reglamentacji rynku, są nieważne. Miejsce takich dowolnie zawieranych umów zajmują dziś nowe, wytworzone przez reglamentację rynku zasady prawne, wyposażone przeważnie w ogólne obowiązującą skuteczność prawną o charakterze normatywnym.

Jednym ze zjawisk gospodarczych, które uległy bezprowotnej likwidacji, jest np. wszelka spekulacja dobrami spożywczymi. Pojęcie „gieldy“ jako nazwy przybytku, w którym odbywa się „handel“ zbożem i innymi najważniejszymi produktami spożywczymi, należy raz na zawsze do przeszłości.

Gospodarka, która chce być całkowicie i bez reszty uzdrowiona, musi wymagać bezwzględnie, aby ożywiająca ją idea gospodarza zapanowała wszędzie i wszechwładnie, i aby każdy czynny gospodarzo przedsiębiorca stosował do niej swą działalność i swe zamierzenia. Z chwilą zaś kiedy zapanuje ten stan rzeczy, reglamentacja rynku stanie się także i w Generalnym Gubernatorstwie tym, czym być chce i powinna, t. zn. nie narzędziem, wtłaczającym gospodarzkę w jakiś abstrakcyjny schemat lub w przymusowy kaftan bezpieczeństwa, lecz powszechnym systemem życia gospodarczego, opartym na poszanowaniu dojrzało rozumianych interesów ogółu jako na zasadzie naczelnego

Die neue Agrarordnung im Osten Nowa struktura rolna na Wschodzie

Deutschland steht in dem von ihm besetzten Teile der Sowjetunion vor der schwierigen Aufgabe, das bolschewistische Erbe zu liquidieren und in der landwirtschaftlichen Erzeugung der privatwirtschaftlichen Initiative wieder Geltung zu verschaffen. Das ist das Ziel der durch einen Erlaß des Reichsministers für die besetzten Ostgebiete, Alfred Rosenberg, bekanntgegebenen neuen Agrarordnung, die für das gesamte ehemalige Sowjetgebiet mit Ausnahme derjenigen Landesteile, die erst nach 1939 der Sowjetunion einverleibt wurden, Gültigkeit hat. Die außerordentlichen Schwierigkeiten, die sich für die deutsche Verwaltung ergeben, liegen in der abnormen Agrarstruktur des Landes, d. h. in der Kollektivierung der Landwirtschaft begründet, in der es keine selbständigen Bauern mehr, sondern nur noch Kollektivwirtschaften, die sog. „Kolchose“, gibt. Daß diese Form der Landwirtschaft völlig ungeeignet ist, zu einer Hebung der Erzeugung zu führen, hat sich zur Genüge gezeigt, auf der anderen Seite kann aber auch die häuerliche Einzelwirtschaft nicht mit einem Schlage wiederhergestellt werden.

Die neue Agrarordnung wählt daher eine Übergangsform, in dem sie die Kolchosverfassung außer Kraft setzt und die Kolchosen in Gemeinwirtschaften umwandelt, aus denen später privatwirtschaftliche Betriebsformen entwickelt werden sollen. Als letzten Rest ihrer früheren Privatwirtschaft hatten die Kolchosmitglieder das sogenannte „Hofland“ behalten, d. h. ein kleines Stückchen Land am Gehöft in der Größe von ein bis zwei Morgen. Dieses Hofland wird nun durch die neue Agrarordnung zum Privateigentum erklärt, von Steuern befreit und kann auf Antrag entsprechend der Leistungsfähigkeit vergrößert werden. Das frühere Kolchosvieh wird der Landbevölkerung gegeben, wodurch ein jeder eine Grundlage für den Wiederaufbau seiner eigenen Wirtschaft erhält. Die Umstellung erfolgt also von der Viehwirtschaft aus, in der auch das Sowjetregime einen bescheidenen Rest privatwirtschaftlicher Betätigung hatte bestehen lassen müssen.

Im Ackerbau ist eine völlige Umstellung von der Großbetriebsform auf den Kleinbetrieb schon infolge des völligen Mangels an geeigneten Betriebsmitteln nicht möglich und würde auch nicht zu einer Steigerung der Erzeugung führen. Die Südgebiete mit ihren weiten ebenen Flächen eignen sich vorzüglich zur Anwendung von Maschinen und Traktoren, die auf landwirtschaftlichem Kleinbesitz gar nicht in wirtschaftlicher Weise eingesetzt werden können, jedoch soll auch hier nicht die kollektivistische Betriebsform gewählt, sondern der genossenschaftliche Weg beschritten werden.

Ein Teil der Gemeinwirtschaften soll, soweit die Möglichkeiten und Voraussetzungen hierzu vorhanden sind, bereits in diesem Jahre aufgelöst und auf eine genossenschaftliche Grundlage gestellt werden. In geeigneten Gemeinwirtschaften soll nach der Frühjahrsbestellung den einzelnen Gehöften bzw. den dazu gehörigen Familien ein Landanteil zur Bearbeitung und Nutzung zugewiesen werden. Nach der Aufteilung des Landes soll das Pflügen und Säen mit Hilfe moderner Landmaschinen gemeinschaftlich erfolgen. Die Pflege- und Erntearbeiten sollen dagegen von jeder Familie getrennt durchgeführt werden.

Aus den früheren Gemeinwirtschaften wird nach der Landzuweisung eine Landbaugenossenschaft gebildet werden, die den Anbauplan für alle Landanteile einheitlich regelt. Es kann jedoch auch ein Übergang zu in sich geschlossenen und völlig selbständig wirtschaftenden Einzelhöfen erfolgen, wenn die Voraussetzungen hierfür gegeben und die notwendigen Betriebsmittel vorhanden sind. Zur Förderung des genossenschaftlichen Zusammenschlusses werden von der deutschen Verwaltung an ge-

Wenigstens in den von ihm besetzten Teilen der Sowjetunion Niemiecka stanęła wobec trudnego zadania zlikwidowania spadku bolszewickiego pozostawionego w dziedzinie produkcji rolnej i wobec konieczności oddania w tej dziedzinie od nowa głosu inicjatywie prywatnej. Ten cel reprezentuje podane do wiadomości w obwieszczeniu ministra Rzeszy dla obsadzonych terenów wschodnich, Alfreda Rosenberga, nowe prawo rolne, ważne na wszystkie były obszary sowieckie z wyjątkiem tych ziem, które dopiero po roku 1939 zostały wcielone do Związku Sowieckiego. Niezwykle trudności, piętrzące się przed administracją niemiecką, tkwią w anormalnej strukturze rolnej tych terenów, a mianowicie w kolektywizacji rolnictwa, gdzie nie ma już samodzielnych rolników, a istnieją tylko gospodarstwa kolektywne, t. zw. „kolchozy“. Nieprzydatność tego rodzaju struktury gospodarczo-rolnej dla podniesienia produkcji dostatecznie już została potwierdzona, z drugiej jednak strony niepodobna za jednym zamachem odbudować na nowo system jednostkowej gospodarki chłopskiej. Z tego powodu nowe prawo rolne obróło drogę formy pośredniej, znosząc kolektywny ustrój „kolchozów“ i przekształcając „kolchozy“ na gospodarstwa wspólne, z których później mają się rozwinąć formy gospodarki prywatnej. Jako resztki swoich dawniejszych własnych gospodarstw prywatnych zachowali sobie członkowie „kolchozów“ tak zw. „obejście“, to znaczy, małe kawałki ziemi tuż przy zagrodzie o obszarze od 1—2 morgów. To „obejście“ uznało nowe prawo rolne za własność prywatną, uwolniło od podatków i przewidziało możliwość ubiegania się właściciela o rozszerzenie „obejścia“, zależnie od stopnia zdolności produkcyjnej. Dawniejszy inwentarz żywy „kolchozów“ oddaje się ludności wiejskiej, dzięki czemu każdy otrzymuje podstawy do odbudowania swego własnego gospodarstwa. Przesławienie struktury rolnej dokonuje się więc, poczynając od gospodarki inwentarzem żywym, którego skromne resztki również i regim sowiecki zmuszony był zostawić pod dyspozycją prywatno-gospodarczą.

Zupełne przestawienie systemu wielkich gospodarstw kolektywnych na gospodarkę małorolną jest już dla tego w pełni niemożliwe, że brak jest odpowiednich środków produkcyjnych, i takie przestawienie nie prowadziłoby też do wzrostu produkcji. Szerokie równiny terenów południowych nadają się doskonale pod zastosowanie maszyn i traktorów, których celowe użycie na małej własności rolnej nie byłoby zgoła możliwe. Jednak i tutaj została wybrana nie forma przedsiębiorstwa kolektywnego, lecz forma spółdzielcza.

Część przedsiębiorstw kolektywnych ma być w miarę możliwości i zależnie od miejscowych warunków już w tym roku zniesione i oparte na podstawach spółdzielczych. W nadających się do tego gospodarstwach kolektywnych zostanie po ukończeniu zasiewów wiosennych przydzielona poszczególnym zagrodom wzgl. rodzinom część ziemi do uprawy i użytkowania. Po dokonaniu podziału roli, orka i zasiew będą się odbywały wspólnie za pomocą nowoczesnych maszyn rolniczych. Dalsza uprawa i zbiory mają być natomiast dokonane osobno przez każdą rodzinę. W ten sposób ma się pobudzić w każdym rolniku zainteresowanie uprawioną przez niego rolą.

Z dawnych gospodarstw kolektywnych zostanie po dokonaniu rozdziału ziemi utworzona spółdzielnia uprawy roli, która będzie regulowała plan uprawy jednolitej dla wszystkich działek. Jeżeli jednak będą istniały wszystkie warunki, jako też i konieczne środki produkcyjne, może nastąpić również zupełne przestawienie na samodzielnie

eigneten Stellen sogenannte „landwirtschaftliche Stützpunkte“ eingerichtet werden, von denen aus alle Maßnahmen durchgeführt und Einrichtungen geschaffen werden, die dem landwirtschaftlichen Fortschritt dienen.

Die deutsche Verwaltung ist sich darüber klar, daß ein organischer Neuaufbau der Landwirtschaft in den besetzten Ostgebieten längere Zeit erfordern wird, da die Voraussetzungen für eine wirkliche bäuerliche Wirtschaftsweise erst in mühsamer Arbeit wieder geschaffen werden müssen. Die neue Agrarordnung arbeitet nicht nach einem starren Schema, sondern nach dem Gesichtspunkt der jeweiligen Erfordernisse der wirtschaftlichen Zweckmäßigkeit. Die deutsche Verwaltung ist lediglich von dem Bestreben geleitet, die Landwirtschaft der besetzten Ostgebiete unter Abkehr von den Methoden des Sowjetregimes wieder auf eine gesunde Grundlage zu stellen, die eine volle Ausnützung der großen landwirtschaftlichen Erzeugungsmöglichkeiten dieses Raumes gewährleistet.

Die Genossenschaften im Distrikt Galizien Spółdzielnie w Dystrykcie Galicja

Vor dem Kriege bestand in Galizien ein starkes Genossenschaftswesen, welches auf dem Gebiete der Erfassung landwirtschaftlicher Produkte und der Verteilung von Bedarfsartikeln an die ländliche und städtische Bevölkerung gegenüber der Vorherrschaft der Juden einen schweren Stand hatte. Die Bolschewisten haben dieses Genossenschaftswesen in seiner ursprünglichen Form zerschlagen und darauf ihre Kooperativeinrichtungen aufgebaut, in welchen die Juden vielfach maßgebend waren. Nach Übernahme des Landes in die deutsche Verwaltung und Ausschaltung der Juden aus dem Handel wurden die Genossenschaften zur Versorgung der Bevölkerung mit Lebensmitteln und Bedarfsartikeln für Haus und Hof zugelassen und bald darauf auch in die Erfassungsaktion eingeschaltet. Zwei- und zwanzig Monate Bolschewistenherrschaft waren an den Genossenschaften jedoch nicht spurlos vorübergegangen. Verschleppung und Ermordung zahlreicher Leiter und Mitarbeiter genossenschaftlicher Einrichtungen, Mangel an Waren aller Art, besonders in der Provinz, Verarmung der Bevölkerung u. dgl. brachten es mit sich, daß die Genossenschaften zunächst nur langsam anlaufen konnten. Trotzdem stiegen die Umsätze von Monat zu Monat, zunächst nur unbedeutend, dann in größerem Ausmaß, nachdem die Zuteilung von bewirtschafteten Waren seitens der Landwirtschaftlichen Zentralstelle umfangreicher geworden ist. So haben die Genossenschaften als Verteilungsapparat der Distriktsverwaltung zur Versorgung der Bevölkerung beigetragen. Das gilt auch für die Erfassung landw. Produkte, die größtenteils über die Genossenschaften ging.

Auf dem landwirtschaftlichen Sektor sind gegenwärtig in jedem Kreise je eine landwirtschaftliche Kreishandels-genossenschaft und mehrere landwirtschaftliche Bezirks- und Ortsgenossenschaften tätig, die in dem „Centrosojus“ als der Handelszentrale vereinigt sind und mit diesem, sowie mit der Landwirtschaftlichen Zentralstelle eng zusammenarbeiten. Die Milch- und Butteranlieferung liegt in den Händen des „Maslosojus“ und der ihm angegliederten Molkereigenossenschaften. Die Versorgung der städtischen Bevölkerung hat die „Narodna Torhowla“ mit ihrem Unterbau inne. Außer den ukrainischen haben auch polnische Bezirks- und Ortshandelsgenossenschaften sowie Molkereibetriebe die Tätigkeit für ihre Mitglieder bereits aufgenommen. In Lemberg ist die Verbrauchergenossenschaft „Jedność“ tätig, die über einige Verkaufsstellen verfügt. Nach behördlicher Zulassung werden solche Verbrauchergenossenschaften auch in andren Städten entstehen.

gospodarujące zagrody jednostkowe. Dla celów zjednoczenia się w spółdzielniach zostaną zorganizowane przez administrację niemiecką w odpowiednich miejscowościach t. zw. „placówki rolne“, które wydadzą i przeprowadzą zarządzenia, jako też stworzą odpowiednie urządzenia, służące postępowi gospodarki rolnej.

Odbudowa gospodarki rolnej w zajętych obszarach wschodnich będzie wymagała dłuższego czasu, zwłaszcza że istotne warunki, konieczne dla systemu gospodarki chłopskiej, osiągnąć się dadzą tylko drogą mozolnej pracy. Nowe prawo rolne nie operuje skostniałymi formami, lecz dostosowuje się do każdorazowych wymogów celowości gospodarczej. Administracja niemiecka ożywiona jest jedynie dążeniem do odrotu od metod regimu sowieckiego i postawienia rolnictwa zajętych obszarów wschodnich znowu na zdrowych podstawach, które zapewnią pełne wykorzystanie olbrzymich możliwości produkcyjnych tych obszarów.

Przed wojną spółdzielczość była w Galicji silnie rozwinięta, stanowisko jej jednak w dziedzinie uchwycenia produkcji rolnej i rozdziału artykułów dla ludności miejskiej i wiejskiej było bardzo trudne wobec preponderancji żydowskiej. Bolszewicy rozbili spółdzielczość w dawniejszej formie i rozbudowali na to miejsce swój system kooperatyw, w którym w większości wypadków miarodajni byli żydzi. Po przejęciu terenu przez administrację niemiecką i wyłączeniu żydów z handlu spółdzielnie dopuszczone zostały do akcji zaopatrywania ludności w środki żywnościowe oraz artykuły domowo-gospodarcze. Wkrótce potem spółdzielnie zostały włączone do akcji ujęcia.

Dwadzieścia dwa miesiące panowania bolszewizmu pozostawiły w spółdzielniach swoje ślady. Wywiezienie i wymordowanie dużej liczby kierowników i współpracowników urzędów spółdzielczych, brak towarów wszelkiego rodzaju, zwłaszcza na prowincji, zubożenie ludności itd., spowodowały, że spółdzielnie tylko powoli mogły się rozwijać na nowo. Mimo to obroty wzrastały z miesiąca na miesiąc, początkowo w nieznacznym stopniu. Większy wzrost zaznaczył się po otrzymaniu wydatniejszego przydziału artykułów podlegających zagospodarowaniu ze strony Centralnego Urzędu Rolniczego. W następstwie spółdzielnie, w charakterze aparatu rozdzielczego władz administracyjnych Dystryktu, przyczyniły się w znacznym stopniu do zaopatrzenia ludności. To samo dotyczy gospodarki kontyngentowej produktów rolnych, która skierowywana była w przeważającej części poprzez spółdzielnie.

Na odcinku rolniczo-handlowym czynne są w chwili obecnej powiatowe spółdzielnie rolniczo-handlowe, po jednej w każdym powiecie, oraz pewna ilość spółdzielni rejonowych i lokalnych, które zrzeszone są w „Centrosojuzie“ jako centrali handlowej i współpracują ściśle z tą ostatnią jak i z Centralnym Urzędem Rolniczym. Odstawianie mleka i masła leży w rękach „Maslosojuzu“ i należących do niego spółdzielni mleczarskich. Zaopatrywaniem ludności miejskiej zajmuje się „Narodna Torhowla“ wraz ze swoimi podbudówkami. Poza wymienionymi spółdzielniami ukraińskimi podjęły również działalność polskie spółdzielnie rolniczo-handlowe, rejonowe i lokalne, a także spółdzielnie mleczarskie. We Lwowie czynna jest spółdzielnia spóżywców „Jedność“, która dysponuje kilkoma punktami sprzedaży. Po uzyskaniu zezwolenia władz mają powstać spółdzielnie spóżywców również w kilku innych miastach Generalnego Gubernatorstwa.

Die Weltweizenernte 1940

Światowe zbiory pszenicy w 1941 r.

Während man in der Friedenszeit fast unmittelbar nach dem Abschluß der Weizenernte der Welt mit einer genauen Darstellung ihrer Ergebnisse durch das Internationale Landwirtschaftsinstitut in Rom rechnen und hieraus Schlüsse auf die Gestaltung des zwischenstaatlichen Absatzes und der Preise ziehen konnte, hat der die ganze Welt umfassende Krieg die Übermittlung genauer Nachrichten aus den verschiedenen Erdteilen und Ländern außerordentlich stark beeinträchtigt und den Weltweizenmarkt vollkommen in Unordnung gebracht. Der wirtschaftlich natürliche Verlauf der Dinge, daß die Überschüsse der großen überseeischen Weizenländer der Deckung des Defizits der Einfuhrländer dienen, ist gestört, und während sich auf der einen Seite große Vorräte anhäufen, besteht auf der anderen Seite ein großer unbefriedigter Bedarf. Eine Wiederherstellung des Gleichgewichts ist erst nach dem Kriege möglich. Unter diesen Umständen hätte eine Untersuchung der Lage für Weizen in der Welt nur noch einen theoretischen Wert.

Dagegen sind die Nachrichten über die Weltweizenernte 1941, die das Internationale Landwirtschaftsinstitut jetzt veröffentlicht, trotz der Unvollständigkeit und Ungenauigkeit der verfügbaren Statistiken von allgemeinem Interesse. Es geht aus ihnen hervor, daß die Weizenerzeugung der Welt im Jahre 1941 der Menge nach ungefähr derjenigen des Jahres 1940 entspricht.

Anbaufläche, Erzeugung und Hektarerträge von Weizen in der Welt (ohne die Sowjetunion und China)

Jahr	Anbaufläche in Millionen ha	Erzeugung in Millionen dz	Hektar- ertrag in dz
Jahr 1939	104,1	1150,2	11,0
" 1940	102,7	1076,0	10,5
" 1941	—	1090,0	—

Ein allgemeiner Überfluß an Weizen in der Welt besteht also nicht.

Die Erzeugung der vier großen Ausfuhrländer: USA., Kanada, Argentinien und Australien lag, wie das Institut feststellt, zwar über dem Durchschnitt, jedoch hielt sich diese Zunahme in bescheidenen Grenzen und ist hauptsächlich auf die überdurchschnittliche Erzeugung der USA. zurückzuführen. Argentinien, Kanada und Australien hatten nur durchschnittliche Ernten. Durch den Ausfall Kontinentaleuropas ist aber eine kritische Lage entstanden. In allen vier Ländern waren bereits zu Beginn der diesjährigen Ernte große unverkaufte Weizenmengen aus den vorangegangenen Ernten vorhanden, die sich infolge des ungenügenden Absatzes in den letzten Jahren angehäuft haben.

Die Aussichten für den Absatz dieser Überschüsse sind sehr ungünstig. Kanada kann allerdings in gewissem Grade mit dem Markt der britischen Insel rechnen. Da England aber gegenwärtig praktisch der einzige nennenswerte Käufer von Überseeweizen ist, sind die Absatzmöglichkeiten im Verhältnis zu den riesigen Vorräten in Kanada und in den USA. doch nur bescheiden. Argentinien kann einen nicht sehr großen Teil seiner Überschüsse in Brasilien und auf den anderen südamerikanischen Märkten unterbringen. Die USA. aber, die über die stärksten Vorräte verfügen, haben praktisch so gut wie keine Absatzmöglichkeiten, sie müßten denn Kanada und Argentinien auf deren eigenen Märkten Konkurrenz bereiten. Auch für Australien ist die Lage sehr ungünstig geworden, da es seit dem Ausbruch des Krieges

Gdy w czasach pokojowych można było liczyć się prawie bezpośrednio po zakończeniu zbiorów z dokładnym zestawieniem wyników tychże przez Międzynarodowy Instytut Rolniczy w Rzymie i przewidywać na tej podstawie sposób tworzenia się między państwowego zbytu oraz wysokość cen, to obecnie po rozszerzeniu się wojny na cały niemal świat przesyłanie dokładnych wiadomości z różnych stron i krajów świata stało się nadzwyczaj utrudnione, co doprowadziło światowy rynek pszenicy do zupełnego rozprzężenia. Naturalny gospodarczo bieg rzeczy, dzięki któremu nadwyżki wielkich zamorskich krajów produkujących pszenicę pokrywały niedobór krajów importujących, uległ zakłóceniu i podczas gdy po jednej stronie nagromadzają się znaczne zapasy, to po drugiej brak jest pokrycia dla dużej części zapotrzebowania. Przywrócenie zachwianej równowagi będzie możliwe dopiero po wojnie. W tych warunkach badanie światowej sytuacji rynku pszenicy miałoby wartość jedynie teoretyczną.

Natomiast wiadomości o światowych zbiorach pszenicy w 1941 r., ogłoszone obecnie przez Międzynarodowy Instytut Rolniczy, budzą pomimo swej niezupełności i niedokładności stojących do rozporządzenia statystyk powszechne zainteresowanie. Wynika z nich, że światowa produkcja pszenicy w r. 1941 odpowiada ilościowo mniej więcej produkcji roku 1940.

Światowa powierzchnia uprawy pszenicy oraz produkcja i zbiory z hektara (bez Unii Sowieckiej i Chin)

Rok	Powierzchnia w milionach ha	Produkcja w milionach kwintali	Zbiór z hektara w kwintalach
Rok 1939	104,1	1150,2	11,0
" 1940	102,7	1076,0	10,5
" 1941	—	1090,0	—

Nie istnieje tedy powszechny nadmiar pszenicy na świecie. Wprawdzie, jak to stwierdza Instytut, łączna produkcja czterech krajów wywozowych, t. j. Stanów Zjednoczonych, Kanady, Argentyny i Australii, jest wyższa od przeciętnej, nadwyżka ta jednak obraca się w skromnych granicach i pochodzi głównie z ponadprzeciętnej produkcji Stanów Zjednoczonych, Argentyna, Kanada i Australia miały zbiory zaledwie przeciętne. Wskutek odpadnięcia kontynentu europejskiego położenie stało się krytyczne. Już w momencie rozpoczęcia tegorocznych zniw znajdowały się we wszystkich tych czterech krajach znaczne niesprzedane nadwyżki pszenicy z poprzednich zbiorów, nagromadzone skutkiem niedostatecznego zbytu w ostatnich dwóch latach.

Widoki zbytu tych nadwyżek są bardzo niekorzystne. Kanada wprawdzie może liczyć w pewnej mierze na rynek angielski. Z uwagi jednak na to, że Anglia jest obecnie, praktycznie biorąc, jedynym godnym uwagi kupcem pszenicy zamorskiej, możliwości zbytu w stosunku do olbrzymich zapasów Kanady i Stanów Zjednoczonych przedstawiają się bardzo skromnie. Argentyna może umieścić tylko niewielką część swoich nadwyżek w Brazylii i na innych południowo-amerykańskich rynkach. Natomiast Stany Zjednoczone rozporządzające największymi zapasami, nie mają, praktycznie rzecz biorąc, prawie żadnych możliwości zbytu, chyba gdyby chciały konkurować z Kanadą i Argentyną na ich własnych rynkach. Także i Australia znalazła się w położeniu bardzo niekorzystnym, ponieważ od chwili wybuchu wojny na Pacyfiku nie posiada ona już żadnego bliżej położonego rynku

im Pazifik keinen nahe gelegenen größeren Absatzmarkt mehr für seine Weizenüberschüsse besitzt. Die Weizenvorräte der vier großen Ausfuhrländer werden sich also noch immer weiter steigern und ein Volumen erreichen, wie es noch niemals zu verzeichnen war.

Von den anderen, weniger bedeutenden Ausfuhrländern haben die nordafrikanischen französischen Kolonien eine ziemlich reichliche, die Donauländer eine mäßige Weizenernte gehabt. Die Erzeugung dieser Gebiete bildet einen bescheidenen Beitrag zur Deckung des Bedarfs des europäischen Kontinents. Die Weizenernte der Einfuhrländer war in diesem Jahre nur mäßig. Durch Einsparungen und Verbrauchsregelung wird der europäische Kontinent in der Lage sein, seinen Weizenhaushalt auszugleichen. Die Ernte der britischen Insel dürfte etwa zu einem Drittel zur Deckung des Bedarfes ausreichen. Den Ländern des Fernen Ostens wird es nicht schwerfallen, den durch den Krieg im Pazifik bedingten Ausfall der Weizeneinfuhr durch andere reichlich vorhandene Getreidearten auszugleichen.

Zusammenfassend stellt das Internationale Landwirtschaftliche Institut fest, daß im laufenden Landwirtschaftsjahr dem außerordentlichen Überfluß an ausführbaren Weizenmengen in den großen Ausfuhrländern nur äußerst geringe Möglichkeiten der Überleitung in den zwischenstaatlichen Handel gegenüberstehen.

zbytu na swoje nadwyżki pszenicy. Należy zatem przewidywać, że zapasy pszenicy czterech wielkich krajów wywozowych będą nadal wzrastały i dojdą do rozmiarów, jakich nigdy jeszcze nie notowano.

Z innych krajów o mniejszym wywozie pszenicy wymienić należy północno-afrykańskie kolonie francuskie, które miały dość bogaty zbiór pszenicy, oraz kraje nadnajańskie o zbiorach średnich. Produkcja wymienionych obszarów przyczynia się w niewielkim tylko stopniu do pokrycia zapotrzebowania kontynentu europejskiego. Zbiory krajów importujących pszenicę były w tym roku zaledwie mierne. Tylko dzięki poczynionym oszczędnościom i ograniczeniu spożycia kontynent europejski zdoła zbilansować swój budżet pszenicy. Zbiory wyspy angielskiej powinny wystarczyć na pokrycie około jednej trzeciej części zapotrzebowania. Wreszcie krajom Dalekiego Wschodu nie trudno przyjdzie wyrównać spowodowany wojną na Pacyfiku ubytek przywozu pszenicy — innymi posiadanymi w dostatecznej obfitości gatunkami zboża.

W konkluzji końcowej stwierdza Międzynarodowy Instytut Rolniczy, że niezwykle wysokie nadwyżki wolnej do wywozu pszenicy, leżące w wielkich krajach eksportowych, mają w bieżącym roku rolniczym nader znikome szanse dostania się w obieg handlu międzynarodowego.

Herstellung und Behandlung von Gemüse Wyrób i obchodzenie się z jarzynami

Für die Bearbeitung von Gemüse im Generalgouvernement wird von der Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft, Abteilung Marktordnung, die Einhaltung nachstehender Richtlinien für die Herstellung, Verpackung, Kennzeichnung, Lagerung und Verteilung verlangt.

Verarbeitungsbetriebe, welche die gegebenen Richtlinien nicht beachten, minderwertige Qualitäten dem Markt zu führen oder gegebene Mischungsverhältnisse verschlechtern, werden nach den bestehenden Bestimmungen bestraft.

Trockengemüse

Zur Trocknung dürfen nur frische, saubere, gesunde Gemüse verwendet werden, denen wertbestimmende Bestandteile über das technisch unvermeidbare Maß hinaus nicht entzogen sind.

Die Gemüse sind sorgfältig zu reinigen und zu putzen. Zur Trocknung ungeeignete Teile, insbesondere Strünke, Deckblätter sowie alle sonstigen bei der küchentechnischen Verarbeitung üblicherweise nicht verwendeten Teile sind zu entfernen.

Das Gemüse ist zur Erzielung einer guten, später leicht zuzubereitenden Trockenware in der Regel kurz vorzukochen (abzuwellen) oder vorzudämpfen; diese Vorbehandlung entfällt bei der Trocknung von Würzkräutern, Zwiebeln und zumeist auch bei der Trocknung von Spinat. Frischerhaltungsmittel (Konservierungsmittel), chemische Bleichmittel oder sonstige Chemikalien dürfen nicht verwendet werden mit Ausnahme von Natriumbikarbonat und sonstigen im einzelnen im zuzulassenden Stoffen als Zusatz zum Blanchierwasser.

Die Trocknung muß so schonend wie möglich vorgenommen werden, wobei — unter Berücksichtigung bisheriger praktischer Erfahrungen — auf Anwendung nicht zu hoher Temp. insbesondere gegen Ende der Trockenzeit, auf gute Luftzirkulation und — bei verschiedenen

W związku z fabrykacją suszonych jarzyn w Generalnym Gubernatorstwie Wydział Główny Wyżywienia i Rolnictwa (Wydział Reglamentacji Rynku) polecił przestrzeganie niżej przytoczonych wytycznych dla wyrobu, opakowania, znakowania, przechowywania i rozdziału tych produktów.

Wytwórnice suszonych jarzyn, nie stosujące się do poniższych dyrektyw, wprowadzające na rynek towar gorszej jakości lub pogarszający przepisany stosunek części składowych, podlegają karze stosownie do obowiązujących przepisów.

Jarzyny suszone

Do suszenia mogą być używane tylko jarzyny świeże, czyste i zdrowe oraz nie pozbawione części istotnych dla ich wartości, w stopniu wyższym niż to jest technicznie nieuniknione.

Jarzyny należy uprzednio starannie oczyścić i umyć. Wszelkie części jarzyn nie nadające się do suszenia, jak gałęzy i wierzchnie liście, oraz wszelkie części nieprzydatne do zwyczajnego użytku kuchennego należy usunąć.

Dla otrzymania dobrego i łatwego później do przyrządzenia suszonego towaru należy w ogólności jarzyny uprzednio krótko zagotować albo sparzyć: czynność ta odpada jedynie przy suszeniu ziół korzennych i cebuli, a najczęściej także przy suszeniu szpinaku. Nie wolno używać środków utrwalających (konserwujących), chemicznych środków bielących ani innych chemikaliów, prócz dwuwęglanu sodowego oraz innych substancji, które będą szczególnymi rozporządzeniami do tego dopuszczone jako dodatek do wody wybielającej.

Czynność suszenia musi być dokonywana z całą możliwą ostrożnością, przyczym należy unikać — z uwagi na poczynione w praktyce doświadczenia — zbyt wysokich temperatur, (zwłaszcza pod koniec suszenia) oraz uważać na dobry przewiew powietrza i — przy użyciu niektórych aparatów do suszenia — na umiejętne obracanie suszo-

Trockenanlagen — auf sachgemäßes Wenden des Trockengutes zu achten ist. Verbrannte Teile dürfen in Trockengemüse nicht enthalten sein.

Künstliche Färbung sowie Grünung durch Kupfersalz ist verboten.

Bei der Herstellung der einzelnen Trockengemüsesorten sind im übrigen die Begriffsbestimmungen des anliegenden Verzeichnisses zu beachten.

Verpackung und Kennzeichnung

Trockengemüse sind so zu verpacken, daß eine Wertminderung nach Möglichkeit vermieden wird. Es ist zu unterscheiden

lose Ware, zweckmäßig in Papierbeuteln oder Blechbehältnissen verpackt; und

gepreßte Ware in 100- und 600—1000-Grammpackungen in Wachspapier, Zellglas, Aluminiumfolie usw.

Als Kennzeichnung der einzelnen Trockengemüsesorten haben neben der Sammelbezeichnung „Trockengemüse“ die aus den Herstellungsrichtlinien ersichtlichen Bezeichnungen wortgetreu Verwendung zu finden. Die einzelnen Worte der Sortenbezeichnung müssen unter sich in gleicher Schriftgröße und in unmittelbarem Zusammenhang miteinander wiedergegeben werden. Die Beschriftung ist grundsätzlich in deutscher Sprache anzubringen. Doppelsprachige Bezeichnung ist zulässig.

Hinweise auf Qualität bzw. Verfahren der Zubereitung sowie Herkunftsbezeichnungen müssen den Tatsachen entsprechen: ein Nachweis hierfür muß einwandfrei erbracht werden können.

Das Gewicht des Inhaltes ist bei Kleinpäckungen in Gramm-Zahlen zu kennzeichnen, wobei die dem Inhalt entsprechende Menge frischen, ungeputzten Gemüses gleichfalls anzugeben ist. Die Angabe hat also zu lauten:

„Inhalt ... g entspricht ... g ungeputztem Frischgemüse“.

Es ist dabei das Verhältnis von getrocknetem zum Frischgemüse wie 1 : 10 durchweg bei allen Gemüsearten anzugeben, und zwar ohne Rücksicht darauf, daß in verschiedenen Fällen für die Herstellung des Trockengemüses eine größere Menge ungeputzten Gemüses benötigt wird. (Zu Grunde gelegt ist dabei die von zuständiger Seite getroffene Feststellung, daß 100 g Trockengemüse die gleiche Menge Gemüsegericht ergeben, die von der Hausfrau durchschnittlich aus 1000 Gramm Frischgemüse bereitet wird.

Auf den Packungen ist der Name oder die Firma sowie der Ort der gewerblichen Niederlassung des Herstellers in deutlich lesbarer deutscher Schrift anzugeben. Neben der deutschen ist die polnische Beschriftung zulässig.

Jede Kleinpäckung muß eine Kochvorschrift in leicht faßbarer Form tragen. Diese Vorschrift kann etwa folgendermaßen lauten:

„100 g des zerkleinerten Trockengemüse in etwa 2 l Wasser auf kleiner Flamme aufquellen lassen und garkochen — gegebenenfalls unter weiterem Wasserzusatz — Kochdauer etwa 1 Stunde. Die weitere Behandlung und Zubereitung wie bei frischem Gemüse.“

Es bleibt unbenommen, die Angaben zu erweitern und auf die spezielle Zubereitung einzelner Gemüsearten abzustellen.

Lagerung und Verteilung

Zur Lagerung sind saubere, trockene Räume mit möglichst gleichmäßiger Temperatur und guter Lüftungsmöglichkeit zu benutzen. Das lagernde Trockengemüse ist vor Leichteinwirkung zu schützen. Die Räume sind von Zeit zu Zeit zu desinfizieren.

nych produktów. Części spalonych nie wolno pozostawiać w suszonych jarzynach.

Sztuczne farbowanie suszonych jarzyn, jak i nadawanie im barwy zielonej przy użyciu soli miedzi, jest wzbronione.

Przy wyrobie poszczególnych odmian suszonych jarzyn należy poza tym stosować się do definicji zawartych w załączonym wykazie.

Opakowanie i znakowanie

Suszone jarzyny należy opakowywać w taki sposób, aby o ile możności nie narażać ich na ubytek wartości. Należy tu odróżnić:

towar luzem — do opakowania nadają się tu najlepiej worki pierosowe lub blaszanki;

towar prasowany w gotowych opakowaniach po 100 i 600—1000 gramów — opakowanie z papieru woskowego, celofanu, folii aluminiowej i t. p.

Przy znakowaniu poszczególnych odmian suszonych jarzyn, należy, poza ogólnym określeniem „Suszona jarzyna“, stosować dosłownie określenia zawarte w wytycznych dotyczących wyrobu. Poszczególne wyrazy tych określeń muszą być uwidocznione pismem równej wielkości i pozostawać ze sobą w bezpośrednim związku. Napisy należy umieszczać zasadniczo w języku niemieckim. Dopuszczalne są napisy dwujęzyczne.

Uwagi dotyczące jakości towaru lub sposobu przyrządzenia go muszą odpowiadać rzeczywistości; dowód prawdziwości musi być możliwy do przeprowadzenia bez usterek.

Ciężar towaru w opakowaniach małych należy podawać w gramach, przy czym należy również podać odpowiadającą danej zawartości ilość świeżej, nieoczyszczonej jarzyny. Napis powinien więc brzmieć jak następuje:

„Zawartość ... g odpowiada ... g świeżej nieoczyszczonej jarzyny“.

Stosunek ilościowy jarzyny suszonej do jarzyny świeżej należy oznaczać stule, co do wszelkich gatunków jarzyn, stosunkiem 1 : 10, nawet i w tych wypadkach, gdy do wyrobu jarzyny suszonej musi być użyta większa ilość nieoczyszczonej jarzyny. (Zarządzenie to opiera się na stwierdzonym w miarodajny sposób fakcie, że za 100 g suszonej jarzyny otrzymuje się po przyrządzeniu tę samą ilość gotowej do spożycia potrawy, jaką daje przeciętnie 1000 g świeżej jarzyny).

Na opakowaniu należy uwidocznić czytelnym pismem w języku niemieckim nazwisko wzgl. firmę oraz siedzibę zakładu przemysłowego wytwórcy. Napis polski obok niemieckiego jest dopuszczalny.

Na każdym małym opakowaniu musi być podany przepis kuchenny w jasnej i łatwo zrozumiałej formie. Przepis ten może brzmieć np. jak następuje:

„100 g rozdrobnionej suchej jarzyny zalać na małym ogniu około 2 litrami wody, pozwolić nasiąknąć i ugotować z dodaniem więcej wody w razie potrzeby. Czas gotowania około 1 godziny. Dalsze przyrządzanie jak przy jarzynie świeżej“.

Przepisy takie można też uzupełniać jeszcze bliższymi szczegółami i sposobami przyrządzenia poszczególnych gatunków jarzyn.

Przechowywanie i rozdział

Suszone jarzyny należy przechowywać w czystych i suchych pomieszczeniach o temperaturze możliwie równomiernej i o dobrym przewiewie. Podczas przechowywania należy je chronić od światła. Pomieszczenia składowe należy od czasu do czasu odkażać.

Gotowe zapasy suszonych jarzyn muszą pozostawać w całości na składzie w wytwórniach, a nie w przedsiębiorstwach handlowych. Zwolnione do sprzedaży ilości miesięczne będą każdorazowo podawane na piśmie do wiado-

Die gesamten fertigen Bestände sind durch die Herstellungsbetriebe — nicht durch den Handel — auf Lager zu nehmen. Die jeweiligen, monatlich freizugehenden Verkaufsmengen werden durch die Regierung des GG, Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft, schriftlich bekanntgegeben.

Einkaufsgesuche von Dienststellen der Wehrmacht, Rüstungsbetrieben, anderen Großverbrauchern usw. sind an die Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft in der Regierung des GG zu verweisen.

Die wichtigsten Trockengemüsesorten

Verschiedene Gemüse

Grüne Schnittbohnen (fadenlos), hergestellt aus fadenlosen Busch- oder Stangenbohnen, feiner oder grober, Lang- oder Querschnitt.

Wachsbohnen (Spargelbohnen), fadenlos, hergestellt aus fadenfreien Busch- oder Stangenbohnen, feiner oder grober, Lang- oder Querschnitt, oder in langen Hülsen.

Spinat, hergestellt aus Spinatblättern, praktisch sandfrei.

Grüne Erbsen, hergestellt aus nicht ausgereiften grünen Erbsenkernen; Sortierung nach Größe zulässig.

Blumenkohl, hergestellt aus gerissenen Rosetten der Blumen, ohne Strunk.

Wurzelgemüse

Karotten und Möhren, geschnitten, hergestellt aus rotfleischigen Karotten und Möhren, geschnitten in Streifen.

Rote Rüben (Bete), hergestellt aus geschälten, gesunden Knollen, geschnitten in Streifen.

Sellerieknollen hergestellt aus geschälten, gesunden Sellerieknollen, geschnitten in Streifen oder Würfel.

Petersilienwurzeln, hergestellt aus geschälten, gesunden Wurzeln, geschnitten in Streifen oder Würfel.

Kohl Gemüse

Grünkohl, hergestellt aus Grünkohlblättern nach küchenmäßigem Verputzen.

Rosenkohl, hergestellt aus geputzten ganzen oder halbierten „Röschen“.

Weißkohl, hergestellt aus Weißkohl ohne Strunk.

Rotkohl hergestellt aus Rotkohl ohne Strunk.

Wirsingkohl, gelb und grün, hergestellt aus Wirsingkohl ohne Strunk.

Gewürzkräuter

Zwiebeln, hergestellt aus von den äußeren verfärbten Schalen befreiten Zwiebeln, in dünne Scheiben geschnitten. Vermahlung ist zulässig.

Porree (Lauch), hergestellt aus von Außenblättern und Wurzeln befreitem Lauch, geschnitten.

Petersille, grün, hergestellt aus sauberen, geputzten Blättern, ohne Hauptstengel.

Sellerieblätter hergestellt aus sauberen, geputzten Blättern, ohne Hauptstengel.

Mischungen

Suppengrün, eine Mischung aus mindestens 40% Karotten, 10% Weiß- und Wirsingkohl, 5% Blumenkohl, 15% Kohlrabi, 5% Porree, 3% Zwiebeln, 10% Sellerieknollen, 1% Sellerieblättern, 10% Petersilienwurzeln, 1% Petersilieäulen.

Mischgemüse I, Mischung aus mindestens 5% Erbsen, 6% Bohnen, 35% Kohlsorten, höchstens 40% Karotten und Möhren, 14% anderen Wurzelgemüsen und Gewürzkräutern außer roten Beten.

Mischgemüse II, Mischung aus mindestens 40% Rote Rübe, 30% Kohlgemüse, 30% anderen Wurzelgemüse und Gewürzkräutern.

mości przez Rząd G. G., Wydział Główny Wyżywienia Rolnictwa.

Podania o pozwolenie zakupu dla władz wojskowych, zakładów zbrojeniowych i innych wielkich konsumentów należy kierować do Wydziału Głównego Wyżywienia i Rolnictwa w Rządzie G. G.

Najważniejsze gatunki suwonych jarzyn

Różne

Zielona fasolka krajana (bez włókien) sporządzona z pozabawionej włókien fasoli krzaczastej lub tyczkowej; krajana drobno lub grubo, wzdłuż lub wszerz.

Fasola szparagowa (bez włókien) sporządzona z pozabawionej włókien fasoli krzaczastej lub tyczkowej, krajanej drobno lub grubo, podłużnie lub poprzecznie, albo w całych strąkach.

Szpinak sporządzony z liści szpinaku, praktycznie wolnych od piasku.

Groszek zielony sporządzony z niezupełnie dojrzałych, zielonych ziaren grochu, dopuszczalne sortowanie podług wielkości.

Kalafior sporządzony z oderwanymi różyczkami kalafioru, z wyłączeniem głów.

Jarzyny korzeniowe

Marchewka i marchew krajana sporządzona z czerwonej marchewki lub marchwi krajanej w paski.

Buraki (ćwikła) sporządzona ze zdrowych, obranych z łupiny bulw, krajanych w paski.

Bulwy selerów sporządzone z obłupionych zdrowych bulw selerów, krajanych w paski lub kostki.

Korzenie pietruszki sporządzone z obłupionych, zdrowych korzeni, krajanych w paski lub w kostki.

Kapusta

Kapusta zielona sporządzona z liści zielonej kapusty po kuchennym oczyszczeniu.

Brukselka sporządzona z oczyszczonych „różyczek“ całych lub przepołowionych.

Kapusta biała sporządzona z białej kapusty bez głów.

Kapusta czerwona sporządzona z czerwonej kapusty bez głów.

Kapusta włoska, żółta i zielona, sporządzona z włoskiej kapusty bez głów.

Zioła korzenne

Cebula sporządzana z cebul obłuskanych z zewnętrznych zabarwionych osłon, pociętych w cienkie krążki. Zmielenie jest dopuszczalne.

Pory (czosnek) sporządzane z porów (czosnuk) powywionych liści zewnętrznych i korzeni, pokrajanych.

Pietruszka zielona sporządzana z czystych, umytych liści, bez głównej łodygi.

Selery (liście) sporządzone z czystych, umytych liści, bez głównej łodygi.

Mieszanki

Włoszczyzna do zupy, mieszanka, złożona z 40% marchewki, 1% kapusty białej i włoskiej, 5% kalafiorów, 15% kalarepy, 5% porów, 3% cebuli i 1% bulw selerów, 1% liści selerów, 1% korzeni pietruszki, 1% liści pietruszki.

Jarzyny mieszane I, mieszanka złożona z 5% grochu, 6% fasoli, 35% dowolnych odmian kapusty, najwyżej 40% marchewki i marchwi, 14% innych jarzyn korzeniowych i ziół korzennych oprócz czerwonych buraków.

Jarzyny mieszane II, mieszanka złożona z co najmniej 40% czerwonych buraków, 30% dowolnych odmian kapusty, 30% innych jarzyn korzeniowych i ziół korzennych.

Von der Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft, Abteilung Marktordnung, wurden folgende Richtlinien für die Herstellung, Lagerung und Verpackung von Salzgemüse festgesetzt:

Salzgemüse

Zur Herstellung von Salzgemüse dürfen nur frische und gesunde Gemüse verwendet werden. Die Rohware ist sorgfältig zu reinigen und zu putzen, wobei alle ungeeigneten und sonstigen bei der küchenmäßigen Zubereitung von Gemüse üblicherweise nicht verwendeten Teile zu entfernen sind. Das Vorbereiten hat im Verarbeitungsbetriebe unter Benutzung dazu geeigneter Maschinen zu erfolgen.

Das Gemüse — insbesondere Grünkohl, Karotten und Kohlrabi — ist abzuhühen (zu blanchieren). Bohnen können sowohl gebrüht als auch ungebrüht eingesalzen werden. Auf ein ausreichendes Blanchieren des Grünkohls (Blattrippen) wird besonders hingewiesen.

Die Salzung von Bohnen (Schnitt- sowie auch Brechbohnen) und Grünkohl muß durch Einstreuen von trockenem Salz erfolgen: Karotten und Kohlrabi können in gleicher Weise oder durch Aufguß einer Salzlösung eingesalzen werden. Die Höhe des Salzzusatzes, bezogen auf 100 kg Rohware (ohne Aufguß), beträgt 8—12 kg.

Die zusätzliche Verwendung einer geringen Menge eines chemischen Konservierungsmittels ist zur Vermeidung einer Gärung zulässig. Die Unterbindung der milchsäuren Gärung durch einen Salzzusatz von 15—20% gilt als unzweckmäßig, da bei dieser Herstellungsart mit dem Wässern des übersalzten Gemüses zuviel wertvolle Bestandteile verlorengehen.

Lagerung und Verpackung

Salzgemüse ist in sog. Lagerbottichen einzulagern (einzustampfen) und kurz vor dem Versand in Versandfässer umzupacken. Als Versandfässer dienen vornehmlich Hartholzfässer (Oxhote und Barrele); es finden auch sog. Heringstonnen Verwendung. Soweit gebrauchte Fässer benutzt werden, dürfen dieselben vorher keine technischen Fette, Öle, Farben oder Dämme enthalten haben, sondern ausschließlich Lebens- oder Genußmittel.

Die Gebinde sind vor Gebrauch so zu behandeln (mit einem Reinigungsmittel auszubürsten, auszudämpfen und sauber nachzuspülen usw.), daß sie sauber, praktisch geruchfrei und dicht sind.

Der Anteil an Lake im Versandfaß kann bei der Trockensalzung im Durchschnitt nicht über 20 Gewichtsprozent und bei der Verwendung einer Salzlösung durchschnittlich nur 30 Gewichtsprozent betragen.

Die Lagerung der Fässer mit Salzgemüse muß so erfolgen, daß die Ware während der Lagerdauer keine ungünstige Veränderung durch äußere Einflüsse erfährt.

Als Richtlinie hierfür gilt folgendes: Aufbewahrung möglichst in gedeckten Räumen: Oxhote und Barrels aus Hartholz mit dem Spundloch nach oben lagern; sog. Heringstonnen zweckmäßig aufrecht stellen und mit Bohrloch im Deckel versehen. Die Fässer sind in kurzen Zwischenräumen nachzuprüfen und, soweit erforderlich, spundvoll mit 10%iger Salzlake nachzufüllen.

Die Verbraucher sind in geeigneter Form auf eine zweckmäßige Zubereitung des Salzgemüses hinzuweisen. — Als Richtlinie hierfür gilt:

Salzgemüse möglichst nicht allein, sondern mit Nudeln, Kartoffeln oder auch frischem Gemüse anrichten (um ein stärkeres Auswässern zu vermeiden: abgebrühte bzw. blanchierte Salzbohnen, Grünkohl und Kohlrabi werden vor Gebrauch nicht gewässert, sondern mit heißem, fließendem Wasser durchgespült; Karotten sind zweckmäßig in fließendem, kaltem Wasser während 3—4 Stunden zu wässern.

Wydział Główny Wyżywienia i Rolnictwa, Wydział regulacji rynku, ustalił następujące wytyczne dla wyrobu, przechowywania i opakowania solonych jarzyn:

Jarzyny solone

Do wyrobu solonych jarzyn wolno używać tylko jarzyn świeżych i zdrowych. Towar surowy należy starannie obmyć, odczyścić, przy czym usunąć należy wszelkie części niezdatne do użytku i w ogóle nie nadające się do zwyczajnego przyrządzania jarzyn w kuchni. Przygotowanie jarzyn do solenia powinno odbywać się w lokalu wytwórni przy zastosowaniu odpowiednich maszyn.

Jarzyny — w szczególności zieloną kapustę, marchewkę i kalarepkę — należy poprzednio sparzyć (wybielić). Fasola może być solona po sparzeniu lub bez tegoż. Zwraca się szczególną uwagę na konieczność starannego sparzenia zielonej kapusty (żeberek liści).

Solenie fasoli (zarówno krajanej jak wyluskanej) i zielonej kapusty musi odbywać się przez posypywanie tych jarzyn suchą solą; marchewkę i kalarepkę można solić bądź w sposób wyżej podany bądź przez zalanie ich roztworem soli. Ilość użytej soli powinna wynosić 8—12 kg na 100 kg surowca.

Dodatkowe użycie niewielkiej domieszki chemicznego środka konserwującego dla zapobieżenia fermentacji jest dopuszczalne. Zapobieżenie fermentacji mlecznej zapomną 15—20%owej domieszki soli jest niecelowe, ponieważ sposób ten naraża przesolone jarzyny na utratę wraz z sokami zbyt dużej ilości cennych składników.

Przechowywanie i opakowanie

Solone jarzyny należy przechowywać w używanych na ten cel kadziach (po ubiciu), skąd krótko przed wysyłką można je przekładać do beczek. Do wysyłki nadają się najlepiej beczki z twardego drzewa (oksefty i baryłki); można również używać na ten cel t. zw. beczek śledziowych. Beczkami już poprzednio używanymi można posługiwać się jedynie w tym wypadku, jeżeli nie zawierały one przed tym tłuszczów technicznych, olejów, farb lub jelit, lecz jedynie tylko środki żywności lub artykuły spożywcze.

Beczki należy przed użyciem starannie opatrzyć (wyszorować środkiem do czyszczenia, wyparzyć i dokładnie przepłukać), tak aby były czyste, bezwonne i szczelne.

Ilość solanki w beczce nie może przekraczać dla jarzyn solonych na sucho przeciętnie 20 procentów wagi, dla jarzyn zaś solonych roztworem soli przeciętnie 30 procentów wagi.

Beczki z solonymi jarzynami należy przechowywać w ten sposób, aby towar podczas przechowania nie mógł ulec żadnym niekorzystnym zmianom wskutek wpływów zewnętrznych.

Przy przechowywaniu należy się trzymać następujących dyrektyw: przechowywać o ile możliwości w pomieszczeniach nakrytych dachem: oksefty i baryłki z twardego drzewa stawiać czopem do góry; t. zw. beczki śledziowe ustawiać prosto po wywierceniu dziury w pokrywie. Beczki należy sprawdzać w krótkich odstępach czasu i w razie potrzeby wypełniać aż po czop 10%-ową solanką.

Konsumentom należy udzielać w odpowiedniej formie wskazówek dotyczących sposobu przyrządzania jarzyn solonych. W tym względzie obowiązują następujące wytyczne:

Ile możliwości nie przyrządzać solonych jarzyn samych, lecz razem z makaronem, ziemniakami lub ze świeżymi jarzynami (dla uniknięcia zbyt silnego wypłukiwania); jarzyn sparzonych (bielonych), a w szczególności solonej fasoli, zielonej kapusty i kalarepy nie należy przed użyciem moczyć, lecz tylko przepłukać bieżącą gorącą wodą; marchewka powinna być moczona przez 3—4 godzin w bieżącej zimnej wodzie.

Die Grundzüge unserer Ernährungspolitik

Główne cele naszej polityki żywnościowej

Der Weg der neuen Agrarpolitik ist von vornherein durch zwei Tatsachen bestimmt.

1. Die liberalen Grundsätze der Wirtschaftspolitik der letzten hundert Jahre hatten sich als untauglich erwiesen, die Ernährung des Volkes ausreichend zu sichern. Es kommt also darauf an, die Folgen der liberalen Entwicklung eines Jahrhunderts zu überwinden und die bisherige Entwicklungslinie in ihr Gegenteil zu verwandeln.
2. Die Rettung des Bauern darf nicht auf Kosten des selbst in Not befindlichen Arbeiters durchgeführt werden. Der Arbeiter und der Bauer müssen also gleichzeitig aus ihrer Not gerettet werden.

Angesichts dieser Lage ist es nun selbstverständlich, daß sich die neue Wirtschaftspolitik vollkommen von den Grundsätzen abzuwenden hatte, die das Volk ins Elend hineingetrieben hatten.

Die neue Agrarpolitik wandte sich aber nicht nur von diesen liberalen Grundsätzen ab, sie ging folgerichtig auch zu völlig neuen Methoden über. Die liberale Methode, eine Produktionssteigerung herbeizuführen, war z. B. ein bewußtes rücksichtsloses Hinauftreiben der Preise. Wäre die neue Agrarpolitik diesen Weg gegangen, so wäre die Arbeitsschlacht, die auf dem Grundsatz „Feste Preise — Feste Löhne“ beruhte, an dem Steigen der Lebensmittelpreise gescheitert. Ein ungezügelltes Steigen der Lebensmittelpreise würde nicht nur zu einer allgemeinen Steigerung der Löhne führen und damit die Wirkung der für die Arbeitsbeschaffung eingesetzten Mittel wesentlich vermindern. Eine solche Lebensmittelhausse würde auch mit großer Wahrscheinlichkeit den inneren Frieden und die Volksgemeinschaft auf das ernsteste gefährden. Eine Rettung des Bauern ist unter diesen Umständen nach Angleichung der Agrarpreise an das allgemeine Preisniveau nur mit grundsätzlichen festen Preisen für landwirtschaftliche Erzeugnisse und Lebensmittel möglich.

Im Zusammenhang damit muß die gesamte Ernährungswirtschaft auf die ihr dem Volk gegenüber obliegenden Aufgaben ausgerichtet werden. An die Stelle des bis dahin allein ausschlaggebenden Rentabilitätsdenkens wird die Pflicht gestellt, auch das wirtschaftliche Handeln des einzelnen den Interessen des Volkes unterzuordnen. Alle Glieder der Ernährungswirtschaft, Bauer, Landwirt, Landarbeiter, Händler, Müller, Bäcker, Fleischer und wie sie sonst heißen mögen, werden gesetzmäßig zu einer großen pflicht- und volksgebundenen Leistungsgemeinschaft zusammengeschlossen. Diese Grundsätze stellen einen vollständigen Bruch mit den früheren liberalen Auffassungen dar. Der auch im Generalgouvernement zu beobachtende Erfolg beweist, daß diese neuen Grundsätze richtig sind.

In Verfolgung dieses Zieles werden nun sämtliche getroffenen Maßnahmen von dem Gedanken geleitet, daß die wirtschaftliche Not nicht nur der Bauern, sondern der gesamten Landwirtschaft beseitigt wird. Es kommt darauf an, die Landwirtschaft so schnell wie möglich wieder in die Lage zu versetzen, die ihr im Rahmen der Volkswirtschaft zufallenden Aufgaben zu erfüllen. Die Landwirtschaft soll wieder ein leistungsfähiger Abnehmer der Industrieerzeugnisse werden,

Kierunek, w jakim zdąża nowa, narodowo-socjalistyczna polityka agrarna, wyznaczają z góry dwa następujące fakty:

1. Zasady liberalnej polityki agrarnej ostatnich stu lat okazały się narzędziem niezdołym do wyżywienia ogółu ludności w wystarczającej mierze. Pierwszym więc celem jest opanowanie stanu rzeczy, wytworzonego stuletnim rozwojem polityki liberalnej i zamienienie dotychczasowej linii rozwojowej w jej przeciwieństwo.
2. Nie można ratować chłopca na koszt niemniej potrzebującego ratunku robotnika. I robotnika i chłopca trzeba więc ratować jednocześnie.

W tym położeniu rozumie się samo przez się, iż nowa polityka gospodarcza musiała zerwać całkowicie z zasadami, które doprowadziły lud do nędzy.

Przy tym jednak nowa polityka agrarna, odwracając się od tych liberalnych zasad, chwyciła się też konsekwentnie także i zupełnie nowych metod. Liberalną metodą osiągnięcia np. wzrostu produkcji było z pełną świadomością i bezwzględnie przedsięwzięte podbijanie cen w górę. Gdyby nowa polityka agrarna poszła tą samą drogą, to wyścig pracy, polegający na zasadzie: „stałe ceny — stałe płace“, musiałby być z samego początku udaremniiony wskutek wyżki cen środków żywności. Niczym nie hamowany wzrost cen środków żywności doprowadziłby jednak do powszechnej wyżki płac, która musiałaby oddziaływać w sposób wysoce szkodliwy na skuteczność środków zastosowanych dla zapewnienia wszystkim pracy. Wyżka cen środków żywności stworzyłaby ponadto według wszelkiego prawdopodobieństwa groźne niebezpieczeństwo dla wewnętrznej zgody społecznej. W tych warunkach ratunek dla chłopca nie byłby do pomyślenia inaczej, jak tylko przez zaprowadzenie stałych cen płodów rolniczych i środków żywności, po podciągnięciu cen rolniczych do ogólnego poziomu cen.

W związku z tym jasne jest, że całokształt gospodarki wyżywienia musi być nastawiony w sposób, odpowiadający zadaniom, jakie gospodarka ta ma do wypełnienia w stosunku do ogółu ludności. W miejsce wyłącznie dotąd miarodajnej zasady rentowności wstąpiła zasada obowiązkowego podporządkowania działań gospodarczych jednostki interesom ogółu. Wszystkie ogniwa, współdziałające w gospodarce wyżywienia: chłop, rolnik, robotnik rolny, handlarz, młynarz, piekarz, rzeźnik i wszyscy inni, bez względu na swą funkcję i nazwę, stanowią odtąd z woli i mocy prawa jedno wielkie zrzeszenie pracy, scementowane wspólnotą obowiązku i solidarności społecznej. Zasady te są oczywiście całkowitym zaprzeczeniem dawniejszych liberalistycznych kategorii myślenia. Osiągnięty sukces, dający się już dziś obserwować także i w Generalnym Gubernatorstwie, dowodzi, że te nowe zasady są słuszne.

Mając powyższy cel zasadniczy na oku, wszystkie wydawane w zakresie rolnictwa zarządzenia kierują się tą myślą przewodnią, że pomocą i opieką musi być otoczony nie tylko specjalnie chłop, ale w ogóle całe rolnictwo. Idzie bowiem dziś o to, aby umożliwić rolnictwu w czasie możliwie najkrótszym należyte spełnienie jego właściwych zadań, przypadających mu w ramach całości gospodarstwa społecznego. Rolnictwo musi stać się znowu zasobnym w środki odbiorczą wyrobów przemysłowych i w ten sposób podtrzymać ze swej strony wy-

um so die Arbeitsschlacht zu unterstützen, sie soll vor allem aber auch möglichst schnell befähigt werden, die Ernährung des Volkes zu sichern.

ściąg pracy; przede wszystkim jednak musi ono, i to jak najrychlej, odzyskać zdolność zapewnienia całej ludności dostatecznego wyżywienia.

Biertreber als Futtermittel Wytłoki jęczmienne jako pasza

Von Dr. K. Göpp, Berlin

Der Zeitung „Die Landwarte“, Tageszeitung für die Landwaren-Bewegung, -Verarbeitung und -Verwertung, entnehmen wir folgende interessanten Ausführungen:

Neben geringen Mengen Weizen für die Herstellung von Spezialbieren wird bei uns fast ausschließlich Gerste für die Bierherstellung verwendet. Die Gerstenmenge, die die Landwirtschaft jährlich dem Braugewerbe zur Verfügung stellen kann, hängt vor allem im Kriege von dem Ausfall der Ernte ab, da Gerste nicht nur eine große Rolle in der Schweinehaltung spielt, sondern auch für die Herstellung von Graupen und Grütze sowie von Kaffee-Ersatz dient. Der für die Bereitung von Kaffee-Ersatz verwendete Anteil an Gerste wird mit etwa 350 000 t angenommen; hierzu kommen noch 150 000 t Roggen, wobei von den Nährstoffen der Gerste bei dieser Verwertung nur ein geringer Anteil ernährungsmäßig ausgenutzt wird. Der größere Anteil Nährstoffe wird in der Rösttrommel verbrannt oder verschwindet als Kaffee-Ersatz im Müllkasten, sofern der Kaffee-Ersatz nicht, wie geplant, bei der Schweinefütterung des Ernährungshilfswerks Verwendung findet.

Was fällt bei Bierbereitung an?

Anders verhält es sich mit der Ausnutzung der Nährstoffe der Gerste, welche das Braugewerbe verbraucht. Bei der Verwendung von Gerste zur Bierbereitung fallen an Futtermitteln an: Ausputz- und Schwimngerste, Malzkeime, Biertreber, Bierhefe, Faßgeläger, Kühlschifftrub und schließlich von dem verwendeten Hopfen auch noch Hopfentreber. Nach den Untersuchungen der Versuchs- und Lehranstalt für Brauerei in Berlin fallen mengenmäßig bei der Verarbeitung von 100 kg fertig hergerichteter lufttrockener Braugerste (neben etwa 4,2 Hektoliter 11,8prozentigem Bier) an:

etwa 0,5 kg Schwimngerste
4,5 kg Malzkeime
22,6 kg getrocknete Biertreber
1,2 kg Trockenhefe und Faßgeläger
0,3 kg Trub

Die Untersuchungen ergaben weiter, daß von dem Rohprotein der Gerste etwa 93 Prozent und von den Kalorien der Gerste etwa 85 Prozent im Bier und in den Nebenerzeugnissen wiedererscheinen. Dabei findet sich über die Hälfte des Eiweiß der Gerste in den Biertrebern.

Was sind und was enthalten Biertreber?

Nachfolgend sollen die Biertreber und das bei der Trocknung der nassen Biertreber anfallende Treberpreßwasser in bezug auf ihre futterwirtschaftliche Bedeutung untersucht werden. Als Biertreber bezeichnet man nach den Begriffsbestimmungen für Futtermittel die Rückstände aus ausgebrautem Malz. Die frischen oder nassen Biertreber bilden demnach den Rückstand von der Herstellung der Bierwürze aus dem geschroteten Gerstenmalz. Sie enthalten sämtliche Spelzen des Malzes sowie die von der Malzdiastase nicht aufgelösten oder sich unlöslichen inneren Teile des Malzkorns, darunter noch eine ansehnliche Menge stickstofffreier Extrakt-

Poniżej przytaczamy następujące ciekawe uwagi, zamieszczone w czasopiśmie „Die Landwarte“, dzienniku poświęconym ruchowi, przeróbce i użytkowaniu towarów rolniczych.

Poza niewielką ilością pszenicy, używanej tylko do pewnych specjalnych gatunków piwa, do wyrobu tego napoju używa się u nas prawie wyłącznie jęczmienia. Ilość jęczmienia, jakiej rolnictwo dostarczyć może corocznie przemysłowi browarnemu, zależy podczaś wojny przede wszystkim od wyniku żniw, należy bowiem zważyć, że jęczmień odgrywa poza tym ważną rolę nie tylko przy chowie nierogacizny, ale służy jeszcze ponadto do wyrobu krup, kasz i namiastek kawy. Na namiastkę kawy zużywa się wedle oszacowania około 350 000 ton jęczmienia; do tego dochodzi jeszcze około 150 000 t żyta, przy czym wedle doświadczenia tylko niewielki ułamek zostaje wyzyskany jako pożywienie; większa część składników pożywnych tych zbóż zostaje spalona w bębnie do palenia kawy albo zika jako namiastka kawy w kubie z odpadkami kuchennymi, o ile namiastka kawy nie znajdzie — jak jest planowane — zastosowania jako karm dla świń w akcji pomocy w wyżywieniu.

Produkty uboczne przy wyrobie piwa

Inaczej wygląda zagadnienie zużytkowania odżywczych składników jęczmienia idącego na potrzeby przemysłu browarnego. Przy użyciu bowiem jęczmienia do wyrobu piwa pozostają następujące odpadki nadające się na pasze: odpadki jęczmienne, kielki słodowe, wytłoki jęczmienne, sól piwny, osady z beczki, muł z basenu chłodniczego, a wreszcie wytłoki chmielowe, pozostałe po użyciu do wyrobu piwa chmielu. Według przeprowadzonych doświadczeń ilość odpadków pozostających po przeróbce 100 kg oczyszczonego suchego jęczmienia browarnianego (nie licząc ok. 4,2 hektolitrow 11,8-procentowego piwa) przedstawia się jak następuje:

około 0,5 kg odpadków jęczmiennych
4,5 kg kielków słodowych
22,6 suchonych wytłoków jęczmiennych
1,2 kg suchych drożdży i osadu z beczek
0,3 kg mułu

Dalsze badania dowiodły, że piwo i jego produkty uboczne wykazują obecność łącznie około 93 procentów zawartej w jęczmieniu surowej proteiny oraz 85 procentów reprezentowanych przez jęczmień kaloryj. Przy tym więcej niż połowa białka jęczmiennego odnajduje się w wytłokach jęczmiennych.

Czym są wytłoki jęczmienne i co zawierają?

W dalszym ciągu niniejszych uwag przedstawione będą wyniki badań nad wartością pastewną wytłoków jęczmiennych oraz wody wyciśniętej w procesie suszenia mokrych wytłoków jęczmiennych. Jeżeli idzie o definicję wytłoków jęczmiennych jako paszy, to są one pozostałościami wywarzonego siodu. Świeże lub mokre wytłoki jęczmienne stanowią zatem produkt uboczny, otrzymywany przy wyrobie brzczyki ze śruto-

stoffe, ferner fast das gesamte Fett und etwa 75 Prozent Eiweißstoffe des Malzes. Die frischen Biertreber sind sehr wasserreich. Die chemische Zusammensetzung ist etwa folgende:

Wassergehalt	76,0%
Rohprotein	5,0%
Fett	1,6%
Stickstofffreie Extraktstoffe	11,1%
Rohfaser	5,0%
Aschebestandteile	1,3%

Der Gehalt an verdaulichem Eiweiß beträgt etwa 3,5 Prozent, der Stärkewert etwa 13 kg. Das Nährstoffverhältnis beträgt demnach 1:2,7 und ist recht günstig. Die Biertreber sind also als Kraftfuttermittel anzupreisen.

Treberarten

Die Menge der anfallenden Biertreber ist im allgemeinen um so größer, je extraktärmer das Malz ist und je schlechter es ausgebeutet wird. 100 kg Malz geben etwa 125 bis 130 kg frische Treber. Helle Malze geben weniger Treber als dunkle Malze, allerdings ist der Futterwert der Treber aus hellem Malz meist höher als derjenige der Treber aus dunklem Malz. Ferner ist auch die Qualität der Braugerste und die Art des Maischverfahrens von Einfluß auf die Zusammensetzung der Treber.

Untersuchungen der Versuchs- und Lehranstalt für Brauerei in Berlin über Zusammensetzung und Futterwert von Biertrebern aus Suden von verschieden hohem Stammwürzegehalt (Wochenschrift für Brauerei 1940 S. 215) ergaben, daß Wassergehalt, auswaschbarer und aufschließbarer Extrakt von Trebern aus 6-, 9- und 12prozentigen Suden praktisch gleich sind und daß keine gesetzmäßige Zunahme oder Abnahme des Extraktgehalts besteht. Auch die für die Bewertung als Futtermittel übliche Analyse, welche die Bestimmung von Wassergehalt, Rohprotein, Rohfett, Rohfaser, Asche und die Berechnung der stickstofffreien Extraktstoffe umfaßt, ergab eine Gleichwertigkeit der drei Treberarten. Auch die Berechnung des Stärkewerts und des Nährstoffverhältnisses ließ keine nennenswerten Unterschiede erkennen.

Verfütterung

Die frischen Biertreber, die ein sehr bekömmliches und vor allem schmackhaftes Futtermittel darstellen, werden am besten in noch warmem Zustande verfüttert. In dieser Form sind sie ein besonders bevorzugtes Futtermittel für Rindvieh, vor allem für Milchkuhe. Dieser Gattung gibt man etwa 10—20 kg je Tag und Stück, und zwar gemischt mit Spreu oder Häcksel. Durch zahlreiche Versuche konnte nachgewiesen werden, daß die Biertreber eine spezifisch milchtreibende Wirkung ausüben. Bei der Verfütterung von Biertrebern

Schleichhandel gefährdet die Versorgung deshalb: Kampf dem Schleichhandel!

an Milchvieh ist es wichtig, daß die Biertreber laufend und regelmäßig bezogen werden können, weil Unregelmäßigkeiten in der Art der Fütterung erhebliche Schwankungen in der Milchergiebigkeit hervorrufen.

Die Treber werden ferner mit gutem Erfolg an Mastvieh verfüttert. Auch hier können die verabreichten Mengen bis 20 kg je Stück und Tag betragen. Wegen des doppelten Erfolges (Erzeugung von Milch- und Körperfett)

wego słodu jęczmiennego. Zawierają one wszystkie łuski z ziaren słodu oraz nie rozpuszczone w diastazie słodu lub też z natury nierozpuszczalne wewnętrzne części ziaren słodu, w tym jeszcze pokazań ilość wolnych od azotu ciał wyciągowych, nadto prawie cały tłuszcz i około 75% białkowych substancji słodu. Świeże wylłoki jęczmienne zawierają bardzo wiele wody. Skład chemiczny ich jest mniej więcej następujący:

zawartość wody	76,0%
proteina surowa	5,0%
tłuszcz	1,6%
wolne od azotu ciała wyciągowe	11,1%
włókno surowe	5,0%
składniki popiołu	1,3%

Zawartość strawnego białka wynosi w przybliżeniu 3,5%, wartość skrobiowa około 13 kg. Stosunek składników odżywczych wynosi przeto 1:2,7 i jest wcale korzystny. Wylłoki jęczmienne należy więc uważać za paszę intensywną.

Rodzaje wylłoków

Ilość otrzymywanych wylłoków jęczmiennych jest na ogół tym większa, im sład jest uboższy w ciała wyciągowe i im gorzej jest on wyzyskany. Ze 100 kg słodu otrzymuje się około 125 kg do 130 kg świeżych wylłoków. Jasne odmiany słodu dają mniej wylłoków niż odmiany ciemne, ale za to wylłoki otrzymane z jasnego słodu mają najczęściej wyższą wartość pastewną od wylłoków z ciemnego słodu. Skład wylłoków zależy wreszcie w pewnej mierze od jakości jęczmienia browarnianego i od sposobu przyrządzenia zacieru.

Badania nad składem i wartością wylłoków jęczmiennych, uzyskanych z warek o rozmaicie wysokiej zawartości brzezki wykazały, że zawartość wody, wylłukiwalny i rozpuszczalny wyciąg z wylłoków uzyskanych z 6-, 9- i 12-procentowych warek, są w praktyce jednako i że nie można mówić o regularnym przyroście lub ubytku zawartości wyciągu według jakiegoś określonego prawidła. Również i analiza dokonana dla oceny pastewnej wartości wylłoków, a obejmująca w szczególności oznaczenie zawartości wody, surowej proteiny, surowego tłuszczu, surowego włókna i popiołu oraz obliczenie wolnych od azotu ciał wyciągowych, wykazała równowartościowość wszystkich trzech rodzajów wylłoków. Podobnie obliczenie wartości skrobiowej i stosunku składników odżywczych nie wykazało jakichś godnych uwagi różnic.

Skarmianie wylłoków

Świeże wylłoki jęczmienne, stanowiące bardzo pożywną, a przede wszystkim smaczną paszę, skarmia się najkorzystniej, dopóki są jeszcze ciepłe. W tej postaci stanowią one paszę szczególnie wyborną dla bydła rogatego, w pierwszym rzędzie dla mlecznych krów. Dawka odpowiednia dla tej kategorii inwentarza wynosi 10—20 kg dziennie na sztukę, a to w postaci zmieszanej z plewami lub z sieczką. W całym szeregu doświadczeń zdołano stwierdzić, że wylłoki jęczmienne mają specyficzne działanie mlekopędne. Przy skarmianiu wylłoków jęczmiennych bydłem mlecznym jest jednak bardzo ważne zapewnić sobie stały i regularny ich dowóz, gdyż przerwy i nieregularności przy tym rodzaju karmienia wywołują silne wahania wydajności mlekowej.

Wylłoki skarmia się również bardzo korzystnie bydłem tuczonym. Dawki mogą wynosić i dla tej kategorii inwentarza do 20 kg dziennie na sztukę. Z uwagi na swe podobnie dodatnie działanie (na wydajność mleka i na tworzenie się tłuszczu w ciele) wylłoki cieszą się szczególnie dużym wzięciem w gospodarstwach mleczarskich. Wylłoki można również skarmiać krowami hodow-

sind die Treber in Abmelkwirtschaften ganz besonders geschätzt. Man kann Biertreber auch an Zuchtkühe verfüttern, doch sind dann geringere Gaben ratsam, weil sonst Störungen des Zuchtbetriebes auftreten können. Für Jungvieh sind die frischen Biertreber nicht besonders geeignet, da sie als wäßriges Futtermittel gewisse Nachteile aufweisen.

Biertreber können unter Umständen auch an Schweine verfüttert werden. Dabei rechnet man bis etwa 25 kg je 1000 kg Lebendgewicht. Sehr gut eignen sich die Treber als Fischfutter, namentlich als Futter für junge Karpfen, welche sich bei dieser Art der Fütterung besonders rohwürsig entwickeln. Für Pferde und Schafe, die im allgemeinen trockene Futtermittel bevorzugen, kommen frische oder nasse Biertreber kaum in Betracht.

Die Biertreber müssen am besten frisch und noch warm verfüttert werden. Müssen sie aufbewahrt werden, so werden sie unter dem Einfluß von Fäulnis- und Säuerungsbakterien leicht faul und sauer. Sie werden ferner leicht von Schimmel befallen und wirken dann nachteilig, da sie Durchfall, verminderte Milchabsonderung und Verschlechterung der Milch- und Butterbeschaffenheit zur Folge haben.

Die Haltbarmachung

Allerdings können die Treber, die nicht sofort verfüttert werden, unter Umständen dadurch konserviert werden, daß man sie entweder in Gruben einstampft und sie durch Deckel oder Zuwerfen mit Erde vor Luftzutritt schützt oder sie schichtenweise mit Salz bedeckt. Die verschiedentlich empfohlene Einsäuerung dürfte kaum empfehlenswert sein, da bei den Gärungsvorgängen ein Teil der leichtverdaulichen Nährstoffe der Treber verlorengeht, so daß der Futterwert unter Umständen erheblich abnimmt.

Die beste Methode, Biertreber vor dem Verderben zu schützen und in eine dauerhafte Form zu bringen, ist die Trocknung in besonderen Apparaten, die vielfach auch zusammen mit der anfallenden bitteren Bierhefe vorgenommen wird, um deren Verfütterung zu erleichtern. Bei sorgfältiger Trocknung der Biertreber erhält man eine hellfarbige Ware, die gut verdaulich ist. Werden die Biertreber allerdings durch Unachtsamkeit bei der Trocknung geröstet, so daß sie eine dunkle Farbe annehmen, so leidet die Verdaulichkeit der Nährstoffe. Gut getrocknete Treber erinnern im Geruch an Brot. Sie dürfen nicht sauer oder schimmlich riechen oder Milbenbesatz aufweisen.

lanymal, für diese jedoch angegeben sind, sind im allgemeinen geringere, in der Praxis jedoch größere, als die angegebenen, für die verschiedenen Tierarten. In der Praxis sind die angegebenen Mengen für die verschiedenen Tierarten, die in der Praxis gebräuchlich sind, angegeben. In der Praxis sind die angegebenen Mengen für die verschiedenen Tierarten, die in der Praxis gebräuchlich sind, angegeben.

In der Praxis sind die angegebenen Mengen für die verschiedenen Tierarten, die in der Praxis gebräuchlich sind, angegeben. In der Praxis sind die angegebenen Mengen für die verschiedenen Tierarten, die in der Praxis gebräuchlich sind, angegeben.

Najkorzystniej jest skarmiać wytloki w stanie świeżym i jeszcze ciepłym. Do przechowywania pasza ta nie nadaje się, gdyż pod wpływem bakterii gnilnych i kwaszących ulega ona łatwo zepsuciu i skwaszeniu. Ponadto ma ona skłonność do pleśnienia, a wtedy działa szkodliwie, wywołuje bowiem u zwierząt biegunkę, zmniejsza wydzielanie się mleka oraz pogarsza jakość mleka i masła.

Konserwowanie wytlaków

Wytlaki nie przeznaczone do natychmiastowego skarmienia można w pewnych warunkach zakonserwować, bądź ubijając je w dołach i chroniąc od dostępu powietrza za pomocą pokrywy lub przykrycia ziemią, bądź układając je warstwami przysypanymi solą. Należy natomiast odradzić zalecanego z nicjednej strony zakiszenia wytlaków, gdyż w procesie fermentacji marnuje się pewna część łatwo strawnych składników odżywczych, z dużym nieraz uszczerbkiem dla wartości pastewnej wytlaków.

Najlepszym sposobem zabezpieczenia wytlaków słodowych od zepsucia oraz nadania im trwałości jest suszenie ich w specjalnych aparatach, dokonywane najczęściej razem z gorzkimi drożdżami piwnymi, co ułatwia ich skarmianie. Po starannym wysuszeniu wytlaków jęczmieniowych otrzymuje się paszę jasnego koloru, która odznacza się łatwą strawnością. Przy suszeniu należy baczyć, aby wytlaki przez nieuwagę wskutek przyprażenia nie nabrały ciemnej barwy, gdyż wpływa to ujemnie na strawność składników odżywczych. Dobrze wysuszone wytlaki mają zapach podobny do chleba. Nie powinny one zalatywać kwasem lub pleśnią ani też wykazywać obecności molika.

AGRAR-

PRZEGLĄD

RUNDSCHAU

ROLNICZY

Landwirtschaftlicher Aufbau in Südosteuropa

Beim Wiederaufbau und bei der Intensivierung der Landwirtschaft in den südosteuropäischen Staaten werden die Grundgedanken der Marktordnung weitestgehend zur Grundlage genommen, besonders dort, wo die Mitwirkung Deutschlands bei den agrarischen Maßnahmen gegeben ist, wobei immer wieder die Eigenheiten des Landes, seiner Wirtschaft, seiner Kultur und seiner Bedürfnisse Berücksichtigung finden. Die Erkenntnis, daß ein Volk nur bei artgemäßer Lebensweise glücklich sein kann und auch dann nur seine besten Kräfte zur Entfaltung bringt, hat die Reformen auf landwirtschaftlichem Gebiet in den Süd-

Rozwój rolnictwa w Europie południowo-wschodniej

Przy odbudowie i intensyfikacji rolnictwa państw Europy południowo-wschodniej stosowane są w jak najszerszej mierze podstawowe zasady reglamentacji rynku. Dzieje się to zwłaszcza w tych krajach, w których normowanie stosunków rolniczych odbywa się przy współdziałaniu Niemiec, przy czym jednak swoiste właściwości każdego kraju, jego gospodarki, kultury i szczególnych potrzeb są odpowiednio uwzględniane. Reformy rolnicze przeprowadzane w państwach południowo-wschodnich oparte są w jak najdalszej mierze na świadomości, że narody mogą czuć się szczęśliwe tylko w wa-

oststaaten weitgehendst bestimmt, und auch die Gesetzgebung in den einzelnen Ländern hat darauf Rücksicht genommen mit dem Erfolg, daß heute schon die Voraussetzungen für ein gutes Wirtschaftsjahr 1942 geschaffen sind.

Im allgemeinen wird der Ölfrucht-, Kartoffel- und Zuckerrübenbau eine Ausweitung erfahren. Eine Verbesserung der Viehhaltung, besonders der Milchwirtschaft, läßt sich nicht in Monaten durchführen, doch sind auch hier Maßnahmen, die eine Mehrleistung zum Ziele haben, in Durchführung. Mit Rücksicht auf die mangelnde Futtergrundlage wird sich die Erhöhung des Kartoffelanbaues auf die Schweinezucht günstig auswirken. Vor allem in Serbien kommt der Schweinezucht besondere Bedeutung zu.

Die bisherigen niedrigen Hektarerträge bei Getreide lassen erkennen, welche Möglichkeiten zur Leistungssteigerung sich noch bieten. In den Südoststaaten wurden im Durchschnitt pro Hektar 12 dz Mais (gegenüber 24,8 im Reich) geerntet. Bei einem Durchschnittshektarertrag von 23 dz Weizen in Deutschland betrug dieser in Bulgarien 12,5, in Ungarn 14 und in Rumänien 9,7 dz.

Was auch auf dem Gebiete der Grünlandwirtschaft noch zu leisten ist, beweist die Tatsache, daß auf 100 ha landwirtschaftlich genutzter Fläche in Bulgarien 37, in Rumänien 23 und in Ungarn 25 Rinder kommen, während in Deutschland auf derselben Fläche 69 Stück Rinder gehalten werden. Schweine entfallen in Deutschland auf 10 ha 81, dagegen in Bulgarien nur 22, in Rumänien 17 und in Ungarn 41 Stück.

Dieser kurze Überblick läßt erkennen, daß die Landwirtschaft in den Südoststaaten noch viel nachzuholen hat, und daß gerade auch in dieser Richtung die Hebung des Lebensniveaus ihrer Menschen zu suchen ist. Von ihnen wird es künftig abhängen, daß nicht nur die Schäden des Kriegs beseitigt werden, sondern daß sie durch intensive Bearbeitung der landwirtschaftlichen Betriebe die zum Ziel gemachten Ertragssteigerungen erreichen und so ihren Teil für den Wohlstand des eigenen Volkes und zur Ernährungssicherung Europas beitragen. Da bisher, mit Ausnahme Griechenlands, auf einem qkm landwirtschaftlicher Nutzfläche nur halb soviel Menschen lebten als im Reich, wird auch diese Tatsache beim Neuaufbau der Landwirtschaft in den Südoststaaten mitbestimmend sein.

Die Versorgungspolitik in Bulgarien

Bulgarien steht heute im Kriegszustand mit England und Amerika. Es hat sich wieder auf die Seite seiner alten Bundesbrüder aus dem Weltkrieg gestellt, um teilzunehmen an dem Aufbau einer neuen Weltordnung. Selbstverständlich wird es da nicht in die alten Fehler verfallen, die der Grund waren, daß seinerzeit Bulgarien, genau so wie Deutschland, den Krieg nicht militärisch, sondern wirtschaftlich verlor.

Die Ernährungslage ist in Bulgarien in jeder Hinsicht gesichert worden. Dazu waren zwei Faktoren nötig, die beide vorhanden waren: ein planmäßiges Vorgehen der Regierung und ein diszipliniertes Einfügen der Bevölkerung. Das bulgarische Volk nahm die Rationierung seiner wichtigsten Nahrungsmittel mit der vollen Überzeugung auf, daß dadurch der Sieg noch schneller gesichert wird. Jeder Bulgare mußte sich auch in seinem Privatleben den Verhältnissen des Krieges anpassen, mußte seinen Teil beitragen zum Kampf um eine Neuordnung, die ein für allemal einen wirklichen Frieden sichert.

Was für den Deutschen die Kartoffel als Volksnahrung bedeutet, ist für den Bulgaren das Brot. Nunmehr ist eine Rationierung des Brotes eingeführt worden: Je Tag

runkach pozwalają im zachować sposób i formy życia zgodne z ich naturą i charakterem i że tylko w tym wypadku zdolne są one rozwinąć całą pełnię swych najlepszych sił. Względy powyższe znalazły także wyraz i w ustawodawstwach poszczególnych krajów, co przyniosło ten dodatni skutek, że już dziś stworzone są warunki, zapewniające pomyślny rok 1942

W ogólności można zauważyć, że uprawa oleistych, ziemniaków i buraków cukrowych dozna dalszego powiększenia. Chów bydła, szczególnie związana z nim gospodarka mleczna, nie daje się wprawdzie podnieść w ciągu miesięcy, ale i na tym polu są już stosowane środki mające na celu zwiększenie produkcji. Zwiększenie obszaru uprawy ziemniaków, wobec braku dostatecznej produkcji pasz, odbije się w sposób korzystny na chowie trzody chlewnej.

Przy uprawie zbóż niskie dotychczas plony z hektara pozwalają ocenić, jak duże możliwości wzmocnienia produkcji są tu jeszcze otwarte. Wystarczy nadmienić dla przykładu, że w państwach południowo-wschodnich zbierano kukurydzy przeciętnie 12 kwintali z hektara (w porównaniu z 24,8 kwintali w Rzeczy). Podczas gdy w Niemczech zbiory pszenicy dawały przeciętny plon z hektara 23 kwintali, to plon ten wynosił w Bulgarii 12,5, na Węgrzech 14, a w Rumunii 9,7 kwintali.

Jak duże są jeszcze możliwości w dziedzinie zielonnych użytków, ocenić można z tego, że na 100 ha użytków rolnych przypada w Bulgarii 37, w Rumunii 23, a na Węgrzech 25 sztuk bydła rogatego, gdy w Niemczech na tej samej jednostce powierzchni chowa się przeciętnie 69 sztuk bydła. Na 100 ha przypada np. w Niemczech 81 sztuk trzody chlewnej, w Bulgarii zaś tylko 22, w Rumunii zaledwie 17, a na Węgrzech 41 sztuk.

Ten krótki przegląd pozwala ocenić, że rolnictwo państw południowo-wschodnich ma jeszcze wiele do dogonienia i że właśnie na tej linii leżą największe możliwości podniesienia stopy życiowej ludności tych państw. Od tej ludności zależeć będzie nie tylko naprawa szkód wyrządzonych wojną, ale także i doprowadzenie drogą intensywniej gospodarki rolnej do zwiększenia jej plonów. Tym sposobem narody te wzmocnią swój własny dobrobyt, a jednocześnie przyczynią się do wyżywienia całej Europy. Zważywszy, że w krajach tych, prócz jedynej Grecji, żyła się z 1 km² użytków rolnych zaledwie połowa tej ilości głów co w Rzeczy, należy przewidywać, że fakt ten odegra rolę przy odbudowie rolnictwa państw południowo-wschodniej Europy.

Aprowilacyjna polityka Bułgarii

Bulgaria znajduje się dziś w stanie wojny z Anglią i Ameryką. Stała ona ponownie po stronie swego dawnego sprzymierzeńca z czasu wojny światowej, aby wziąć czynny udział w organizacji porządku nowego świata. Rzecz jasna, że nie powtórzy ona już swych dawnych błędów, dzięki którym przegrała wówczas wojnę nie wojskowo, lecz gospodarczo.

Sytuacja żywnościowa jest dziś w Bułgarii pod każdym względem zabezpieczona. Złożyły się na to dwa niezbędne czynniki, z których żadnego nie zabrakło: przewidująca polityka rządu i dyscyplina społeczna ludności. Naród bułgarski przyjął zracjonowanie najważniejszych środków żywności w głębokim przekonaniu, że przyniesie ono tym pewniejsze i szybsze zwycięstwo. Każdy Bułgar musiał też dostosować swe prywatne życie do wymagań wojennych, każdy musiał na swój sposób wziąć udział w tej walce o nowy porządek, która raz na zawsze zapewni ma rzezywisty pokój.

Czym dla Niemca są ziemniaki jako środek wyżywienia masowego, tym dla Bułgara jest chleb. Każdy Bułgar otrzymuje 300 g czarnego chleba, ciężko pracujący p 400 g, dzieci po 200 g. Chorzy i małe dzieci otrzymują

erhält der Bulgare 300 g Schwarzbrot, die Schwerarbeiter 400 g, die Kinder 200 g. Für Kranke und kleine Kinder gibt es reines Weißbrot. Daß der Bulgare diese Rationierung mit dem Willen zur Einschränkung und in dem Gedanken, daß er damit seinem Volke hilft, annahm, ist ein sprechender Beweis für die Einstellung des ganzen bulgarischen Volkes.

Warum ist eine Rationierung des Brotes eingeführt worden? Weil zu Bulgarien die ehemals bulgarischen Gebiete Dobrudscha, Mazedonien und Thrazien dazugekommen sind und diese Gebiete nunmehr auch ernährt werden müssen. Der Feind flüchtete vor der Flucht vor den deutschen Truppen alles vernichtet, so daß aus diesen Gebieten zum Mutterland kein Getreide eingebracht werden konnte, sondern im Gegenteil das Mutterland diese Gebiete ernähren muß.

Außer dem Brot sind folgende Artikel rationiert worden: alle Fette, d. h. Butter, Fett und Öl, ferner Mehl und Konserven von Hülsenfrüchten. Es sind dies sicherlich wichtige Artikel, es muß jedoch hervorgehoben werden, daß das bulgarische Volk mit größter Disziplin sich dieser Umstellung anpaßte.

Als Neuestes ist nunmehr ein Kartoffeltag eingeschaltet worden, der zweierlei Zweck zu erfüllen hat: erstens soll dadurch noch einmal Getreide gespart werden und zweitens soll das bulgarische Volk mehr auf die Kartoffeln eingestellt werden, die bisher noch kein richtiges Volksnahrungsmittel waren. Nach einem großangelegten Anbau von Kartoffeln der Sorte „Binte“ will man auch die Kartoffel als wichtiges Volksnahrungsmittel in Bulgarien einführen.

Bulgarien erstrebt Selbstversorgung mit Zucker

Das bulgarische Landwirtschaftsministerium verabschiedete ein Sofortprogramm zur Hebung von Menge und Güte der in Bulgarien angebauten Zuckerrübensorten. Mit der Durchführung dieses Programms soll in kurzer Zeit eine Selbstversorgung Bulgariens mit Zucker erreicht werden.

Weinrationierung in Frankreich

Entgegen den bisherigen Verlautbarungen, daß eine Weinrationierung in Frankreich nicht zu erwarten sei, ist jetzt durch eine neue Regierungsverordnung eine strenge Weinrationierung für das ganze Land verfügt worden. Danach hat jeder Franzose nur noch das Anrecht auf einen Liter Wein in der Woche, der im Kleinhandel gegen bestimmte Abschnitte der Lebensmittelkarte abgegeben wird. Die Gastwirte dürfen zu jeder Mahlzeit höchstens noch ein fünftel Liter Wein ausschenken. Der Grund dieser von den Franzosen sehr unangenehm empfundenen Maßnahmen ist die schlechte diesjährige Weinernte, die sowohl im Mutterland wie in den nordafrikanischen Kolonien der Menge nach stark hinter den Ergebnissen normaler Jahre zurückgeblieben ist. Die Vorräte an besseren Weinsorten in Frankreich sind seit 1 1/2 Jahren sehr knapp geworden.

Bodenreformpläne in der Türkei

Die türkische Regierung hat vor kurzem angekündigt, daß sie eine umfassende Bodenreform vornehmen will. Vor allem soll die Besitzersplitterung, die auch in der Türkei weit um sich gegriffen hat, beseitigt und ihre weitere Ausdehnung verhindert werden. Die große Zahl der Bauern ohne eigenen Landbesitz soll stark verringert werden. Die Frage, ob das erforderliche Land in Erbpacht gegeben oder völlig übereignet werden soll, ist noch nicht entschieden, jedoch überwiegt die Ansicht, daß ein wirklicher Erfolg nur durch die Übereignung erzielt werden kann. Auch eine weitgehende finan-

czysty biały chleb. Fakt, iż każdy Bułgar przyjął ograniczenia wynikające z tego systemu racjonowania bez szemrania i z myślą, że przez to pomaga swym rodakom, jest wymownym dowodem solidarności całego bułgarskiego narodu.

Dlaczego musiano wprowadzić w Bułgarii racjonowanie chleba? Oto dlatego, że do Bułgarii przyłączone obecnie zostały dawne bułgarskie prowincje: Dobrudża, Macedonia i Tracja i że prowincje te również muszą być zaaprowizowane. Nieprzyjaciel zniszczył wszelkie zbiory, zanim rozpoczął odwrót przed niemieckimi wojskami, tak że z terenów tych nie tylko nie można było dowieźć zboża do kraju macierzystego, lecz przeciwnie kraj ten musiał dbać o wyżywienie ludności owych terenów.

Oprócz chleba racjonowano następujące jeszcze artykuły: wszelkie tłuszcze, t. zn. masło, tłuszcze i oliwę, ponadto mąkę i konserwy z roślin strączkowych. Choć są to wszystko bez kwestii środki najpierwszej potrzeby, niemniej naród bułgarski poddał się im z jak największą dyscypliną.

Ostatnią nowość stanowi wprowadzony niedawno dzień ziemniaczany, który ma podwójny cel na oku: po pierwsze powiększenie oszczędności w zapasach zboża, a po drugie spopularyzowanie ziemniaków wśród szerokich mas ludności, w których ziemniaki nie przyjęły się dotychczas jako podstawowy środek żywności. Po zaprowadzeniu na dużą skalę uprawy ziemniaków odmiany „Binte“ są obecnie w toku starania o rozpowszechnienie w Bułgarii ziemniaków jako podstawy aprowizacyjnej ludu.

Produkcja cukru w Bułgarii

Bułgarskie ministerstwo rolnictwa uchwaliło z natychmiastową mocą obowiązującą program ilościowego i jakościowego podniesienia produkcji uprawianych w Bułgarii odmian buraka cukrowego. Wykonanie tego programu ma zapewnić Bułgarii w ciągu krótkiego czasu samowystarczalność w zakresie cukru.

Racjonowanie wina we Francji

Wbrew dotychczasowym wiadomościom, według których nie należało liczyć się ze racjonowaniem wina we Francji, wprowadzony został obecnie nowym rozporządzeniem rządu system ścisłego racjonowania wina w całym kraju. W myśl tegoż rozporządzenia na każdego Francuza przypada tylko jeden litr wina tygodniowo; ilość ta będzie wydawana w handlu detalicznym na oddzielne odcinki kart żywnościowych. Restauratorzy mogą podawać do każdego posiłku najwyżej jedną piątą część litra wina. Powodem tego nader dotkliwego dla Francuzów zarządzenia jest tegoroczny skąpy zbiór wina, który zarówno w kraju macierzystym jak i w północno-afrykańskich koloniach pozostał znacznie poniżej poziomu normalnego.

Zapasy lepszych win we Francji zmniejszyły się od półtora roku bardzo znacznie.

Reforma własności ziemskiej w Turcji

Rząd turecki ogłosił niedawno, że zamierza wprowadzić daleko idącą reformę rolną. Na pierwszym planie stoją zarządzenia skierowane przeciwko rozdrobnieniu własności ziemi, które także i w Turcji przybrało szerokie rozmiary, oraz zapobieżenie dalszemu jego wzrastaniu. Znaczna już dzisiaj ilość bezrolnych włóścian ulec ma poważnej redukcji. Kwestia, czy potrzebne na ten cel grunty oddane będą w dziedziczną dzierżawę czy też całkowicie przewłaszczone, nie jest dotychczas rozstrzygnięta, przeważa jednak pogląd, że reforma osiągnąć może pełny skutek jedynie przez całkowite przewłaszcze-

zielle Unterstützung der landlosen Bauern, die Land zugewiesen erhalten, wird notwendig sein. Hierbei kann man sich bereits auf praktische Erfahrungen mit den zahlreichen türkischen Rückwanderern stützen. Zur Durchführung einer gerechten Bodenverteilung ist auch ein Ausbau des heute noch ganz unvollkommenen und lückenhaften Katasterwesens erforderlich.

Geringerer rumänischer Agrarexport

Rumäniens Ausfuhr von Getreidearten, Hülsenfrüchten und Ölpflanzen ist nach den offiziellen Statistiken im Jahre 1941 gegenüber dem Jahre 1940 um nicht weniger als 910 705 t zurückgeblieben. Der größte Teil der Getreideausfuhr, 66%, ging nach Deutschland, 14% gingen nach Schweden und 12% nach der Schweiz, während sich der Rest auf Italien, das Protektorat Böhmen/Mähren, die Slowakei und Dänemark verteilte.

Norwegischer Gartenbau

Da in Norwegen infolge der klimatischen Verhältnisse größere Freilandgemüsekulturen nicht möglich sind, werden alle feineren Gemüse wie Gurken, Tomaten usw. sowie Blumen in Glashäusern gezüchtet. Nach der letzten amtlichen Gärtnererzählung gab es in Norwegen eine Gewächsausfläche von 530 000 m² und 330 000 m² Glaskästen, also eine Gesamtglasfläche von 860 000 m². Diese Fläche verteilte sich auf 1500 Betriebe, in denen etwa 10 000 Personen beschäftigt sind. Die meisten Gärtnereien sind gemischts Betriebe, d. h. sie züchten Blumen und bauen Gemüse an. Im Jahre 1939 waren 254 310 m² mit Tomaten, 65 870 m² mit Gurken und 93 836 m² mit anderen Gewächsen und Blumen bebaut. Infolge des Krieges hat sich das Verhältnis jedoch weitgehend zugunsten von Gemüse verschoben.

Der ungarische Zehnjahresplan

In dem dem ungarischen Abgeordnetenhaus vorgelegten Zehnjahresplan für die Steigerung der landwirtschaftlichen Erträge ist vor allem die Bereitstellung großer Mengen von Saatgut vorgesehen. Es sollen jährlich 24 000 t Weizen, 11 000 t Roggen, 6 300 t Gerste, 4 000 t Hafer, 6 600 t Mais und 60 000 t Kartoffelsaatgut verteilt werden. Ferner sollen jährlich 300 000 dz Mischdünger verteilt werden, womit jährlich etwa 170 000 ha Boden verbessert werden können. Die Urbarmachung von Ödland wird in großem Umfange durchgeführt werden. Etwa 42 000 ha Sodaböden sollen in Ackerland umgewandelt, mehrere hunderttausend ha kalkarme Böden verbessert und jährlich 25 000 bis 30 000 ha Neuland durch Drainage gewonnen werden.

Hand in Hand mit den allgemeinen Maßnahmen zur Hebung der Erzeugung geht der Ausbau der landwirtschaftlichen Marktordnung in Ungarn. Der Fassungsraum der Lagerhäuser soll von gegenwärtig 6 Millionen auf 9 Millionen dz vergrößert, auch sollen Maisilos für eine weitere Million dz errichtet werden. Für den Bau von Maistrocknungsanlagen und Kühllhäusern sowie Anlagen zur Verarbeitung von Obst sollen größere Mittel bereitgestellt werden.

Fischfang in Rumänien

Die Ergebnisse des rumänischen Fischfangs haben sich trotz der Störungen durch den Kriegseintritt Rumäniens nach den jetzt bekanntgegebenen Zahlen in der Zeit vom 1. April bis 30. November 1941 auf 14 433 630 kg gesteigert gegenüber 14 052 809 kg in dem gleichen Zeitraum des Jahres 1940. Diese Angaben beziehen sich auf den in staatlicher Regie erfolgten Fischfang, während über die Ausbeute der privaten Fischereigesellschaften keine genauen Statistiken vorliegen. Der weitaus größte

nie. Przewiduje się również potrzebę daleko idącej pomocy finansowej dla bezrolnych włościan, którzy otrzymają przydziały ziemi. Za podstawę posłużą tu praktyczne doświadczenia poczynione z liczną rzeszą tureckich reemigrantów. W celu przeprowadzenia sprawiedliwej repartycji gruntów przewidywane jest również wykończenie dziś jeszcze niezupełnego i niedokładnego katastru.

Spadek eksportu rolnego Rumunii

Rumuński wywóz zbóż oraz płodów strączkowych i oleistych był w roku 1941 podług oficjalnych statystyk niższy nie mniej jak o 910 705 ton niż w roku 1940. Przewyższającą część eksportu zboża (66%) wysłano do Niemiec, 14% do Szwecji, 12% do Szwajcarii, reszta zaś zboża, płodów strączkowych i oleistych przypadła Włochom, Protektoratowi Czech i Moraw, Słowacji oraz Danii.

Ogrodnictwo norweskie

Ponieważ warunki klimatyczne Norwegii nie pozwalają na uprawę jarzyn w większych rozmiarach na wolnym powietrzu, hoduje się tam wszystkie delikatniejsze warzywa, jak ogórki, pomidory itd., podobnie jak i kwiaty, w cieplarniach. Podług ostatniego urzędowego spisu cieplarnie zajmowały w Norwegii 530 000 m², szklarnie zaś 330 000 m², ogółem więc obszar kryty szkłem 860 000 m². Obszar ten obejmuje 1500 przedsiębiorstw zatrudniających około 10 000 osób. Większość zakładów ogrodniczych stanowią przedsiębiorstwa mieszane, t. zn. hodujące jednocześnie kwiaty i jarzyny. W r. 1939 powierzchnia uprawy pomidorów wynosiła 254 310 m², ogórków 65 870 m², innych zaś roślin i kwiatów 93 836 m². Na skutek wojny stosunek ten przesunął się jednak znacznie na korzyść jarzyn.

Węgierski plan dziesięcioletni

Przedłożony węgierskiej izbie posłów dziesięcioletni plan powiększenia pól rolnictwa przewiduje przede wszystkim przygotowanie dużych ilości materiału siewnego. Rocznie rozdzielonych będzie 24 000 ton pszenicy, 11 000 ton żyta, 6 300 ton jęczmienia, 4 000 ton owsa, 6 600 ton kukurydzy oraz 60 000 ton sadzeniaków. Ponadto przeznaczono do rozdziału 300 000 ton rocznie mieszanek nawozowej, która posłuży do polepszenia około 170 000 hektarów gleby rocznie. Zamierzone jest dalej doprowadzenie znacznych obszarów nieużytków rolnych do stanu używalności. Około 42 000 ha gruntów zawierających sodę zamienionych będzie w rolę, kilkaset tysięcy ha gruntów ubogich w wapno ma być poprawionych, a dzięki drenowaniu przybędzie rocznie 25 000 do 30 000 ha nowych użytków rolnych.

Ogólnym zarządzeniem dla podniesienia wydajności pól towarzyszy rozbudowa rolniczej reglamentacji rynku na Węgrzech. Objętość magazynów ma być powiększona z dzisiejszych 6 000 000 do 9 000 000 kwintali łącznej pojemności, nadto podjęta będzie budowa silosów na kukurydżę o łącznej pojemności dalszego miliona kwintali. Na budowę suszarni kukurydzy i chłodni oraz urządzeń do przeróbki owoców przewidziane będą znaczne środki pieniężne.

Rybolówstwo w Rumunii

Pomimo przeszkód, spowodowanych przystąpieniem Rumunii do wojny, wydajność rybolówstwa rumuńskiego podniosła się, jak wynika z ogłoszonych niedawno danych cyfrowych, w okresie od 1 kwietnia do 30 listopada 1941 r. do 14 433 630 kilogramów wobec 14 052 809 kilogramów w takimże okresie 1940 r. Daty te dotyczą jedynie rybolówstwa w ramach administracji państwowej co do wyniku bowiem połowu ryb w prywatnych towarzystwach rybackich brak jest szczegółowych cyfr staty-

Teil der Steigerung entfällt auf die Gezeed von Tulcea, in der sich der Ertrag des Fischfanges in der Vergleichszeit von 8941 244 kg auf 9356 606 kg erhöht hat. Die Steigerung ist um so bemerkenswerter, als der Fischfang im Gebiete des Donaudeltas infolge der Kriegshandlungen nahezu zwei Monate lang unterbrochen war und auch unter dem Mangel an Arbeitskräften zu leiden hatte. Die Ertragsfähigkeit der rumänischen Gewässer ist also im vergangenen Jahre besonders groß gewesen, jedoch hat auch die Einführung moderner Arbeitsmethoden und Hilfsmittel zu dem günstigen Ergebnis beigetragen. Die rumänische Regierung wird den heimischen Fischfang, dem man bereits in den letzten Jahren erhöhte Aufmerksamkeit zugewandt hatte, auch in Zukunft durch geeignete Maßnahmen besonders fördern.

Die Landwirtschaft in Mazedonien

Unter den neuen Gebieten, die eine starke Bereicherung der Landwirtschaft Bulgariens darstellen, steht die früher zu Jugoslawien gehörige mazedonische Banschaft Wardar an erster Stelle. Die landwirtschaftlichen Erzeugungsmöglichkeiten dieses Gebietes, das bei einem Flächeninhalt von 366 720 km² rund 650 000 Einwohner zählt, sind noch bei weitem nicht völlig ausgenutzt. Von den anbaufähigen Ackerflächen standen nach der letzten Statistik vom Jahre 1938 etwa 1,9 Mill. ha, das sind nur etwas mehr als die Hälfte der gesamten Bodenfläche, unter Kultur. Es wird zudem noch mit sehr primitiven Methoden gearbeitet, so daß bei Anwendung moderner Arbeitsmethoden eine starke Steigerung der Erzeugung ohne Schwierigkeiten möglich ist. Das gleiche gilt von der ebenfalls noch sehr primitiven Viehzucht der Banschaft Wardar. Für eine moderne Viehzucht sind sehr günstige Vorbedingungen gegeben, da umfangreiches Weideland vorhanden ist. Nach der letzten Statistik wurden in der Banschaft Wardar 1,3 Millionen Schafe, 650 000 Ziegen, 410 000 Ochsen, 164 000 Schweine, 113 000 Pferde und 62 000 Büffel gezählt. Dieser Bestand läßt sich noch erheblich steigern.

Das Reisland Birma

Die im Zusammenhang mit den Kriegshandlungen Japans jetzt oft genannte indische Provinz Birma (nach englischem Sprachgebrauch Burma) hat auf einer Fläche von rund 600 000 qkm etwa 15 Millionen Einwohner und ist als eines der größten Reisländer der Welt bekannt. Auf einer Anbaufläche von mehr als 5 Millionen ha werden im Jahresdurchschnitt weit über 80 Millionen dz Reis geerntet, wovon ungefähr die Hälfte zur Ausfuhr gelangt. Damit ist Birma für einen großen Teil Asiens ein wichtiger Reislieferant, denn obwohl in Indien selbst sowie in Japan, Hinterindien und Insulinde ein intensiver Reishau betrieben wird, können diese Länder, in denen der Reis die Stelle des Brotes als Volksnahrungsmittel einnimmt, doch die Einfuhr von Birmareis nicht entbehren. Die Stadt Rangun, der größte Handelshafen Birmas, ist zugleich der größte Reishandelsplatz der Welt überhaupt.

Weitere wichtige Erzeugnisse der Landwirtschaft Birmas sind Sesam, Erdnüsse und Baumwolle. Aus dem Sesamsamen wird ein in den tropischen Ländern sehr geschätztes Speiseöl gewonnen, das auch in der europäischen Margarineindustrie verwendet wurde. Die Sesamanbaufläche in Birma beträgt über 540 000 ha, während Erdnüsse auf einer Fläche von mehr als 340 000 ha und Baumwolle auf rund 160 000 ha gewonnen werden. Die Viehzucht Birmas erstreckt sich hauptsächlich auf die Haltung von Rindern, deren Zahl mit etwa 5 Millionen Stück angegeben wird, spielt aber gegenüber dem Reisanbau als Erwerbszweig nur eine verhältnismäßig geringe Rolle.

stycznych. Lwia część tej nadwyżki przypada na okolice Tulcei, gdzie wynik połowu ryb podniósł się z 8 941 244 kg na 9 356 606 kg. Nadwyżka ta jest tym bardziej godna uwagi, że połów ryb na obszarach delty Dunaju wstrzymany był wskutek działań wojennych przez przeciąg prawie 2 miesięcy, oraz że ucierpiał on skutkiem braku sił roboczych. Wydajność wód rumuńskich była więc w roku ubiegłym wyjątkowo wysoka, choć do tego pomyślnego wyniku przyczyniło się również zastosowanie nowoczesnych metod pracy i środków pomocniczych. Rząd rumuński zdecydowany jest popierać krajowe rybołówstwo, któremu w ciągu ostatnich lat poświęca baczniejszą uwagę, również i w przyszłości drogą odpowiednich zarządzeń.

Rolnictwo w Macedonii

Z pomiędzy nowo przyłączonych obszarów, wzbogacających w dużym stopniu rolnictwo Bułgarii, na pierwszym miejscu stoi macedoński banat Wardar, do niedawna jeszcze prowincja jugosłowiańska. Rolnicze możliwości wytwórcze tego terenu, liczącego na obszarze 366 700 kilometrów kwadratowych okragło 650 000 mieszkańców, są jeszcze dalekie od pełnego wykorzystania pod względem rolniczym. Według ostatniej statystyki z 1938 r. z łącznego obszaru nadającej się do uprawy ziemi znajdowało się pod uprawą około 1,9 miliona hektarów, a więc zaledwie coś ponad połowę ogólnej powierzchni. W dodatku praca na tym obszarze dokonywa się bardzo prymitywnymi sposobami, tak że przy zastosowaniu nowoczesnych metod pracy nie byłoby trudno zwiększyć znacznie rozmiary produkcji. To samo da się powiedzieć o niemniej prymitywnym chowie bydła w banacie Wardar. Dla zaprowadzenia nowoczesnego chowu bydła obszar ten posiada bardzo dobre warunki naturalne, a w szczególności rozległe pastwiska. Według ostatniej statystyki liczono w banacie Wardar 1,3 miliona owiec, 650 000 kóz, 410 000 wołów, 164 000 świń, 113 000 koni i 62 000 bawołów. Pogłowie to dałoby się jeszcze powiększyć.

Birma kraj ryżu

Prowincja Indyjska Birma (po angielsku „Burma“), ostatnio często wymieniana w związku z wojennymi działaniami Japonii, posiada na obszarze okragło 600 000 kilometrów kwadratowych okragło 15 milionów mieszkańców i znana jest jako jeden z największych na świecie terenów produkcji ryżu. Na obszarze uprawnym powyżej 5 000 000 hektarów przeciętny roczny zbiór wynosi znacznie ponad 80 000 000 kwintali ryżu, z czego prawie połowa jest eksportowana. Birma jest zatem dla wielkiej części Azji najważnym dostawcą ryżu, gdyż choć i inne kraje, t. zn. zarówno same Indie jak Japonia, Indochiny i wyspy archipelagu indyjskiego uprawiają ryż intensywnie, to jednak kraje te, w których ryż jako główny środek wyżywienia mas ludności zajmuje miejsce chleba, nie mogą obejść się bez przywozu ryżu birmańskiego. Miasto Rangoon, największy port Birmy dla handlu ryżem, jest równocześnie największym w ogóle rynkiem ryżowym świata.

Do dalszych ważnych produktów rolnictwa Birmy należą: sezam, orzechy ziemne i bawełna. Z nasion sezamu wydobywa się ceniony bardzo w krajach zwrotnikowych olej jadalny, stosowany również w europejskim przemyśle margarynowym. Obszar uprawy sezamu w Birmie obejmuje ponad 54 000 hektarów, podczas gdy orzechy ziemne zbierane są z powierzchni 340 000 hektarów, a bawełna z okragło 160 000 hektarów. Chów bydła w Birmie obejmuje głównie bydło rogate, którego ilość podawana jest na 5 milionów sztuk, co jednak jako gałąź dochodowa gra stosunkowo nie wielką rolę w porównaniu z uprawą ryżu.

STEUER UND SPRAWY PRAWNE RECHT I PODATKOWE

Die Steuervergünstigungen für Genossenschaften

Wie alle übrigen juristischen Personen, sind auch die Genossenschaften verpflichtet, bis spätestens 1. Mai 1942 die Steuererklärungen sowohl für die Einkommensteuer als auch für die Umsatzsteuer, bei dem nach dem Sitz der Genossenschaft örtlich, zuständigen Steueramt einzurichten. In diesem Zusammenhang erscheint es angebracht, auf die Art der Berechnung und das Ausmaß der Steuererleichterungen, die eine Genossenschaft im GG. genießen kann, hinzuweisen.

Voraussetzungen

Das Gesetz macht die Gewährung von Steuererleichterungen vom Bestehen einiger Tatbestände abhängig. Insbesondere ist für Erleichterungen bei der Einkommensteuer und der Umsatzsteuer erforderlich:

1. daß es sich um eine Genossenschaft handelt, die auf Grund des Genossenschaftsgesetzes vom 29. Oktober 1920, in der Fassung vom 16. Juni 1934 G. Bl. R. P. Nr. 55, Pos. 495) tätig ist;
2. daß die Genossenschaft einem Revisionsverband im Sinne des Art. 68 des Genossenschaftsgesetzes angehört;
3. daß die Genossenschaft — falls ihre Tätigkeit satzungsgemäß auf ihre Mitglieder beschränkt ist — tatsächlich ihren Geschäftsbetrieb nur auf ihre Mitglieder ausdehnt, oder
4. falls sie, nicht der Satzung zuwider (Hinweis auf Art. 36 des Genossenschaftsgesetzes), ihre Tätigkeit im Bereich des Hauptgegenstandes ihres Unternehmens, auch auf Nichtmitglieder ausdehnt, daß sie die auf Nichtmitglieder entfallenden Zahlungen und Rückerstattungen (praktisch: den Teil des Bilanzüberschusses [des Bilanzgewinns] der nach Abzug der gemäß Art. 57 Abs. 3 Genossenschaftsgesetzes zur Abteilung gelangenden Dividende — Hinweis auf Entsch. des Obersten Verwaltungsgerichts v. 27. 5. 38 Reg. Nr. 2469/36 — verbleibt und der verhältnismäßig auf die Umsätze mit Nichtmitgliedern entfällt) in voller Höhe den Fonds zuführt, die nach Gesetz — Hinweis auf Art. 56 Genossenschaftsgesetzes oder nach der Satzung nicht der Verteilung unter die Mitglieder unterliegen.

Ausschließungsgründe

Eine Genossenschaft, die nur unter Nichtmitgliedern wirkt, kann keine Steuererleichterungen beanspruchen (Entsch. OVGez. v. 8. 9. 30 Reg. Nr. 3538/28).

Eine Genossenschaft, die den aus den Umsätzen mit Nichtmitgliedern herrührenden Gewinn in irgendeiner Form (z. B. durch Gewährung eines höheren Abnahmepreises an die Mitglieder oder eines niedrigeren Verkaufspreises, als Preise, die Nichtmitgliedern gewährt werden) den Mitgliedern überweist, genießt keine Erleichterungen (Entsch. OVGez. v. 28. 9. 33 Reg. Nr. 3987/30).

Findet entgegen der Satzung eine Ausdehnung des Geschäftsbetriebes einer Genossenschaft auf Nichtmitglieder statt, so hat das nicht nur den Verlust jedes Anspruchs auf Steuererleichterungen, sondern auch Be-

Ulgi podatkowe dla spółdzielni

Podobnie jak wszystkie inne osoby prawne, tak i spółdzielnie obowiązane są złożyć najpóźniej do dnia 1 maja 1942 r. zeznania podatkowe zarówno do podatku dochodowego, jak do podatku obrotowego, w urzędzie podatkowym właściwym miejscowo podług siedziby spółdzielni. W związku z tym pożyteczne będzie przypomnieć, jaka jest wysokość i sposób obliczenia ulg podatkowych, przysługujących spółdzielniom w Generalnym Gubernatorstwie.

Wymogi przyznania ulg

Ustawa uzależnia przyznanie ulg podatkowych od istnienia niektórych okoliczności faktycznych. W szczególności dla przyznania ulg w podatku dochodowym i w podatku obrotowym wymagane jest:

1. aby spółdzielnia była czynna w rozumieniu ustawy o spółdzielniach z dnia 29 października 1920 r. w brzmieniu z dnia 16 czerwca 1934 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 55, poz. 495);
2. aby spółdzielnia należała do jednego ze związków rewizyjnych w rozumieniu art. 68 ustawy o spółdzielniach;
3. aby zakres interesów spółdzielni — o ile działalność jej ograniczona jest statutowo tylko do członków — obejmował w rzeczywistości tylko jej członków, lub
4. o ile działalność spółdzielni w zakresie głównego przedmiotu przedsiębiorstwa obejmuje zgodnie ze statutem (por. art. 36 ust. o spółdzielniach) także i nieczłonków, — aby przypadające na nieczłonków dopłaty i zwroty (praktycznie: ta część nadwyżki bilansowej, t. j. zysku bilansowego, jaka po potrąceniu przypadającej w myśl art. 57 ust. 3 ust. o spółdzielniach do wypłacenia dywidendy — por. orzeczenie Najwyższego Trybunału Administracyjnego z dn. 27. 5. 38 Nr. Rej. 2469/36 — pozostaje wolna i odpowiada stosunkowo obrotom z nieczłonkami) przelewane były w pełnej wysokości do takich funduszy, które z mocy ustawy — por. art. 56 ust. o spółdzielniach — lub z mocy statutu nie podlegają rozdzielaniu między członków.

Powody wykluczające ulgę

Spółdzielnie, pracujące wyłącznie z nieczłonkami, nie korzystają z żadnych ulg podatkowych (orzecz. Najw. Tryb. Adm. z dn. 8. 9. 30 Nr. rej. 3538/28).

Również i spółdzielniom, które zysk pochodzący z obrotów z nieczłonkami rozdzielają w jakiegokolwiek formie pomiędzy swych członków (np. drogą przyznania członkom wyższych cen nabywczych lub niższych cen sprzedażnych), nie przysługują prawo do ulg podatkowych (orzecz. Najw. Tryb. Adm. z dnia 28. 9. 33 Nr. rej. 3987/30).

Jeżeli spółdzielnia rozszerza wbrew statutowi swą działalność na nieczłonków, wówczas następuje nie tylko utrata wszelkich ulg podatkowych, ale ponadto członkowie zarządu spółdzielni podlegają karze w myśl art. 123 ust. o spółdzielniach (orzecz. Najw. Tryb. Adm. z dn. 7. 6. 34 Nr. rej. 2007/33).

strafung der Vorstandsmitglieder gemäß Art. 123 Genossenschaftsgesetzes, zur Folge. (Entsch. OVGz. v. 7. 6. 34 Reg. Nr. 2007/33.)

Genossenschaften, die Handelsgeschäfte nur — also ausschließlich — als Kommissionäre ausführen, genießen keine Steuererleichterungen (Rogge, „Die Steuern des Generalgouvernements“, Nr. 18 Seite 26). A contrario — eine Genossenschaft, die neben ihrer eigentlichen Tätigkeit auch als Kommissionär (Art. 581 ff. HGB) oder als Agent (Art. 568 ff. HGB) auftritt, verliert den Anspruch deswegen nicht.

Dabei ist aber zu beachten, daß nach dem Poln. UStGes. die Provision (und andere Vergütungen eines Kommissionärs grundsätzlich nur dann der Berechnung der Umsatzsteuer zugrunde gelegt werden, wenn die Tätigkeit des Kommissionärs auf den Verkauf von Waren (auch Wertpapieren) für Rechnung eines anderen (des Kommitenten) gerichtet ist und sonstige Voraussetzungen des Art. 6 Ziffer 4 UStGes. gegeben sind.

Kauft der Kommissionär die Ware (auch Wertpapiere für die Rechnung eines anderen, so ist er — trotz Bestehens eines Kommissionsverhältnisses im Sinne HGB. — doch mit dem Gesamtwert der eingekauften Waren (auch Wertpapiere) umsatzsteuerpflichtig.

Vergünstigungen in der Einkommensteuer

Bewegt sich die Tätigkeit einer Genossenschaft sonst in Rahmen, die vom Gesetz, auch in der Satzung, vorgeschrieben sind, und sind die obenbezeichneten Voraussetzungen gegeben, so beruhen die Steuererleichterungen auf dem Gebiete der Einkommensteuer auf

- a) Befreiung des Bilanzüberschusses (des Bilanzgewinns) einschließlich der Dividende — Hinweis auf Entsch. OVGz. v. 14. 12. 33 Reg. Nr. 6198/31 — einer Genossenschaft, die satzungsgemäß und tatsächlich ihre Tätigkeit nur auf ihre Mitglieder beschränkt, oder
- b) falls die Genossenschaft nicht der Satzung zuwider, ihre Tätigkeit auch auf Nichtmitglieder ausdehnt — Befreiung des Teils des Bilanzüberschusses (Bilanzgewinns), der verhältnismäßig auf die Umsätze mit Mitgliedern der Genossenschaft entfällt.

Vergünstigungen in der Umsatzsteuer

Auf dem Gebiete der Umsatzsteuer beruhen die Erleichterungen, die eine Genossenschaft, deren Tätigkeit auf dem Verkauf von zu diesem Zweck erworbenen oder erzeugten Waren an die Mitglieder beruht (s. g. Handelsgenossenschaft) genießt, auf der Befreiung des mit den Mitgliedern getätigten Umsatzes — Hinweis auf Art. 11 Ziffer 3 UStGes.

Bei einer Genossenschaft, deren Tätigkeit auf dem Verkauf der von ihren Mitgliedern gelieferten eigenen landwirtschaftlichen Erzeugnisse beruht (s. g. landwirtschaftliche Produzentengenossenschaft) — Hinweis auf Art. 11 Ziffer 4 UStGes. — beruht die Steuererleichterung auf Befreiung des auf die Mitglieder entfallenden Umsatzes, soweit er erzielt wurde aus:

- a) dem Verkauf landwirtschaftlicher Erzeugnisse in unverarbeitetem Zustand;
- b) dem Verkauf von Erzeugnissen der Tierzucht, von Brotgetreide, Früchten, Lein, Hanf, Heilkräutern und Pilzen nach deren Verarbeitung;
- c) dem Verkauf anderer landwirtschaftlicher Erzeugnisse nach ihrer Verarbeitung, wenn die Verarbeitung keinen fabrikmäßigen Charakter aufweist, d. h. wenn sie nicht in dafür bestimmten offenen oder geschlossenen Räumen unter Anwendung von Maschinen sowie mechanischem Wasser- oder Windantrieb ausgeübt wird (Hinweis auf Art. 11 Ziffer 4 Absatz c UStGes. in Verbindung mit § 65 und § 13 UStGes. A V).

Steuerschädliche Verarbeitung

Als steuerschädliche Verarbeitung gelten nicht Tätigkeiten jeglicher Art, die die Reinigung, Sortierung,

Spółdzielnie prowadzące czynności handlowe tylko — a więc wyłącznie — w charakterze komisanta, nie korzystają z ulg podatkowych (Rogge „Die Steuern des Generalgouvernements“ No 18, str. 26). Wynika stąd a contrario, że spółdzielnia działająca poza swym właściwym zakresem działania w charakterze komisanta (art. 581 nn. Kod. Handl.) lub ajenta (art. 568 nn. Kod. Handl.) nie traci przez to prawa do ulg podatkowych.

Należy tu jednak uwzględnić, że w myśl polskiej ustawy o pod. obr. prowizja (i wszelkie inne wynagrodzenia) komisanta stanowi tylko wówczas podstawę dla wymiaru podatku obrotowego, jeżeli czynności komisanta polegają na sprzedaży towarów (nie wyłączając papierów wartościowych) na rachunek innej osoby (komitenta), a jednocześnie zachodzą i inne wymogi przewidziane w art. 6 liczba 4 ust. o pod. obr.

Jeżeli komisant trudni się zakupem towarów (nie wyłączając papierów wartościowych) na cudzy rachunek, wówczas podlega on jednak podatkowi obrotowemu — pomimo, iż zachodzi umowa komisowa w myśl K. H. — w rozmiarach odpowiadających łącznej wartości zakupionych towarów (nie wyłączając papierów wartościowych).

Ułgi od podatku dochodowego

Jeżeli działalność spółdzielni nie przekracza poza tym ram określonych ustawą i statutem, a przy tym zachodzą wyżej wspomniane wymogi, wówczas przysługuje jej prawo do następujących ulg od podatku dochodowego:

- a) zwolnienie od podatku nadwyżki bilansowej (zysku bilansowego) włącznie z dywidendą — por. orzec. Najw. Tryb. Adm. z dn. 14. 12. 33 Nr. rej. 6198/31 o ile spółdzielnia zgodnie ze swym statutem ogranicza rzeczywście działalność swą tylko do swoich członków, lub
- b) o ile spółdzielnia, zgodnie ze swym statutem, rozciąga swą działalność także i na nieczłonków — zwolnienie od podatku takiej części nadwyżki bilansowej (zysku bilansowego), jaka odpowiada stosunkowo obrotom z nieczłonkami spółdzielni.

Ułgi od podatku obrotowego

Ułga od podatku obrotowego przysługuje tym spółdzielniom, których działalność polega na sprzedawaniu członkom towarów w tymże celu zakupionych lub wytwarzanych (t. zw. spółdzielnie handlowe); ulga ta polega na zwolnieniu od podatku obrotu z członkami spółdzielni — por. art. 11 liczba 3 ust. o pod. obr.

Spółdzielnie, których działalność polega na zbywaniu dostarczonych jej przez członków produktów rolniczych własnej wytwórczości (t. zw. spółdzielnie wytwórczo-rolnicze) — por. art. 11 liczba 4 ust. o pod. obr. korzystają z ulgi podatkowej w postaci zwolnienia od podatku obrotu uskutecnionego z członkami, o ile obrót ten uzyskano:

- a) ze zbytu produktów rolniczych w stanie nieprzerobionym;
- b) ze zbytu produktów zwierzęcych, zbóż chlebowych, owoców, lnu, konopi, ziół leczniczych lub grzybów — po tychże przerobieniu;
- c) ze zbytu innych produktów rolniczych po ich przerobieniu, o ile przeróbka nie miała charakteru fabrycznego, t. zn. jeśli nie była dokonana w przeznaczonych na ten cel otwartych lub zamkniętych pomieszczeniach przy zastosowaniu pracy maszyn oraz popędu mechanicznego, albo siły wody lub wiatru (por. art. 11 liczba 4 ust. c ustawy o pod. obr. w związku z § 65 i § 13 rozp. wyk. do ust. o pod. doch.).

Przeróbki nie wyłączające ulgi

Nie uważa się za przeróbkę wyłączającą ulgę podatkową wszelkiego rodzaju czynności mających na celu

Lüftung und Zerteilung betreffen, selbst wenn sie unter Anwendung von Maschinen oder mechanischem Antrieb ausgeübt werden, falls die zu diesem Zweck dienenden Räume sich im Bereich des landwirtschaftlichen Betriebs befinden.

1. das Herrichten von Lebensmitteln zum Verbrauch ohne Veränderung ihrer wesentlichen Eigenschaften und Bestandteile und ohne Hinzufügung anderer Stoffe (wie z. B. das Kaffeerösten — nicht aber das Brennen von Getreide, um es als Kaffee-Ersatz zu verwenden — die Pasteurisierung der Milch, das Verdünnen von Essig und Essigsäure usw.);

2. das Aussortieren, Trocknen, Schneiden, Mahlen, Verdünnen und ähnliche Tätigkeiten, die für eine richtige Vermischung der Waren notwendig sind und ohne Benutzung von komplizierten mechanischen Einrichtungen und ohne Anwendung mechanischer Antriebskraft ausgeführt werden;

3. das Verpacken, Umfüllen, Abfüllen in Flaschen, das Lackieren, Zusammensetzen, Zusammenrollen, Auszeichnen der Waren und ähnliche Tätigkeiten, die den Zweck einer rationellen Verkaufsform oder Reklame haben, selbst wenn bei dieser Tätigkeit kompliziertere Einrichtungen, sowie mechanische Antriebskraft angewandt werden usw. usw.

Bei Genossenschaften, die sowohl Handelsgenossenschaft im Sinne Ziffer 3, als auch landwirtschaftliche Produzenten gesellschaft in Sinne Ziffer 4 sind, gilt als Umsatz mit Mitgliedern der Umsatz, der sich aus dem Verkauf (an Mitglieder oder auch an Nichtmitglieder) von Erzeugnissen ergibt, die von Mitgliedern geliefert wurden — siehe oben Art. 11 Ziffer 4 a b c — wie auch aus dem Verkauf von Waren, bzw. Erzeugnissen, die zwar nicht von Mitgliedern geliefert wurden, aber an die Mitglieder der Genossenschaft verkauft werden.

Verbotene Handlungen

Aus dem Grundsatz, daß eine strafbare Handlung auch steuerlich nicht begünstigt werden darf, ergibt sich, daß eine Genossenschaft, deren satzungsgemäße Tätigkeit auf dem Ankauf von landwirtschaftlichen Erzeugnissen beruht, den Anspruch auf jegliche Steuererleichterungen verliert, wenn ihr — auf Grund der einschlägigen marktornderischen Anordnungen — der Ankauf von landwirtschaftlichen Erzeugnissen vom Distriktschef (Abteilung Ernährung und Landwirtschaft) nicht besonders gestattet ist.

Auch eine Umgehung oder ein Nichtbeachten der Bestimmungen der Verordnung über den Erwerb von gewerblichen Unternehmen, Betrieben und Anteilsrechten im Generalgouvernement vom 23. April 1940 (VBl. GG. I S. 171), z. B. eine ohne behördliche Genehmigung vorgenommene Erweiterung des Betriebes, Errichtung von Zweigbetrieben und Filialen, die Wiederaufnahme nicht nur vorübergehend stillgelegter Unternehmen und Betriebe, muß grundsätzlich den Verlust des Anspruchs auf Steuererleichterungen zur Folge haben.

Wenn Handelsbücher unredlich geführt werden, bilden sie keine Grundlage für die Steuererleichterungen (Art. 80 StO). Ein Anspruch auf Steuererleichterungen kann je nach der Gesamtlage des Tatbestandes verlorengehen. Dagegen ist das Recht zu Steuererleichterungen nicht von der Führung ordnungsmäßiger Handelsbücher abhängig, (Entsch. OVGz. v. 3. 9. 36 Reg. Nr. 2271/34), vorausgesetzt, daß die Feststellung von steuerlich wichtigen Tatbeständen anderweitig möglich wird.

Auch ist das Recht zu Steuererleichterungen nicht davon abhängig, daß die Umsätze mit Nichtmitgliedern übereiegen — Hinweis auf § 59 Absatz 3 UStGes. AV.

czyśczenie, sortowanie, przesiewanie i rozdrabnianie, nawet jeśli są one wykonywane przy zastosowaniu maszyn lub popędu mechanicznego, o ile używane do tego celu pomieszczenia znajdują się w obrębie gospodarstwa rolnego.

Za przeróbkę nie wyłączając ulgi podatkowej uważa się m. i.:

1. sporządzanie środków żywności dla celów konsumpcji, bez zmiany istotnych właściwości lub składników tychże i bez dodania innych substancji (jak np. palenie kawy — ale nie palenie zboża w celu użycia

Handel pokątny utrudnia zaopatrzenie ludności w żywność

go na namiastkę kawy — pasteryzację mleka, rozcieńczenie octu lub kwasu octowego i t. p.);

2. sortowanie, suszenie, krajanie, przemiał, rozcieńczenie i tym podobne czynności, potrzebne dla należytego zmieszania towaru, o ile nie są one wykonywane przy pomocy skomplikowanych urządzeń mechanicznych lub przy użyciu mechanicznej siły popędowej;

3. opakowanie, przelewanie, rozlewanie wé flaszki, lakierowanie, składanie, zwijanie i oznaczanie towaru oraz tym podobne czynności, mające na celu bądź nadanie im odpowiedniej postaci w sprzedaży, bądź reklamę, nawet wtedy, gdy czynności wykonywane są przy pomocy bardziej skomplikowanych urządzeń oraz przy użyciu mechanicznej siły popędowej i t. d. i t. d.

Odnosnie do tych spółdzielni, które są jednocześnie spółdzielniami handlowymi w myśl liczby 3 i spółdzielniami wytwórczo-rolniczymi w myśl liczby 4 — jako obrót z członkami przyjmuje się obrót, wynikający ze sprzedaży (członkom albo i nieczłonkom) produktów dostarczonych przez członków — p. wyżej art. 11 liczba 4 a) b) c) — oraz ze sprzedaży towarów lub produktów, nie dostarczonych wprawdzie przez członków, ale sprzedawanych członkom spółdzielni.

Czynności zabronione

Z zasady, że czynność podlegająca karze i podatkowo nie może być uprzywilejowana, wynika, że spółdzielnia, której statutowa działalność polega na zakupywaniu płodów rolniczych, traci prawo do wszelkich ulg podatkowych, jeżeli nie posiada ona — zgodnie z obowiązującymi zarządzeniami reglamentacji rynku — wyraźnego upoważnienia od Szefa Okręgu (Wydział Wyżywienia i Rolnictwa) do zakupu płodów rolniczych.

Także i wszelkie obejście lub naruszenie przepisów rozporządzenia o nabywaniu przemysłowych przedsiębiorstw, zakładów i praw udziałowych w Generalnym Gubernatorstwie z dnia 23 kwietnia 1940 r. (Dz. Rozp. G. G. I str. 171), jak np. dokonane bez zezwolenia władzy rozszerzenie przedsiębiorstwa, założenie oddziału lub filii, wznowienie ruchu nie czasowo jedynie nieczynnego przedsiębiorstwa lub zakładu i t. p., pociąga za sobą zasadniczo utratę prawa do ulg podatkowych.

Nierzetelnie prowadzone księgi handlowe nie mogą nigdy stać się podstawą wymiaru podatku (art. 80 ord. pod.). Prawo do otrzymania ulgi podatkowej może w tym wypadku ulec zgaśnięciu, zależnie od całości kształtu zachodzących okoliczności. Prawo do ulgi podatkowej nie zależy natomiast od prowadzenia prawidłowych ksiąg handlowych (orzecz. Najw. Tryb. Adm. z d. 3. 9. 36 Nr. rej. 2271/34), o ile stała rzecz miarodajna z podatkowego punktu widzenia daje się w inny sposób ustalić.

Prawo do ulgi podatkowej nie jest również zależne od tego, że w ogólnym obrocie przeważały obroty z nieczłonkami (por. § 59 ust. 3 rozp. wyk. do ust. o pod. obr.).

§ ANORDNUNGEN u. VERORDNUNGEN ROZPORZĄDZENIA i ZARZĄDZENIA

Zur Bekämpfung des Schleichhandels

Auf Grund des Erlasses des Herrn Generalgouverneurs über die Bekämpfung des Schleichhandels vom 27. Mai 1941 (Az. 1/42) wird im Einvernehmen mit der Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft zur besseren Versorgung der Bevölkerung mit Kartoffeln bis zur neuen Ernte mit sofortiger Wirkung folgendes angeordnet:

Das Mitführen von Kartoffeln ist nur gestattet, wenn diese

- a) mit amtlicher Erlaubnis,
- b) zum Zwecke der Ablieferung an die Erfassungsstellen transportiert werden. Personen, die behaupten, zwecks Ablieferung von Kartoffeln auf dem Wege zur Erfassungsstelle zu sein, sind nach den gleichen Richtlinien des Durchführungserlasses Nr. 1 vom 23. August 1941 unter II b durchzulassen (Begleitscheinsystem).

Bei der Durchführung von Kontrollen ist gegen das Mitführen von Kartoffeln bis zu 10 kg nichts einzuwenden.

Lemberger Süßwarenfabriken

In einer Arbeitsbesprechung, bei der auch Vertreter der Regierung und des Distrikts Galizien zugegen waren, wurden in diesen Tagen die Lemberger Süßwarenbetriebe in die Betreuung durch den Hauptverband der Zucker- und Süßwarenwirtschaft im Generalgouvernement einbezogen.

Der zuständige Referent in der Regierung, Alvermann, und der stellvertretende Geschäftsführer des Hauptverbandes, Krafft, machten bei dieser Gelegenheit eingehende Ausführungen über die Aufgabe des Hauptverbandes, über die augenblickliche und künftige Rohstoffzuteilung für die Süßwarenindustrie und die Verteilung der Fertigerzeugnisse. Gleichzeitig wurden die bestehenden Herstellungsvorschriften erläutert.

Kartoffelpreise im Distrikt Galizien

Die Kartoffelpreise im Distrikt Galizien sind durch folgende Anordnung geregelt worden:

§ 1. Für Speisekartoffeln werden bei Abgabe durch den Erzeuger frei Verladestation folgende Richtpreise festgesetzt:

ab 15. September 1941	6,— Zloty je 100 kg
ab 15. Februar 1942	7,— Zloty je 100 kg

Für Kartoffeln, die weisungsgemäß in erzeuereigenen Mieten gelagert werden, erhöht sich der Erzeugerpreis auf 7,50 Zloty je 100 kg.

§ 2. Die Preisspanne des Versandverteilers bei Lieferung in das Preisgebiet I beträgt bis 14. Februar 1942 höchstens 1,50 Zloty je 100 kg einschließlich des Beitrages für den Hauptverband der Kartoffelwirtschaft im Generalgouvernement und des Beitrages zur Rücklage für die Erstattung von Frachten und Verlusten. Die Spanne erhöht sich ab 15. Februar 1942 um 50 Zloty je 100 kg außer für solche Kartoffeln, die weisungsgemäß in erzeuereigenen Mieten gelagert sind. In den Preisgebieten II und III ist der Beitrag für den Hauptverband und der Beitrag zur Rücklage in der Gesamtspanne eingeschlossen.

§ 3. Für Abgabe von Speisekartoffeln an den Verbraucher werden folgende Höchstpreise je 100 kg festgesetzt:

O zwalczaniu handlu pokątnego

Na podstawie zarządzenia Pana Generalnego Gubernatora o zwalczaniu handlu pokątnego z 27 maja 1941 (Zn.: 1/42) zarządza się w porozumieniu z Głównym Oddziałem Wyżywienia i Rolnictwa celem wydajniejszego zapatrzenia ludności w ziemniaki aż do nowych zbiorów z skutkiem natychmiastowym co następuje:

Zabieranie ziemniaków z sobą dozwolone jest tylko wtenczas, o ile je się przewozi

- a) za urzędowym zezwoleniem,
- b) celem oddania w placówce ujęcia (Erfassungsstelle). Osoby, które twierdzą, że znajdują się w drodze do placówki ujęcia celem oddania ziemniaków, należy przepuścić według tych samych zasad wytycznych, jakie zawiera Zarządzenie Wykonawcze nr. 1 z 23 sierpnia 1941 pod II b (system poświadczeń przewozowych).

Przy wykonywaniu kontroli jest zabieranie z sobą ziemniaków w ilości do 10 kg dozwolone.

Lwowskie fabryki słodczy

Na jednej z konferencji pracy, na której obecny był także przedstawiciel Rządu oraz Dystryktu Galicja, prześlę w tych dniach lwowskie fabryki wyrobów cukierniczych pod opiekę Głównego Związku gospodarki cukrem i wyrobami cukierniczymi w Generalnym Gubernatorstwie.

Odnośny referent w Rządzie, Alvermann, jak i zastępca kierownika Głównego Związku Krafft, omówił przy tej sposobności w obszernym wywodzie zadania Głównego Związku w teraźniejszym i przyszłym rozdziale surowców dla przemysłu cukierniczego oraz w rozdziale gotowych już produktów. Równocześnie objaśniono przepisy dotyczące sposobu wyrabiania.

Ceny ziemniaków w Okręgu Galicji

Ceny ziemniaków w Okręgu Galicji zostały ustalone nżej przytoczonym zarządzeniem:

§ 1. Za ziemniaki jadalne ustala się przy oddaniu przez producenta franco stacja załadowania następujące ceny zasadnicze:

od dnia 15 września 1941 r.	6,— zł za każde 100 kg
od dnia 15 lutego 1942 r.	7,— zł za każde 100 kg

Za ziemniaki, które stosownie do zlecenia magazynuje się we własnych kopcach producenta, cena dla producenta podwyższa się na 7,50 zł. za każde 100 kg.

§ 2. Rozpiętość cen rozdzielnicy wysyłającego przy dostawie do dzielnic cen I wynosi do dnia 14 lutego 1942 r. najwyżej 1,50 zł za każde 100 kg łącznie ze składką dla Centralnego Związku Gospodarki Ziemniaczanej w Generalnym Gubernatorstwie i ze składką na fundusz zapasowy na zwrot kosztów przewozu i strat. Rozpiętość zwiększa się od dnia 15 lutego 1942 r. o 0,50 zł za każde 100 kg z wyjątkiem takich ziemniaków, które stosownie do zlecenia magazynowane są we własnych kopcach producenta. W dzielnicach cen II i III składka dla Centralnego Związku i składka na fundusz zapasowy objęte są ogólną rozpiętością.

§ 3. Za oddanie ziemniaków jadalnych konsumentowi ustala się następujące ceny maksymalne za każde 100 kg:

	Preisgebiet		
	III	II	I
1. Bei Abgabe von mindestens 50 kg ab Hof oder Verkaufsstelle des Erzeugers oder Händlers		Zloty	
ab 15. Sept. 1941	7,20	8,20	10,—
ab 1. Dezember 1941	8,20	9,20	11,—
ab 15. Februar 1942	8,70	9,70	11,50
2. Bei Lieferung von mindestens 50 kg durch den Erzeuger oder Händler frei Verbraucher			
ab 15. September 1941	8,—	9,20	11,—
ab 1. Dezember 1941	9,—	10,20	12,—
ab 15. Februar 1942	9,50	10,70	12,50
3. Bei Abgabe unter 25 kg (Auswiegen) an den Verbraucher ab Verkaufsstelle des Erzeugers oder Händlers			
ab 15. September 1941	9,—	11,20	13,—
ab 1. Dezember 1941	10,—	12,20	14,—
ab 15. Februar 1942	10,50	12,70	14,50

§ 4. Zu Preisgebiet I gehören: die Städte Lemberg Tarnopol, Stanislaw, Stryj und Kalusch sowie der Kreis Drohobitsch.

Zu Preisgebiet II gehören:

- alle sonstigen Orte über 10 000 Einwohner,
- alle Orte, welche auf Waggonversand angewiesen sind.

Zu Preisgebiet III gehören alle übrigen Städte und Gemeinden

§ 5. Der Erzeuger darf bei Verkauf ab Hof unmittelbar an den Verbraucher bei Abgabe unter 25 kg (Auswiegen) einen Zuschlag bis zu 1 Zloty je 100 kg zu den in § 3 Abs. 1 genannten Preisen erheben.

§ 6. Bei Abgabe von Waggonladungen ist ein angemessener Abschlag zu gewähren.

§ 7. Fabrikkartoffeln dürfen höchstens als Speisekartoffeln frei Anladestelle der Fabrik bezahlt werden.

Preise für Milch und Butter

Für die Preise von Milch und Butter sind Bestimmungen getroffen worden, aus denen wir nachstehendes entnehmen:

Für Trinkmilch, entrahmte Frischmilch und „Markenmilch“ (das ist Milch, die nach den Gütevorschriften der Regierung des Generalgouvernements — Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft — hergestellt wird und unter der Bezeichnung „Markenmilch“ in den Handel gelangt) werden folgende Höchstpreise je Liter festgesetzt:

I. Trinkmilch (lose)	
Einkaufspreis des Kleinhändlers frei Laden	
a) im Generalgouvernement mit Ausnahme der Stadt Warschau	0,38 Zloty
b) in der Stadt Warschau	0,38 Zloty
Verbraucherpreis	
a) im Generalgouvernement mit Ausnahme der Stadt Warschau	0,40 Zloty
b) in der Stadt Warschau	0,44 Zloty
II. „Markenmilch“	
Einkaufspreis des Kleinhändlers frei Laden	
a) im Generalgouvernement mit Ausnahme der Stadt Warschau	0,38 Zloty
b) in der Stadt Warschau	0,46 Zloty
Verbraucherpreis	
a) im Generalgouvernement mit Ausnahme der Stadt Warschau	0,42 Zloty
b) in der Stadt Warschau	0,52 Zloty

Bei einem Verkauf von Milch in Flaschen ist ein Zuschlag von 0,04 Zloty je Liter zulässig. Für die Zustellung von Milch frei Haus darf ein Zuschlag von höchstens 0,04 Zloty je Liter erhoben werden.

III. Bei der Abgabe von entrahmter Frischmilch, Buttermilch und geschlagener Buttermilch ab Hof, ab Molkerei oder ab Laden an den Verbraucher darf höchstens ein Preis gefordert werden, der

	Dzielnica cen		
	III	II	I
1. przy oddaniu najmniej 50 kg loco dwór lub miejsce sprzedaży producenta lub handlarza			
od 15 września 1941 r.	7,20	8,20	10,—
od 1 grudnia 1941 r.	8,20	9,20	11,—
od 15 lutego 1942 r.	8,70	9,70	11,50
2. przy dostawie najmniej 50 kg przez producenta lub handlarza franco konsument			
od 15 września 1941 r.	8,—	9,10	11,—
od 1 grudnia 1941 r.	9,—	10,20	12,—
od 15 lutego 1942 r.	9,50	10,70	12,50
3. przy oddaniu poniżej 25 kg (sprzedaż po odważeniu konsumentowi loco miejsce sprzedaży producenta lub handlarza)			
od 15 września 1941 r.	9,—	11,20	13,—
od 1 grudnia 1941 r.	10,—	12,20	14,—
od 15 lutego 1942 r.	10,50	12,70	14,50

§ 4. Do dzielnicy cen I należą miasta: Lemberg (Lwów), Tarnopol, Stanislaw (Stanisławów), Stryj i Kalusch (Kalusz), jak również powiat Drohobitsch (Drohobycz).

Do dzielnicy cen II należą:

- wszystkie inne miejscowości ponad 10 000 mieszk.,
- wszystkie inne miejscowości, które zdane są na wysyłkę wagonową.

Do dzielnicy III należą pozostałe miasta i gminy.

§ 5. Przy sprzedaży loco dwór bezpośrednio konsumentowi wolno producentowi przy oddaniu poniżej 25 kg (sprzedaż po odważeniu) pobierać dodatek do cen wymienionych w § 3 ust. 1 do wysokości 1,— zł za każde 100 kg.

§ 6. Przy oddaniu ładunków wagonowych należy przyznać odpowiedni rabat.

§ 7. Za ziemniaki fabryczne wolno płacić najwyższą cenę za ziemniaki jadalne franco miejsce załadowania fabryki.

Ceny mleka i masła

Ceny mleka i masła zostały unormowane specjalnym zarządzeniem, z którego przytaczamy co następuje:

Za mleko pełne, pitne, zbierane mleko świeże i „mleko uszlachetnione“ (Markenmilch) (to jest mleko, które wytwarza się według przepisów Rządu Generalnego Gubernatorstwa — Głównego Wydziału Wyżywienia i Rolnictwa — o jakości, i które ukazuje się w handlu pod nazwą „mleko uszlachetnione“) ustala się następujące ceny maksymalne za każdy litr:

I. mleko pełne (nie w naczyniach)	
cena zakupu detalisty franco sklep	
a) w Generalnym Gubernatorstwie z wyjątkiem miasta Warszawy	0,36 zł.
b) w mieście Warszawie	0,38 zł.
cena konsumcyjna	
a) w Generalnym Gubernatorstwie z wyjątkiem miasta w Warszawie	0,40 zł.
b) w mieście Warszawie	0,44 zł.
II. „mleko uszlachetnione“	
cena zakupu detalisty franco sklep	
a) w Generalnym Gubernatorstwie z wyjątkiem miasta Warszawy	0,38 zł.
b) w mieście Warszawie	0,46 zł.
cena konsumcyjna	
a) w Generalnym Gubernatorstwie z wyjątkiem miasta Warszawy	0,42 zł.
b) w mieście Warszawie	0,52 zł.

Przy sprzedaży mleka w butelkach dozwolony jest dodatek w wysokości 0,04 zł. za każdy litr. Za dostarczenie mleka franco dom, można pobierać dodatek najwyższej 0,04 zł. za każdy litr.

III. Przy sprzedaży z bieranego mleka świeżego, maślanki i bitej maślanki loco gospodarstwo, loco mleczarnia lub loco sklep konsumentowi wolno żądać

um 0,16 Złoty je Liter unter dem jeweils geltenden Trinkmilchpreis liegt.

Für Molkereibutter und „Feine Molkereibutter“ (das ist Butter, die nach den Gütevorschriften der Regierung des Generalgouvernements — Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft — hergestellt wird und unter der Bezeichnung „Feine Molkereibutter“ in den Handel gelangt) werden folgende Höchstpreise je Kilogramm festgesetzt:

I. Molkereibutter	
Einkaufspreis des Großverteilers ab Molkerei	5,20 Złoty
Verbraucherpreis	
a) im Generalgouvernement mit Ausnahme der Stadt Warschau	6,— Złoty
b) in der Stadt Warschau	6,50 Złoty
II. „Feine Molkereibutter“	
Einkaufspreis des Großverteilers ab Molkerei	5,60 Złoty
Verbraucherpreis	
a) im Generalgouvernement mit Ausnahme der Stadt Warschau	6,00 Złoty
b) in der Stadt Warschau	6,80 Złoty

Gütevorschriften für Milch und Butter

Zur Förderung der Qualität von Milch und Butter ist nachstehende Anordnung erlassen worden:

§ 1

(1) Molkereibetriebe dürfen Trinkmilch, die nach der Vorschrift des § 2 behandelt ist, mit Genehmigung des Gouverneurs des Distrikts unter der Bezeichnung „Markenmilch“ in Verkehr bringen. Die Genehmigung ist jederzeit widerruflich.

(2) Für andere Milch darf die Bezeichnung „Markenmilch“ nicht verwendet werden.

(3) Trinkmilch im Sinne dieser Anordnung ist unverfälschte, genußtaugliche und kochfähige Kuhmilch.

§ 2

(1) „Markenmilch“ muß in Apparaten, die von der Regierung des Generalgouvernements (Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft) hierfür anerkannt sind, vorschriftsmäßig erhitzt und unmittelbar anschließend tiefgekühlt werden.

(2) Als vorschriftsmäßige Erhitzung gelten:

- Hoherhitzung auf mindestens 85° C,
- Kurzzeiterhitzung auf 71 bis 74° C in Dünnschicht-erhitzungsapparaten,
- Dauererhitzung auf 62 bis 65° C während mindestens einer halben Stunde in hierfür geeigneten Apparaten.

(3) Bei der Tiefkühlung ist die Milch auf eine geringere Temperatur als 5° C, aber nicht unter 0° C, abzukühlen.

§ 3

(1) Molkereibetriebe dürfen Butter, die nach den Mindestanforderungen des § 4 hergestellt und behandelt ist und nach dem Ergebnis amtlicher Prüfungen regelmäßig eine besonders gute Beschaffenheit aufweist, mit Genehmigung des Gouverneurs des Distrikts unter der Bezeichnung „Feine Molkereibutter“ in Verkehr bringen. Die Genehmigung ist jederzeit widerruflich.

(2) Für andere Butter darf die Bezeichnung „Feine Molkereibutter“ nicht verwendet werden.

§ 4

(1) Der Erzeugerbetrieb für „Feine Molkereibutter“ muß hygienisch und technisch neuzeitlich eingerichtet und von einem befähigten, Fachmann geleitet sein.

(2) Zur Herstellung „Feiner Molkereibutter“ darf nur Rahm verwendet werden, der bei der Anlieferung höchstens 24 Stunden alt ist und nach einem anerkannten Erhitzungsverfahren gemäß § 2 Buchst. a) und b) behandelt und mit Säurewecker-Reinkultur angesäuert ist.

jedynie ceny, która o 0,16 zł. za każdy liter jest niższa od każdorazowej ceny za mleko pełne.

Za masło śmietankowe i „wyborowe masło śmietankowe“ (to jest masło wyrabiane według przepisów Rządu Generalnego Gubernatorstwa — Głównego Wydziału Wyżywienia i Rolnictwa — o jakości, i które ukazuje się w handlu pod nazwą „wyborowe masło śmietankowe“) ustala się następujące ceny maksymalne za każdy kg:

I. Masło śmietankowe	
cena zakupu rozdzielnicy-hurtownika loco mleczarnia	5,20 zł.
a) w Generalnym Gubernatorstwie z wyjątkiem miasta Warszawy	6,— zł
b) w mieście Warszawie	6,50 zł
II. „wyborowe masło śmietankowe“	
cena zakupu rozdzielnicy-hurtownika loco mleczarnia	5,60 zł.
cena konsumcyjna	
a) w Generalnym Gubernatorstwie z wyjątkiem miasta Warszawy	6,60 zł.
b) w mieście Warszawie	6,80 zł.

Unormowanie jakości mleka i masła

W celu podniesienia jakości mleka i masła wydane zostało następujące zarządzenie:

§ 1

(1) Zakładom mleczarskim wolno mleko do picia, które poddano działaniom według przepisu § 2, wprowadzić do obrotu za zezwoleniem Gubernatora Okręgu pod nazwą „mleko uszlachetnione“ (Markenmilch). Zezwolenie jest każdorazowo odwoławalne.

(2) Dla innego mleka nie wolno używać nazwy „mleko uszlachetnione“.

(3) Pewnym mlekiem w rozumieniu niniejszego zarządzenia jest mleko krowie niefałszowane, nadające się do spożycia i podatne do gotowania.

§ 2

(1) „Mleko uszlachetnione“ musi być przepisowo pasteryzowane w aparatach, które Rząd Generalnego Gubernatorstwa (Główny Wydział Wyżywienia i Rolnictwa) do tego celu uzna, i bezpośrednio potem ochłodzone do niskiej temperatury.

(2) Za pasteryzację przepisową uważa się:

- pasteryzację do najmniej 85° C,
- pasteryzację krótkotrwałą od 71 do 74° C w aparacie do pasteryzacji w cienkiej warstwie,
- pasteryzację długotrwałą od 62° C do 65° C w ciągu co najmniej pół godziny w podatnych do tego aparatach.

(3) Przy oziębieniu należy mleko ochłodzić do temperatury niższej niż 5° C, lecz nie poniżej 0° C.

§ 3

(1) Zakładom mleczarskim wolno za zezwoleniem Gubernatora Okręgu wprowadzać od obrotu pod nazwą „wyborowe masło śmietankowe“ masło wyrabiane i poddane działaniu według minimalnych wymogów § 4, a które według wyników urzędowego badania regularnie wykazuje szczególnie dobrą jakość. Zezwolenie jest każdorazowo odwoławalne.

(2) Dla innego masła nie wolno używać nazwy „wyborowe masło śmietankowe“.

§ 4

(1) Zakład wytwórczy „wyborowego masła śmietankowego“ musi być pod względem higienicznym i technicznym nowoczesnie urządzone oraz kierowany przez wykwalifikowanego zawodowca.

(2) Do wyrabiania „wyborowego masła śmietankowego“ wolno używać tylko śmietanki, która ma najwyżej 24 godzin i którą poddano działaniom według uznanego postępowania pasteryzacji stosownie do § 2 lit. a) i b) i zakwaszono zapowocą czystych kultur kwasotwórczych.

(3) „Feine Molkereibutter“ ist bis zur Auslieferung in einem Kühlraum oder Kühlschranks aufzubewahren und darf nur in einwandfreien Buttertonnen oder in Packungen bis zu einem Gewicht von 1000 g in Pergament mit dem Aufdruck „Feine Molkereibutter“ aufbewahrt und in Verkehr gebracht werden.

§ 5

(1) Amtliche Prüfungen nach § 3 werden durch Beauftragte der Regierung des Generalgouvernements (Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft) vorgenommen. Erzeugerbetriebe für „Feine Molkereibutter“ haben auf Anforderung Butterproben von 1 kg für Zwecke der Prüfung kostenlos an die Untersuchungsstelle zu liefern.

(2) Die Prüfung der „Feinen Molkereibutter“ erfolgt regelmäßig frisch und nach einer Lagerung von 10 Tagen bei einer Temperatur von 15 bis 18° C. Gibt die Güte der Butter bei drei aufeinanderfolgenden Prüfungen zu Beanstandungen Anlaß, so wird die Genehmigung nach § 3 widerrufen.

(3) „Feine Molkereibutter“, die länger als 30 Tage eingelagert war, darf nur nach besonderer Untersuchung in Verkehr gebracht werden.

§ 6

Zu widerhandlungen gegen die Anordnung werden nach den Verordnungen zur Ergänzung der Verordnung vom 23. November 1939 über die Ernährungs- und Landwirtschaft im Generalgouvernement vom 15. Januar 1940 (VBIGG. I S. 8) und vom 24. Juli 1940 (VBIGG. I S. 228) bestraft.

§ 7

Diese Anordnung tritt am 1. Januar 1942 in Kraft. Sie gilt nicht für den Distrikt Galizien.

Bierstammwürzegehalt

Bier mit einem Stammwürzegehalt von 9—10,3 v. H. darf nur noch bis zum 31. März 1942 in den Verkehr gebracht werden.

Ab 1. April 1942 darf Bier nur mit einem Stammwürzegehalt von 8,2—9,5 v. H. in den Verkehr gebracht werden.

Bier mit einem anderen als dem festgesetzten Stammwürzegehalt (8,2—9,5 v. H.) darf nicht mehr hergestellt werden.

Ausnahmen von vorstehenden Bestimmungen zuzulassen, behält sich der Leiter der Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft in der Regierung des Generalgouvernements vor.

Die Anordnung über den Stammwürzegehalt von Bier vom 3. September 1940 (VBIGG. II S. 470) tritt außer Kraft.

(3) „Wyborowe masło śmietankowe“ należy aż do oddania przechowywać w chłodni lub w lodowni szafkowej i wolno je wprowadzać do obrotu tylko w nienagannych beczkach do masła lub w opakowaniu do wagi 1000 g w pergaminie z nadrukiem „Wyborowe masło śmietankowe“.

§ 5

(1) Urzędowych badań według § 3 dokonywują pełnomocnicy Rządu Generalnego Gubernatorstwa (Wydziału Głównego Wyżywienia i Rolnictwa). Zakłady wytwórcze „wyborowego masła śmietankowego“ winny na żądanie dostarczyć bezpłatnie Stacji Badań prób masła o wadze 1 kg celem badania.

(2) Badanie „wyborowego masła śmietankowego“ odbywa się w stanie świeżym i po magazynowaniu 10-dniowym przy temperaturze 15 do 18° C. Jeżeli jakość masła daje przy trzech po sobie następujących badaniach powód do zakwestionowania, to odwołuje się zezwolenie według § 3.

(3) „Wyborowe masło śmietankowe“, które było zamagazynowane dłużej niż 30 dni wolno wprowadzić do obrotu tylko po szczególnym badaniu.

§ 6

Wykroczenia przeciw zarządzeniu podlegają karze w myśl rozporządzenia dla uzupełnienia rozporządzenia z dnia 23 listopada 1939 r. o gospodarce wyżywienia i rolnictwie w Generalnym Gubernatorstwie z dnia 15 stycznia 1940 r. (Dz. Rozp. G. G. I str. 8), oraz z dnia 24 lipca 1940 (Dz. Rozp. G. G. I str. 228).

§ 7

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1942 r. Nie obowiązuje ono dla Okręgu Galizien (Galicja).

Zawartość brzezki w piwie

Piwo o zawartości brzezki 9—10,3% wolno puszczać w obrót tylko jeszcze do dnia 31 marca 1942.

Od dnia 1 kwietnia 1942 wolno puszczać w obrót piwo tylko o zawartości brzezki 8,2—9,5%.

Piwa o innej zawartości brzezki od ustalonej (8,2—9,5%) nie wolno wyrabiać.

Kierownik Głównego Wydziału Wyżywienia i Rolnictwa w Rządzie Generalnego Gubernatorstwa zastrzega sobie udzielenie zezwolenia na wyjątki od powyższych przepisów.

Zarządzenie o zawartości brzezki w piwie z dnia 3 września 1940 r. (Dz. Rozp. G. G. II. str. 470) traci moc obowiązującą.

Fragekasten Skrzynka zapytań

Genossenschaftlicher Ackerbau

Frage: Ist der genossenschaftliche Ackerbau in Südosteuropa bekannt?

Antwort: Aus verschiedenen Ländern kommen Nachrichten über eine geplante genossenschaftliche Bearbeitung des Ackers, um in diesem Frühjahr jeden Fleck landwirtschaftlichen Bodens ausnützen zu können. Am weitesten scheint dieser Gedanke in Bulgarien gediehen zu sein, wo der Ministerrat bereits die Möglichkeiten einer

Spółdzielcza uprawa roli

Pytanie: Czy spółdzielcza uprawa roli jest znana w południowo-wschodniej Europie?

Odpowiedź: Z różnych krajów Europy wychodzą wiadomości o planowanej spółdzielczej uprawie roli, co ma umożliwić wykorzystanie już z wiosną tego roku każdego kawałka ziemi ornej. Jak się zdaje, myśl ta najbardziej dojrzała do wykonania w Bułgarii, gdzie rada ministrów bada już możliwości upiódzielczej uprawy

genossenschaftlichen Bearbeitung des Bodens untersucht. Wie der bulgarische Landwirtschaftsminister erklärte, hat dieser Plan mit der Kolchosenwirtschaft Sowjetrußlands nichts zu tun, vielmehr ist diese Methode in gewissen Gegenden des Landes, z. B. im Obst- und Gartenbau, bereits üblich. Auch Felder werden schon genossenschaftlich bearbeitet, besonders dort, wo es sich um zerstückelten Besitz handelt. Ungefähr 25% des gesamten Bodens sollen auf diese Art und Weise bebaut werden, was zu einer bedeutenden Ertragssteigerung führen würde.

In Kroatien ist eine Wirtschaftsgemeinschaft der kroatischen Bauern gegründet worden, die dem Lande die weitere Ernährung sichern soll. Sie wird in diesem Frühjahr Gelegenheit haben, ihren ersten Befähigungsnachweis zu erbringen. Etwas anders sind die Pläne in Serbien, das in diesem Jahre zum ersten Male seit Jahrzehnten vor der Aufgabe steht, sich in jeder Beziehung selbst zu ernähren. Es gibt in Serbien viele Bauern mit zu wenig, aber auch solche mit viel Boden. Es ist daher der Vorschlag gemacht worden, daß Bauern, die auf ihrem geringen Bodenbesitz nicht ausreichend beschäftigt sind, ihre Arbeitskraft den Besitzern größerer Bodenflächen verdingen, denen es an Arbeitskräften fehlt. Die Frage der Ertragssteigerung des Weizenbaus ist in erster Linie eine solche der Arbeitskräfte. Nach amtlichen Mitteilungen stehen einem Bedarf von 690 000 t Weizen in Serbien Produktionsmöglichkeiten von nur 670 000 t gegenüber. Dieser Unterschied würde sich durch eine bessere Verteilung und Ausnützung der Arbeitskräfte ausgleichen lassen. Die Traktoren, die das serbische Landwirtschaftsministerium schon vor einiger Zeit aus dem Auslande bezogen hat, können nur auf größeren Flächen in wirtschaftlicher Weise eingesetzt werden. Damit kommt man bereits dem Gedanken einer genossenschaftlichen Bearbeitung des Bodens nahe. So besteht in den genannten drei Ländern eine gewisse Ähnlichkeit der Probleme und Pläne, die auf einen Ausbau des genossenschaftlichen Ackerbaus hinarbeiten.

rolie. Według oświadczenia bułgarskiego ministra rolnictwa plan ten nie ma nic wspólnego z gospodarką sowieckich kolchozów, gdyż metoda ta jest już zwyczajowo przyjęta w pewnych okolicach kraju, np. w sadownictwie i ogrodnictwie. Nawet i pola orne bywają już gdzieś niegdzie uprawiane spółdzielczo, zwłaszcza tam, gdzie zachodzi zbytne rozdrobnienie ziemi. Powyższy sposób uprawy ma objąć około 25% całej uprawnej powierzchni, co powinno doprowadzić do znacznego zwiększenia wydajności.

W Chorwacji powstało zjednoczenie gospodarce chorwackich chłopów, które ma zapewnić krajowi dalsze żywnienie. Już z nadejściem tej wiosny organizacja ta będzie miała sposobność pokazać, czy jest zdolna spełnić to zadanie. Nieco inaczej wyglądają plany rolnicze Serbii, która w bieżącym roku stanie po raz pierwszy od dziesiątków lat przed zadaniem żywnienia się pod każdym względem samodzielnie. W Serbii jest mnóstwo chłopów posiadających za mało ziemi, nie brak jednak i takich, którzy posiadają jej dużo. Pojawił się przeto projekt, by chłopci małorolni, którzy na swoich drobnych gospodarstwach nie są dostatecznie zatrudnieni, wynajmowali swą pracę właścicielom większych obszarów, odczuwającym brak sił roboczych. M. i. sprawa podniesienia wydajności uprawy pszenicy jest w pierwszym rzędzie właśnie kwestią sił roboczych. Według urzędowych informacji zapotrzebowanie Serbii na pszenicę wynosi 690 000 ton, podczas gdy jej możliwości produkcyjne dochodzą zaledwie do 670 000 ton. Różnica ta dałaby się jednak wyrównać w drodze lepszego rozdziału i racjonalnego wyzyskania sił roboczych. Tak np. traktory, sprowadzone już przed pewnym czasem z zagranicy przez serbskie ministerstwo rolnictwa, dadzą się zastosować w sposób opłacalny jedynie na większych obszarach. Już choćby ten tylko fakt nasuwa myśl spółdzielczej uprawy roli. Jak widać z tego, w wymienionych trzech krajach zachodzi pewne podobieństwo zagadnień i planów, mających na celu rozbudowę spółdzielczości w rolnictwie.

Was lesen wir? Was wir lesen? czytamy?

Die Organisation der deutschen Ernährungswirtschaft. Von Dr. J. Müllenburg. Herausgegeben durch den Reichsnährstandsverlag, Berlin. Zu beziehen durch den Agrarverlag, Krakau, Nürnbergstraße 5a. 103 Seiten mit 10 Abbildungen, Preis Zl. 3.00.

Diese in deutscher Sprache erschienene Schrift gibt uns einen klaren, kurzgefaßten Überblick über alles Wesentliche und Wissenswerte in der deutschen Ernährungswirtschaft. Sie schildert nicht nur ihre organisatorischen Grundlagen bis in alle Einzelheiten, sondern auch ihre Aufgaben und Sachgebiete sowie ihre Entwicklung. Im besonderen wird die Kriegsernährungswirtschaft und ihr ungeheuer großes Aufgabengebiet behandelt. Durch eine Menge sehr anschaulicher Skizzen werden dem Leser der Aufbau des Reichsnährstandes, das deutsche Genossenschaftswesen, die ernährungswirtschaftliche Marktorganisation, die Fachschaften und vieles andere näher erläutert. Jedem, der sich mit diesem Gebiet beschäftigt, wird diese Broschüre auf viele Fragen Antwort erteilen können, ins-

besondere dadurch, daß die Darstellung auf dem neuesten organisationsrechtlichen Stand beruht und alle durch den Krieg hervorgerufenen Änderungen des Reichsnährstandes berücksichtigt wurden.

Die Organisation der deutschen Ernährungswirtschaft (Organizacja niemieckiej gospodarki żywnienia). Dr. J. Müllenburg. Wydane przez Reichsnährstand-Verlag, Berlin. Do nabycia tylko w języku niemieckim w Wydawnictwie Rolniczym, Krakau, Nürnbergstr. 5a, tel. 116 79/80. 103 strony, 10 rycin, cena zł. 3.00.

Ta w języku niemieckim wydana broszura daje nam jasny i krótki przegląd o rzeczach istotnych i godnych poznania z dziedziny niemieckiej gospodarki żywnienia. Omawia ona nie tylko jej podstawy organizacyjne we wszystkich szczegółach, ale także jej zadania i resorty jak i jej rozwój. W szczególności zaś zajmuje się ta broszura wojenną gospodarką żywnienia i jej ogromnymi zadaniami. Przy pomocy całego mnóstwa doskonałych szkiców zapoznają się czytelnicy z organizacją Reichsnährstand'u, z niemiecką spółdzielczością, organizacją rynku w gospodarce żywnościowej, związkami zawodowymi oraz wieloma innymi rzeczami. Każdemu, kto tymi sprawami bliżej się interesuje, da ta broszurka odpowiedź na wiele pytań, szczególnie dlatego, że opiera się ona na najnowszych prawno-organizacyjnych podstawach i uwzględnia wszystkie przez wojnę wywołane zmiany Reichsnährstand'u

WALTER ALBERT

„Die Ernährungswirtschaft im Generalgouvernement“

In der Vortragsreihe der Volksbildungsstätte Krakau sprach am 28. November 1941

Landwirtschaftsrat Albert

Leiter des Hauptarbeitsgebietes Agrarpolitik im Arbeitsbereich Generalgouvernement der NSDAP. und stellv. Leiter der Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft in der Regierung des Generalgouvernements

über die Ernährungswirtschaft im Generalgouvernement. Seine Ausführungen liefen wohl bei allen Hörern den Wunsch aufkommen diese interessante Darlegung über das gesprochene Wort hinaus in Broschürenform zu besitzen.

In der Schriftenreihe der Volksbildungsstätte Krakau ist nun das Manuskript des Vortrages als Broschüre veröffentlicht worden. Damit ist auch denjenigen, die an der Veranstaltung der Volksbildungsstätte nicht teilnehmen konnten, Gelegenheit gegeben, diesen aufschlussreichen Vortrag kennenzulernen.

hier abtrennen

An den

Agrarverlag

Krakau
Nürnbergstr. 5a

Hiermit bestelle ich

..... Expl. der Broschüre: Die Ernährungswirtschaft im GG. von Walter Albert zum Preis von Zl. 1.80 zuzügl. Nachnahmespesen

Name

Genauere Anschrift

NASIONA

ZNANE ZE SWEJ DOBREJ JAKOSCI OGRODOWE-PASTEWNE, ROLNE, KRAJOWE, ZAGRANICZNE, SELEKCYJNE POLECA FIRMA:

Jan Jankowski

WARSZAWA, HALE MIROWSKIE
TELEFON 216-29, 256-77

KUPNO - SPRZEDAZ
CENNIKI I OFERTY NA ZADANIE BEZPŁATNIE

Mieszanka jarzynowa (jarzyny solone)

jest zalecana jako najbardziej ekonomiczny i gwarantowany sposób przechowania zapasów warzywnych na okres zimowy-osienny.

„KRESY“
WARSZAWA

Grzybowska 65, tel. 500-61, 308-18

WARSCHAUER MÜHLE „PRAGA“

EWALD BEHSLER

Kommanditgesellschaft

WARSCHAU, SCHEROKASTRASSE 22

TEL. 10-43-58

WARSZAWSKI MŁYN „PRAGA“

EWALD BEHSLER

Spółka Komandytowa

WARSZAWA, ULICA SZEROKA 22

TEL. 10-43-58

WSZYSCY GRAMY W LOTTO LICZBOWE

Już od kilku miesięcy gra ludność Generalnego Gubernatorstwa, a zwłaszcza mieszkańcy większych miast, jak Krakowa, Warszawy, Lublina, Lwowa, Radomia, z zapalem i z wielkim zainteresowaniem w Lotto Liczbowe. Z zapartym oddechem oczekują szerokie masy grających na wynik ciagnienia w nadziei, że ta wpłacona stawka 1.— zł. przyniesie im setki a nawet tysiące złotych wygranych. W licznych Lotto-Kolekturach zjawiają się chętni ze wszystkich prawie warstw społecznych i stawiają na numery, które nieraz im się w snach objawiły, lub które wyczytali w sennikach. Każdy grający otrzymuje jako potwierdzenie stawki (od 50 gr. wzwyż) specjalne pokwitowanie (kupon), na podstawie którego wypłaca się w razie wygranej wielokrotność stawki. Im większa stawka, tym wyższa wygrana; im bardziej różnorodno

*Już za 50 groszy
możesz być bogaczem!*

rodzaje gry, tym pewniejsze i liczniejsze możliwości wygrania. Ponieważ Lotto-ciagnienie odbywa się dwa razy w tygodniu (w Krakowie i w Warszawie), jest więc okazja do częstego grania i wygrywania.

Spośród liczb od 1—90 wybiera się jedną liczbę, na którą stawia się stawkę. Grać można nie tylko na jedną, ale także na 2, 3, 4, lub 5 liczb (numerów).

Przy odgadnięciu jednego numeru wypłaca się przy wygranej 10-krotną stawkę, 50-krotną stawkę wygrać można, jeżeli oprócz numeru odgadnie się i kolejność jego wylosowania.

Przy odgadnięciu 2 numerów wygrywa się 100-krotną stawkę — gdy zaś odgadnie się wszystkie trzy numery, wysokość wygranej wynosi 3.600-krotną stawkę.

Wysokie wygrane (w tym także powyżej 10 tysięcy złotych) powtarzały się w ostatnich tygodniach często.

Blizszych informacji o umowach gry, wysokości stawek i planie gry udziela każda LOTTO-KOLEKTURA

„HAWU“

WARSAUER VERSORUNGSGROSSHANDLUNG

G. m. b. H.

WARSAU, POSTSTRASSE 15

TELEGRAMMADRESSE: „HAWU“ — WARSAU

TEL. CENTRALE 567-90

Grosshandlung für

Salz, Zucker, Kartoffel und Brennholz

WARSAWSKA HURTOWNIA APROWIZACYJNA

Sp. z o. o.

WARSAWA, WARECKA 15

ADRES TELEGRAFICZNY: „HAWU“ — WARSAWA

TEL. CENTRALA 567-90

Kuchnia

sol, cukru, ziemniaków i dezerwa opalowego

Warszawa i okolice

DOMY — WILLE — PLACE

sprzedaż

„KONJUNKTURA“ Dr. praw J. Zuniaka

WARSAWA, Marszałkowska 101, m. 9

Telefon 3-40-40 i 6-57-31

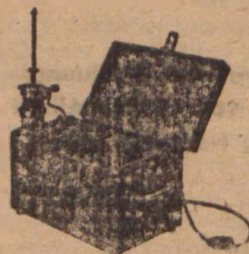
Hipoteki sprawdzone — Informacje listowne

Ein grosser Fortschritt!
Sofort-Feuchtigkeitsbestimmung

bei

Getreide, Mahlprodukten usw.

in 1 bis 2 Minuten auf
elektrischen Wege durch

Hydrophon

Kein Abwiegen! Kein Umrechnen!
Vielfach bewährt!

MULENCHEMIE FRANKFURT M/1

CARL GRUNIG

Siesmayerstrasse 2-4

OFEN- und HERDFABRIK

SZRAJBERÖFEN G. m. b. H.

PIECE SZRAJBERA Sp. z o. o.

WARSCHAU WARSZAWA

WERK: SREBRNASTRASSE 16 FABRYKA: UL. SREBRNA 16

RUF 5-36-86, 2-71-91

TEL. 5-36-86, 2-71-91

ORDENSTRASSE 11, Ruf 9-20-33 BRACKA 11, TELEFON 9-20-33

Fruchtöle

Aromas für Zuckerwaren, Gebäck, Kunsthonig, Limonaden, Liköre, Kosmetikas, Seifen, Giftfreie Genußmittelfarben liefert preiswert

Olejki

smaki do cuklerków, pieczywa, marmolad, miodu sztuczno, lemoniad, lodów, likierów, olejki do perfum i mydeł, barwniki itp. poleca w najlepszej jakości

„Domarom“

Warschau Postplatz 1

Warszawa Piac Pocztowy 1

Liefere allerbeste Ferkel und Läuferschweine zur Zucht und Mast. Garantiere für gesunde Ankunft 10 Tage nach Empfang. Preise:

6 Wochen alt	R.M. 27.—	zl. 54.—
8	32.—	62.—
10	37.—	74.—

Zucht- und Mastferkelversand Gerh. Brinkhus, Schapen t. Hann., B. Saltbergen.

Holzfässer

zu sämtlichen Zwecken in verschiedenen Grössen verkauft nur an Wiederverkäufer

Firma „BEHOMA“

Feliks Ruchmielowski

WARSCHAU, SENATORSKASTR. 10

RUF 237-27

Beczki drewniane

dla wszelkiego rodzaju celów, różnvch rozmiarów sprzedaje tylko hurtowo

Firma „BEHOMA“

Feliks Ruchmielowski

WARSZAWA, UL. SENATORSKA 10

TELEFON 237-27

Allrich

Rok założenia 1805
CENTRALA-WARSZAWA
CEGLANA 11.
Tel.: 50860

**NASIONA - DRZEWKA
NARZĘDZIA OGRODNICZE
CEBULKI - ROŚLINY**
Cenniki bezpłatnie

**HURTOWNIA ROZDZIELCZO OWOCÓW I WARZYW
II-GO HOŁO MIROWSKO - TEL. 609-36**

Iskra i Karmański

Fabryka w Krakowie
Założona w roku 1894

PRODUKUJE:

Farby akwarelowe i olejne dla artystów-malarzy i celów szkolnych
Atramenty • Tusze • Laki • Ołówki graficzne, kopiowe i kolorowe oraz różne przybory biurowe i szkolne

Największa fabryka tej branży w Generalnym Gubernatorstwie

Wacław Łacki

Branntwein- u. Likörfabrik — Fabryka Wódek i Likierów

„REDUTA”

WARSCHAU-PRAGA — WARSZAWA-PRAGA

Folwarcznastr. 7 — ul. Folwarczna 7

Fernruf 10-04-81 Telefon

*Ja kommen sie
in Scharen*

herbei, die Saatkrähen, sobald das Getreide keimt. Wie eine schwarze Wolke fallen sie in die junge Saat ein, rupfen die zartgrünen Halme aus dem Ackerboden und lassen sich das weiche Saatkorn schmecken. Dagegen gibt es ein Mittel, nämlich die Vergällung des Saatgetreides mit dem »Bayer«-Erzeugnis

Morkit

»Bayer«
I. G. FARBENINDUSTRIE AKTIENGESELLSCHAFT
PFLANZENSCHUTZ-ABTEILUNG • LEVERKUSEN

Zu beziehen durch die Distriktstellen der Landwirtschaftlichen Zentralstelle Krakau, die Landwirtschaftlichen Genossenschaften u. den einschlägigen Handel

Zur

Rattenvernichtung!

»Ratinin«
und
»Meerzwiebel-
makronen«

Amtlich geprüfte und
zugelassene Präparate

Gesellschaft f. Erzeugungs-
und Vorratsschutz m. b. H.

»Gervos«

Halle a. S., Freiwalder Straße 68

DEUTSCH
KOMMISSARISCHE
LEITUNG

TEIGWARENFABRIK
»MAZOLI«
G. m. b. H.
KRAKAU, KOPERNIKUSSTRASSE 8.
Tel. Nr. 201-10.

*Verkauf
mit gesetzl.
Bekanntmachung*

Wollen Sie gesunde volle Ernten erzielen, dann alles Saatgut beizen mit **CERESAN** BAYER

użyty do zaprawiania całego siewu, zapewni zdrowe pełne plony.

Zu beziehen durch die Distriktstellen der Landwirtschaftlichen Zentralstelle Krakau, die Landwirtschaftlichen Genossenschaften u. den einschliegenden Handel

Konserven- und Nahrungsmittel - Fabrik **Fabryka Konserw i przetworów spożywczych**

»WANDA«

WARSCHAU *Bracia Dakulsey* **WARSZAWA**

Olejki, Esencje owocowe,

S
T
E
F
A
N
A

cukiernicze do marmelad, limonlad, win, kawy, herbaty, miodu, wódek. Pólsurowce cukiernicze, barwki, pasty owocowe, olejki perfumeryjne. Poleca: Laboratorium „Aris“

ARTYMIŃSKIEGO

Warszawa, Żabia 3. Telefon 3-32-23

D/H i Hodowla nasion

R. T. FIJAŁKOWSKI

WARSZAWA, UL. CZACKIEGO 9

Nasiona zbóż i warzyw

Orzęci zaparowe do maszyn rolniczych

Gegründet 1851

SCHOKOLADENFABRIK

E. Dedel
a.G. s.a.

FABRYKA CZEKOLADY

Rok założ. 1851

Honigkuchen
Teekuchen
Zuckerwaren
* *
pierniki
herbatniki
cukry
* *

MICHAŁ WIŚNIOŃSKI

WARSZAWA, ul. Polna 30. Tel. centr. 706-69

BIER · SCHNÄPSE · LIMONADEN

in bekannter Güte empfiehlt

A. G. Haberbush u. Schiele

Warschau, Grzybowskastr. 58

Gegr. 1846 rok zał.

PIWA · WÓDKI · LEMONIADY

znane ze swej jakości poleca

A. G. Haberbush u. Schiele

Warszawa, Grzybowska 58